KÁNTÁS BALÁZS - REGÉNYI KUND

SIMÉNFALVY TIHAMÉR, AZ ÁRNYÉKTÁBORNOK

A HORTHY-KORSZAK ELSŐ ÉVEINEK ELFELEDETT TITKOSSZOLGÁLATI VEZETŐJE

PÁLYARAJZ ÉS FORRÁSOK

SIMÉNFALVY TIHAMÉR, AZ ÁRNYÉKTÁBORNOK A HORTHY-KORSZAK ELSŐ ÉVEINEK ELFELEDETT TITKOSSZOLGÁLATI VEZETŐJE PÁLYARAJZ ÉS FORRÁSOK

A forrásokat közreadja, a jegyzeteket és a bevezető tanulmányt írta:

Dr. Kántás Balázs PhD,
főlevéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár; tudományos tanácsadó, Magyarhoni Zsidó Imaegylet Judaisztika-történeti Kutatócsoport
ORCID-azonosító: 0000-0003-0927-772X

és

Dr. Regényi Kund Miklós PhD,
egyetemi adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
ORCID-azonosító: 0000-0003-1833-9523

Lektorálta:
Prof. dr. Borsi-Kálmán Béla DSc, nyugalmazott egyetemi tanár, ELTE BTK

és

Dr. habil. Dobák Imre PhD,
tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
ORCID-azonosító: 0000-0002-9632-2914

ISBN 978-615-6250-67-4

Felelős kiadó: **Dr. Zsávolya Zoltán PhD**
HORTHY-KORSZAK KUTATÁSÁÉRT TÁRSASÁG
BUDAPEST, 2023

A HORTHY-KORSZAK ELSŐ ÉVEINEK MAGYAR TITKOSSZOLGÁLATI SZERVEI, VALAMINT EGY ELFELDETETT TITTKOSSZOLGÁLATI VEZETŐ, SIMÉNFALVY TIHAMÉR TÁBORNOK (1878–1929) SZAKMAI PÁLYAKÉPE

Siménfalvy Tihamér (1878–1929) ezredes, később tábornok, többszörösen kitüntetett első világháborús hős a Nagy Háború után a Székely Hadosztály vezérkari főnöke volt, majd a Tanácsköztársaság összeomlását követő jobboldali ellenforradalom idején Horthy Miklós fővezér belső katonai körének tagja lett, és kezdetben a Fővezérség titkosszolgálati feladatokat ellátó, II/b Osztályának Belszervezeti Alosztálya elnevezésű szervezeti egységet vezette. A rendelkezésre álló, persze korlátozott hadtörténeti adatok szerint az 1920-as

években ő volt a Honvéd Vezérkar által alapított, titkos irreguláris katonai szervezet, amelyet többek között Kettőskereszt Vérszövetség néven ismerhetünk, legmagasabb rangú parancsnoka. A szervezet részben a honvédelmi, részben a külügyi, később pedig, segédrendőri jellegű szervvé átszervezett formában részben, legalábbis „kifelé" a belügyi tárcának tartozott elszámolással, és valahol a mai értelemben vett katonai és polgári titkosszolgálatok határterületén helyezkedett el és tevékenykedett. Siménfalvy Tihamér az 1920-as évek elején vezérkari tisztként részt vett a katonai titkosszolgálatok, a későbbi 2. vkf. osztály, illetve az ugyancsak titkosszolgálati feladatokat is ellátó későbbi 5. vkf. sajtó- és propagandaosztály megszervezésében is. Siménfalvy a Horthy-korszak mára egyik szinte elfeledett, mégis igen fontos katonai titkosszolgálati vezetője, mondhatjuk, „árnyéktábornoka" volt (noha a tábornoki

rendfokozatot csak élete végén, 1926-ban kapta meg ténylegesen, a befolyása 1919–1920-tól kezdve nagyobb volt a magyar haderőn és politikán belül, mint amit ekkoriban viselt, alezredesi és ezredei rendfokozatai sugallnának), akinek igen nagy szerep jutott a magyar titkos irreguláris katonai alakulatok és az általuk a kisantant államok ellen általuk végrehajtott, irredenta indíttatású diverzió és szabotázs- tevékenység megszervezésében. 1929-ben, váratlanul hunyt el szívrohamban. A jelen kötet olyan hadtörténeti és titkosszolgálat-történeti forrásokat közöl (részben újra, ám tágabb szakmatörténeti kontextusba helyezve), amelyek Siménfalvy Tihamér személyéhez, illetve az általa irányított, többek között Kettőskereszt Vérszövetség néven is ismert szervezethez kötődnek. Mindezek együtt talán árnyaltan rávilágíthathatnak Siménfalvy Tihamér a magyar titkosszolgálatok történetében betöltött jelentőségére, illetve az

általa vezetett titkos katonai szervezet(ek) tárcaközi, a korszak eddig széles körben ismert titkosszolgálati rendszerén tulajdonképpen kívül eső, még a hivatalosan létező titkosszolgálati jellegű szervezeteknél is rejtettebb, láthatatlanabb működésére is… E szervezetek kutatása azért is igen nehézkes feladat, mert mint Bank Barbara történész is felhívja az olvasók figyelmét Domonkos László erősen elfogult, ám adattartalmában használható, Francia Kiss Mihály különítményes tisztről írott könyvében:

A titkos, diverziós és különleges műveleti rendeltetésű magyar katonai alakulatok két világháború közötti „*hatékony munkájához hozzátartozott, hogy semmit nem írtak le; ha le volt írva, megsemmisítették, nehogy az ellenség bármikor felhasználhassa ellenük, illetve embereik ellen.*”[1]

[1] BANK Barbara, Gondolatok *Francia Kiss Mihályól és a könyvről*, in DOMONKOS László, *Francia Kiss Mihály élete és halála*, Budapest, Püski–Masszi Könyvesház, 2011, 137–139.

Mindezzel együtt a tehát az legjobb, ha a jelen bevezető tanulmányt a tágabb történelmi, elsősorban had- és politikatörténeti kontextus röviden történő felvázolásával kezdjük. A trianoni békediktátum 1920. június 4-ei aláírásával Magyarország korábbi területének és lakosságának majdnem kétharmadát veszítette el, és körülbelül 3,3 millió magyar anyanyelvű ember rekedt az országhatárokon kívül. Noha a Magyar Királyság ezeréves történelme során mindig multinacionális állam volt, és az elcsatolt területeken élők többsége nem volt magyar nemzetiségű, a békeszerződés során az országhatárok megrajzolása egyáltalán nem követte a nyelvi és etnikai határokat. Számos esetben egységes tömbben élő magyar lakosságú területek is a szomszédos államokhoz kerültek. Az államhatáron kívül rekedt magyar emberek a szomszédos országok többségében semmiféle komolyabb kisebbségi jogokkal, területi vagy

nemzetiségi autonómiával nem rendelkeztek, aki pedig tehette (elsősorban erdélyi magyarok), optánsként, többnyire teljesen elszegényedve költözött át a megcsonkított anyaország területére. Ezzel az anyagországba való átvándorlással hatalmas mennyiségű korábbi állami alkalmazottról, illetve egyéb munkanélküli tömegről kellett az anyaország kormányzatának gondoskodnia. Az első világháborút, forradalmakat és polgárháborút, végül jelentős területi veszteségeket és ezek nyomán iszonyú gazdasági és szociális krízist elszenvedő Magyarország kormányzatának és társadalmának érthető módon tehát a trianoni békediktátum revíziója lett az egyik vezéreszméje és fő célja, amely lényegében az egész magyar társadalmat és államigazgatást áthatotta, és különböző politikai, társadalmi és gazdasági érdekcsoportokat egyesített...[2]

[2] ZEIDLER Miklós, *A revíziós gondolat*, Pozsony, Kalligram, 2009.

A Horthy-korszak első éveiben éppen ebből a történelmi traumából és össztársadalmi revíziós célból kifolyólag Magyarországon sem volt hiány irredenta-revizionista eszmeiségű, jobboldali titkos szervezetekből és ezekhez köthető félkatonai (paramilitáris) alakulatokból. A paramilitarizmust, paramilitáris tevékenységet és szervezeteket, amelyek az első világháború utáni években, bár különböző intenzitással és érdekérvényesítő képességgel, de Európa szinte minden államában szinte természetes módon jelen voltak, a téma nemzetközi szakirodalma többnyire úgy szokta definiálni, mint olyan katonai vagy kvázi-katonai szervezeteket és cselekményeket, amelyek kiegészítették a konvencionális, hagyományos értelemben vett, reguláris, ismert alá-fölérendeltségi viszonyok és munkakultúra szerint működő katonai alakulatok működését, vagy egyenesen azok helyébe léptek. Erre némely esetben az állam

kereteinek átmeneti vagy akár tartós felbomlása adott lehetőséget a fegyveres szervezeteknek, mint például a kettős Monarchia felbomlása után az Fiume esetében is történt. Más alkalommal az állam maga használta fel az ilyen alakulatokat a saját céljaira, hatalma megszilárdítására (mint ahogyan arra a Német Császárságból kialakuló weimari köztársaságban is volt igen sok példa), megint másutt a paramilitáris formációk a fennálló állam ellenében léptek fel – ahogyan az Magyarországon is történt a Tanácsköztársaság ellen kitört jobboldali ellenforradalom során, bár annak győzelme után az ellenforradalmi katonai erők már állami szervekként funkcionáltak – és tulajdonképpen genezisükkor, működésük kezdetén is akként definiálták magukat, hiszen tagjaik többsége korábban a Monarchia haderejében, reguláris keretek között szolgálatot teljesítő katona, első világháborús veterán volt...

A paramilitarizmus tehát az első világháború utáni Magyarországon is természetes katonai és társadalmi jelenség volt, a képviselői és művelői pedig elsődlegesen továbbra is az aktív vagy leszerelt katonák, esetleg egyéb fegyveres testületek tagjai voltak. Persze a polgárháborús időkben, mikor az országnak több, önmagát legitimnek tekintő kormányzata is volt, nemzetközi és közjogi helyzete azonban korábban sem volt tisztázott, a katonai állományviszonyokat, egyes önszerveződő fegyveres alakulásokat is nehéz volt nyomon követni és definiálni, noha a Magyar Állam közjogi restaurációja után később a hatalomra kerülő új kormányzat az oldalán küzdő fegyveres formációkat állami, reguláris katonai alakulatokként ismerte el. Az ilyen katonai formációk tehát nem meglepő módon szorosan összefonódtak az új magyar állammal, kormánnyal, illetve később, 1920–1921 után a világháború vesztes államait, így Magyarországot is sújtó súlyos, kíméletlen

fegyverkezési korlátozások következében igen korlátozott keretek között működő – részben egykori paramilitáris alakulatokból (újra)szervezett és szerveződő – magyar haderővel is, tulajdonképpen annak bázisát, utánpótlását és a korlátozások hatályba lépésével annak rejtett kiegészítő alakulatai adták.[3]

Ami az aszimmetrikus és irreguláris hadviseléssel, e már a két világháború közötti korszakban is létező hadművészeti szaktevékenységekkel nagyon szorosan összefüggő munkát végző magyar titkosszolgálati szervezetek első világháború utáni történetét illeti, Magyarországon az Osztrák–Magyar Monarchia viharos, polgárháborús jellegű felbomlása után, az 1920-as évek elejére stabilizálódott a magyar

[3] Robert GERWARTH–John HORNE, Paramilitarizmus az első világháború után, ford. VÁRADY Péter, in *Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után*, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017, 13–32.

titkosszolgálati rendszer, és a titkosszolgálati szervezetek részben nem meglepő módon az ellenforradalmi irreguláris katonai szervezetekből alakultak ki.[4] Ebben a korszakban amúgy még nem vált el egymástól nagyon élesen a rendőri, a katonai és a hírszerző-kémelhárító szakma, így Magyarországon sem léteztek a szervezetükben teljesen önálló, a rendvédelmi és honvédelmi szervektől élesen elkülönülő, önálló költségvetési szervekként működő, a mai értelemben vett polgári és katonai nemzetbiztonsági szolgálatok. Léteztek ellenben a Magyar Királyi Államrendőrség, a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Honvédség kötelékében működő, különböző titkosszolgálati tevékenységet végző, hírszerzéssel, kémelhárítással és belsőreakció-elhárítással (későbbi

[4] Vö. KOVÁCS Tamás, Az ellenforradalmi rendszer politikai rendészetének genezise, 1919–1921, *Múltunk,* 2009/2, 64–92.

szakkifejezéssel: politikai rendészettel) foglalkozó szervezeti egységek, alszervezetek, melyek dolgozói köztisztviselői állományú rendőrnyomozók, illetve hivatásos állományú csendőr- és katonatisztek (nyomozó, hírszerző és kémelhárító tisztek) voltak.

A tanácsköztársaság 1919 nyarán történt összeomlása utáni zavaros, átmeneti időkben a Nemzeti Hadsereg Fővezérségén, e kvázi-állami, a Hadügyminisztériummal párhuzamosan működő, attól lényegében független, és tényleges hadvezetést ellátó katonai vezetőtestületen belül a II. (nyilvántartó) csoport foglalkozott a hírszerzéssel, kémelhárítással, valamint a sajtó- és propagandaügyekkel. 1920. április 1-jével, az állam közjogi helyzetének rendezése után végül megszűnt a Fővezérség, vagyis beolvadt a szakminisztériumba, a két szerv közötti párhuzamosságokat megszüntették, és létrehozták a Magyar Királyi Vezérkar főnöke megnevezésű beosztást, alárendeltségében a

vezérkari irodákkal. A vezérkar persze rejtésben működött, hivatalos megnevezése a Honvédelmi Minisztérium VI. Katonai Főcsoport-főnöksége volt. Az alá tartozó szervezeti egységek, irodák egyike volt a Nyilvántartó Iroda, a Vezérkari Főnökség 2-es számú osztálya. Az ország érdekei védelmében a haderő vezérkarának feladata ellátásához szükség volt a külföldi államok – elsősorban a kisantant (Csehszlovákia, Románia és a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, a későbbi Jugoszlávia) – katonai helyzetének és háborús felkészülésének felderítésére, ugyanakkor a saját fegyveres erőkkel kapcsolatos titkos adatok védelmére is. A trianoni békeszerződés szigorúan tiltotta a haderő fejlesztését, így egy ideig a katonai hírszerzés és kémelhárítás is csak rejtve működhetett. Stojakovics Döme ezredes, a későbbi magyarosított nevén, Sztójay Döméként németbarát miniszterelnökként és háborús bűnösként ismertté váló katonatiszt

és politikus nevéhez köthető a rejtetten működő, de a haderőn belül már önálló magyar katonai hírszerzési és kémelhárítási szervezet megszervezése. Stojakovics, későbbi magyarosított családnevén Sztójay tábornok 1925-ig állt a katonai titkosszolgálat élén, és későbbi történelmi bűnei ellenére meglehetősen jó titkosszolgálati szakember volt, aki egyúttal folytonosságot is adott az osztály 1918-tól tartó, rendszereken átívelő kiépülésének, hiszen pályáját még a Monarchia katonai titkosszolgálatának kötelékében kezdte. A Honvédelmi Minisztérium VI. főcsoportjának 2. (hírszerző és kémelhárító) osztálya alapját a nyilvántartó alosztály képezte, a hírszerzésért a központi offenzív alosztály, az elhárításért pedig a defenzív alosztály felelt. Az egyes magasabb egységek alárendeltségében hírszerző irodák működtek.[5] A magyar katonai hírszerzés és

[5] Lásd: DOBÁK Imre–REGÉNYI Kund, *Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat – a két világháború között*,

elhárítás legfontosabb szakmai feladata a kisantant országok hírszerző szerveinek elhárítása, irányukban a hírszerzési feladatok végrehajtása volt. A szerv tevékenységi körébe tartozott – a rendőrség és a csendőrség titkosszolgálati vagy nemzetbiztonsági tevékenységet végző szervezeti egységeivel párhuzamosan – a belbiztonsági területen a politikai szélsőségekkel (szélsőjobboldallal és szélsőbaloldallal egyaránt) kapcsolatos titkos információgyűjtés is.[6] A katonai hírszerzés hagyományos eszközeként alkalmazott fedőbeosztást a trianoni békeszerződés természetesen megtiltotta, emiatt a katonai attaséi hálózat kiépítését 1927-ig – a Szövetségközi Katonai Ellenőrző Bizottság Magyarországról való kivonulásáig – is

---

Nemzetbiztonsági Szemle, MMXV/I, 146–197.

[6] BODA József–REGÉNYI Kund, Önálló magyar hírszerzés és elhárítás (1918–1945), in *A hírszerzés története az ókortól napjainkig*, szerk. BODA József – REGÉNYI Kund, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 116–128, 117–118.

titokban kezdték meg.[7] A valójában hírszerző tevékenységet is végző katonai attasék, katonai szakdiplomaták hivatalos elnevezése 1920 és 1927 között tehát katonai szakelőadókra változott, majd a szorosabb ellenőrzés megszűntével megkezdődött a szakdiplomata-hálózat intenzívebb, nyílt fejlesztése. 1932-ben katonai attasékat akkreditáltak Bécsbe, Berlinbe, Varsóba, Rómába, Párizsba, Bukarestbe, Belgrádba, Szófiába és Ankarába. Ebben az időszakban tovább bővítették az egyes nagykövetségeken működő diplomáciai képviseleteket is, és katonai attasékat neveztek ki Londonba és Washingtonba, majd végül 1935-től Moszkvába is. Ekkorra már tizenkét ország fővárosában működött a külképviselet kötelékében magyar katonai attaséi hivatal. Végül a Magyar Királyi Honvédelmi

[7] Lásd bővebben: SZAKÁLY Sándor, *A 2. vkf. osztály, Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéről, 1918–1945*, Budapest, Magyar Napló Kiadó–Veritas Történetkutató Intézet, 2015.

Minisztérium katonai attasékat delegált Svájcba és Finnországba, akit egyben akkreditáltak Stockholmba is, valamint Spanyolországba, Horvátországba és Szlovákiába. Lényegében ugyanezen országokból voltak Budapestre delegált külföldi katonai attasék, akik voltaképpen nyílt állományú hírszerzőknek tekinthetők, ugyanis hírszerzési és tájékozódási feladatuk mindenki, így a fogadó országok szervei számára is világos volt. A két világháború közötti katonai hírszerzés offenzív alosztálya klasszikus értelemben vett ügynököket is alkalmazott, sőt, még differenciált hírszerző hálózatokat is létrehozott, elsősorban szintén a Magyarországgal szomszédos országokban, amelyekkel szemben az ország katonai, és így hírszerzési tevékenysége is irányult. Ezek konkrét tevékenységéről azonban túl sok információval nem rendelkezünk a források hiánya miatt,[8] sejthetjük azonban, hogy a

[8] BODA–REGÉNYI, Önálló magyar hírszerzés és elhárítás

kisantant országokban magyar hírszerző tisztek a két világháború között különböző információszerző és diverzánsakciókat hajtottak végre, és néhány ilyen konkrét esetről, akcióról azért tud is a magyar hadtörténet-írás.

A katonai hírszerzés mellett a Magyar Királyi Államrendőrségen belül a két világháború közötti időszakban elsősorban a Budapesti Rendőr-főkapitányság, mint több szempontból országos illetékességű rendőri szerv foglalkozott a mai értelemben vett titkosszolgálati jellegű tevékenységgel és politikai rendészettel.[9] Ezen belül is elsődleges

---

(1918–1945), 119.

[9] A két világháború közti magyar politikai rendőrség tevékenységének talán egyik legjobb összefoglalóját nyújtja Kovács Tamás forráskiadványa Sombor-Schweinitzer József budapesti rendőrfőkapitány-helyettes magyar szélsőjobboldali mozgalmakról szóló feljegyzéseiből. Vö. *Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb. Dr. Sombor-Schweinitzer József feljegyzése a szélsőjobboldali mozgalmakról 1932–1943*, forráskiad. KOVÁCS Tamás, Budapest, Gondolat Kiadó, 2009. A könyv kapcsán ugyancsak remek összefoglalót

titkosszolgálati szervekként említendők a Magyar Királyi Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának Államrendészeti Osztálya és Politikai Rendészeti Osztálya. Mindazonáltal az 1920-as évek elején már a rendőrség budapesti és vidéki főkapitányságán is, a bűnügyi nyomozati szervezeti egységek keretein belül egy-egy politikai rendészeti osztály foglalkozott a mai szóval belső elhárítási feladatokkal. Az 1930-as évekre a szakmai munka túlnyomó részét végző budapesti osztály két alosztályra tagozódott, amelyen belül már megvalósult bizonyos mértékű specializáció is (szélsőjobboldal, szélsőbaloldal, helyszínbiztosítás, más

---

nyújt a két világháború közötti politikai rendőrségről és rendőrségi titkosszolgálati tevékenységről, elsősorban a belsőreakció-elhárításról Varga Krisztián tanulmányigényű kritikája. Vö. VARGA Krisztián, Politikai rendőrség és illegális mozgalmak a két világháború között, *Betekintő,* 2009/3.
http://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2009_3_varga_k.pdf

szervekhez vezényelt detektívek felügyelete).[10] A titkosszolgálati munkát végző rendőrnyomozók a felderítés eszközrendszeréből legkiterjedtebben a követést és figyelést, illetve az emberi forrású információszerzést (ideértve a provokátorok és a beépített nyomozók használatát) alkalmazták. Emellett már ismert volt a levél- és telefoncenzúra (azaz levél- és telefon-ellenőrzés, a korabeli, a maihoz képest persze még igen kezdetleges, de a kor színvonalán fejlettnek számító távközlési infrastruktúra lehallgatása); ezeket a belügyminiszter engedélye alapján, ám nem arra szakosodott szervezet és speciális technikai eszközök révén, hanem a postán kialakított kapcsolati pozíciók segítségével működtették. Már ekkor szakosodott, magas szintű titkosszolgálati szaktudással rendelkező nyomozók feleltek a

[10] BODA–REGÉNYI, Önálló magyar hírszerzés és elhárítás (1918–1945), 120.

helyiség-ellenőrzésért, azaz a lehallgatásért is.[11] A két világháború közötti politikai rendőrség működéséről, nyomozásairól viszonylag sok információval rendelkeznek a kutatók, de ezeket elsősorban csak szóbeli elbeszélésekből ismerhetjük, a levéltári források e tekintetben is viszonylag szűkösen állnak a történészek rendelkezésére. Tekintettel arra, hogy a rendőrségi detektívtestület múltja, hagyományai az Osztrák–Magyar Monarchia időszakára nyúltak vissza, a Horthy-korszak rendőrségi politikai nyomozóinak szakmai módszerei is a dualista rendszer felfogásában gyökereztek. A rendőrség és azon belül a civil ruhás nyomozók (korabeli szóhasználattal detektívek) végig megőrizték polgári tisztviselői jellegüket, és szakmai felfogásukban, mentalitásukban, illetve munkavégzési rutinjuk során élesen elkülönültek a honvédség és a csendőrség katonai állományú és mentalitású hírszerző- és

[11] Uo. 121.

kémelhárító tisztjeitől.[12] És bár elsősorban a kémelhárítás és a belsőreakció-elhárítás volt a feladatuk, a Magyar Királyi Államrendőrség mai értelemben vett titkosszolgálati szervei olykor végeztek külügyi hírszerző tevékenységet is, ráadásul a politikai rendőrségnek igen kiterjedt beépített detektívhálózata volt más állami szervek, így például a Külügyminisztérium vagy a haderő kötelékében is.[13]

A Magyar Királyi Csendőrség katonailag szervezett, háború esetén a hadseregbe integrálandó, egyébként sok más ország hasonló szervével azonos módon a haderőn

[12] Uo.

[13] Többek között Varga Krisztián rendvédelem-történész is felhívja rá a figyelmet a Horthy-korszak politikai rendőrségéről szóló monográfiájában, hogy Hetényi Imre budapesti rendőrfőkapitány-helyettes, a Magyar Államrendőrség titkosszolgálati részlegeinek vezetője milyen kiterjedt besúgóhálózatot működtetett a magyar állam szervein belül. Vö. VARGA Krisztián, *Ellenség a baloldalon. Politikai rendőrség a Horthy-korszakban*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2015, 61–74.

belüli katonai rendészeti feladatokat is ellátó, egyenruhás, alapvetően közbiztonsági profilú rendőri szerv volt, emellett (vagy ennek ellenére) voltak civil ruhás nyomozó egységei, amelyek titkosszolgálati tevékenységet is végeztek.[14] Az eredetileg a közrend és köznyugalom fenntartására szánt csendőrségnél az 1920-as években egyre erősebb volt az igény arra, hogy saját erőből is képesek legyenek azokat a bűncselekményeket felderíteni, kinyomozni, illetve vizsgálni, amelyek a közbiztonsági feladatok ellátása során felmerültek. A csendőrség fokozatosan készült fel a meglehetősen nehéz szakmai feladatra. A szerv kijelölt munkatársai megfigyelőként részt vettek a bűnügyi, ezen belül politikai rendészeti részlegek által foganatosított eljárási cselekményekben, tanulmányozták a bűnügyi és a mai

[14] Vö. VEDÓ Attila, A Magyar Királyi Csendőrség hírszerzési és kémelhárítási feladatai, *Nemzetbiztonsági Szemle,* 2015/1, 5–25.

terminológiával élve nemzetbiztonsági szakmai munkát. A Belügyminisztérium végül 1930. március 1-jén bocsátotta ki rendeletét (71.464/VI-b.-1930 számon) a Csendőr Nyomozó Osztály-parancsnokság felállításáról. Megszervezése Tihanyi Ferenc csendőr őrnagy nevéhez köthető, aki maga is éveken át személyesen tanulmányozta a titkosszolgálati munkát, mielőtt egy ilyen jellegű feladatokat végző csendőrségi alszervezet élére állt volna. A központi osztállyal párhuzamosan végül négy csendőrkerületben állítottak fel nyomozó alosztályokat, majd fokozatosan valamennyi kerületben megalakultak a nyomozó alosztályok, a csendőrnyomozók pedig a rendőrök és a katonák mellett egyre aktívabban és egyre magasabb szakmai színvonalon vettek részt a kémelhárítási és belsőreakció-elhárítási munkában is.[15]

[15] BODA–REGÉNYI, Önálló magyar hírszerzés és elhárítás (1918–1945), 122.

A hivatásos hírszerző és kémelhárító tisztek viszonylag kis száma (a korszakban mindössze néhány száz ember dolgozott ebben a munkakörben országosan) nehézkessé tette, hogy a hivatásos titkosszolgálati szakemberek maguk épüljenek be a megfigyelni kívánt szervezetekbe, illetve külföldön maguk végezzenek tényleges hírszerző tevékenységet. A tényleges információszerző munkát így nem sokszor nem hivatásos hírszerzők, hanem ügynökök, informátorok végezték – olyan civilek, akik különböző előnyökért (például anyagi vagy természetbeni juttatás, illetve büntetés elengedése) cserébe együttműködtek a szervekkel. A rendőrségi és csendőrségi nyomozóknak, illetve a katonai hírszerző és kémelhárító tiszteknek kiterjedt informátori hálózata volt az állami intézményeknél, nagy állami vállalatoknál, és az egyes politikai szervezetek tagjai között is, valamint természetesen külföldön is. Munkájuk

elsősorban abból állt, hogy informátoraikkal találkoztak, konzultáltak, majd az így gyűjtött adatokat rendszerezték, elemezték – az információszerzés e nagyon rég, lényegében a szakma létezésének kezdetétől fogva jól bevált módját nevezzük humán hírszerzésnek (angolul *human intelligence*, röviden *HUMINT*).[16]

A fent említett, valamilyen formában nyilvánosan működő, „kifelé" is létező, jogszabályokban és szervezeti és működési szabályzatokban definiált állami nemzetbiztonsági szervezetek mellett létezett ugyanakkor számos, egymással is szoros

[16] A humán hírszerzés elméletéről és gyakorlatáról lásd bővebben: DRUSZA Tamás–KÁROLY László–LAUFER Balázs–REGÉNYI Kund, *Információszerzés kapcsolati forrásai*, szerk. REGÉNYI Kund, Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2019. https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14284/Informacioszerzes_kapcsolati_forrasai_2019.pdf;jsessionid=772D006A9C5E020494B69BFE74E3FD33?sequence=1, letöltés ideje: 2023. április 13.

átfedést mutató, máig csak részben feltárt történettel rendelkező, „kifelé" tulajdonképpen egyáltalán nem létező, félhivatalos, sokszor csak fedőszervezeteken keresztül működő titkos irreguláris, kvázi-állami katonai szervezet. A hivatalosan nem létező, titkosszolgálati jellegű szervezetek a korlátozások alatt álló haderő fedett/rejtett alakulatai voltak, bár természetüknél fogva csak korlátozott katonai és állami irányítás alatt álltak, tagjaik számos esetben autonóm módon, vagy a feletteseiktől kapott utasításokkal ellentétesen cselekedtek, és ebből bizony bonyodalmak, illetve az irreguláris katonák és az állam közötti komoly ellentétek is származtak. Társadalmi egyesületi formában működött, ugyanakkor lényegében irreguláris katonai szervezetként funkcionált a korszak két nagy, erősen félkatonai jellegű veteránegyesülete, a pártpolitikában is élénk részt vállaló, és a kormányzattal sem mindenben egyetértő Ébredő Magyarok

Egyesülete[17] és az eredetileg is katonatiszti érdekvédelmi szövetségként alapított Magyar Országos Véderő Egylet.[18]

[17] Az Ébredő Magyarok Egyesülete az első világháború és a forradalmak utáni Magyarország legbefolyásosabb nacionalista társadalmi egyesülete volt, mely az 1920-as évek elején saját segédrendőri milíciákat, karhatalmi alakulatokat és titkosszolgálati jellegű, kvázi-állami/mélyállami hírszerző apparátust tartott fenn, és erősen befolyásolta a pártpolitikát is. Tagjai számos hírhedt, antiszemita és irredenta indíttatású bűncselekményt, kisebb-nagyobb terrorcselekményt követtek el. Az 1920-as években lényegében a fegyverkezési korlátozások alatt álló haderő rejtett kiegészítő alakulataként funkcionált. Alapítói és vezetőségi tagjai között számos politikust és katonatisztet találunk, pl. Prónay Pált, Héjjas Iványt, vagy Gömbös Gyula későbbi miniszterelnököt. Működése csúcspontján tagsága több százezresre volt tehető, elnökei az 1920-as évek elején Szmrecsányi György, Eckhardt Tibor és Buday Dezső nemzetgyűlési képviselők voltak. Jelentősége 1923 után, a kormánypártból kiváló Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt (Fajvédő Párt) megjelenésével fokozatosan, majd komolyan az 1930-as években létrejövő, részben az egyesület tagjaiból szerveződő, nyugati mintájú magyar fasiszta és nemzetiszocialista pártok megalakulásával csökkent, ezzel együtt egészen 1945-ig működött. Történetének első éveiről lásd: ZINNER Tibor, *Az*

ébredők fénykora, 1919–1923, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.

[18] A Magyar Országos Véderő Egylet 1918 novemberében, félkatonai ellenforradalmi egyesületként alakult, és fokozatosan vált a Horthy-rendszer a rendszer egyik legnagyobb tömegbázisú szervezetévé, tagsága nagy részét katonák és volt katonák adták. Egyik alapítója Gömbös Gyula későbbi miniszterelnök volt. Az 1920-as években lényegében a fegyverkezési korlátozások alatt álló haderő rejtett kiegészítő alakulataként funkcionált. Az 1920-as években az Ébredő Magyarok Egyesületével együtt korszak egyik meghatározó antiszemita-revizionista egyesülete, a vezetésben az 1930-as évek második felétől kezdve a nyilaskeresztesek és más szélsőjobboldali pártok képviselő kerültek többségbe 1942-től vezetősége a magyar szélsőjobboldali szervezetek összefogására mozgósított, tagjai pedig nagy arányban léptek be a Nyilaskeresztes Párt milíciájába is. 1944 elején 144 fiókegyesülettel rendelkezett, melyek egyenként átlagosan 200 tagot számláltak. Csaknem mindegyikhez tartoztak fiatalokat tömörítő lövészklubok is. A német megszállás után belügyminiszteri rendelettel a kisebb szélsőjobboldali egyesületeket is a MOVE-be olvasztották. Az egyesület töredékesen fennmaradt iratai kutathatók a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában: HU-MNL-OL-P 1360. Történetéről lásd: DÓSA Rudolfné, *A MOVE. Egy jellegzetesen magyar fasiszta szervezet*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972.

[18] HU-MNL-OL-K 64-1922-20-1920/263.

Ugyanakkor az egyik ilyen milicista jellegű szervezet, pontosabban ezek korlátozott állami irányítás alatt álló, a katonai vezérkar által mozgatott, bár csupán korlátozott állami irányítás alatt álló csúcsszerve volt az 1920-as években egy sajátos, titkosszolgálati jellegű, elvileg szinte teljes titokban működő katonai szervezet, a korábban már említett, jelen forráskiadvány egyik társszerzője publikációiban már számos alkalommal elemzett és bemutatott Kettőskereszt Vérszövetség, mely egyébként az Ébredő Magyarok Egyesületével és a Magyar Országos Véderő Egylettel is nagyon szoros kapcsolatban állt, illetve nyilvánvalóan a három szervezet tagjai között is nagy volt a személyi átfedés, könnyű volt közöttük az átjárás. A szervezet tagjainak igen nagy része irredenta nézeteket valló, határon túlra került magyar területekről származó, első világháborús veterán, elsősorban volt katonák

és rendvédelmi alkalmazottak, illetve közöttük katonaviselt közigazgatási alkalmazottak. A titkos iregguláris katonai szervezet, mely a korszak „mélyállam"-ának is nagy mélységében helyezkedett el, részben valószínűleg a Honvédelmi Minisztérium, azon belül a Vezérkar, kisebb részben valószínűleg a Külügyminisztérium, később pedig részben formálisan, segédrendőri jellegű alakulatként a Belügyminisztérium alárendeltségébe tartozott, és alkalmazható volt többek között a hivatalos magyar külpolitikai irányvonalba nem illeszthető feladatok (pl. a nyugat-magyarországi felkelés magyar irreguláris katonai alakulatainak akciói,[19] illetve a kisantant államokban elkövetett szabotázs- és propagandaakciók) végrehajtására. Minden valószínűség szerint a szervezet 1919 őszén jött létre az

[19] Erről lásd bővebben: TÓTH Imre, *Két Anschluss között. Nyugat-Magyarország és Burgenland Wilsontól Hitlerig*, Pécs, Kronosz Kiadó, 2020, 89–131.

ellenforradalom védelmére, a kommunista és más baloldali erők elleni harcra, és nagy számú állami alkalmazott tagján keresztül igyekezett behálózni a közigazgatási apparátust, és így szemmel tartani mindenféle baloldali, vagy legalábbis nem kormánypárti politikai szervezkedést, majd a trianoni békeszerződés hatályba lépése után, 1920 körül pedig a céljai kiegészültek a megcsonkított ország területi integritásának helyreállításával. A szervezet legfelsőbb szintű parancsnoka Siménfalvy Tihamér[20] ezredes

[20] Vö. SERFŐZŐ Lajos, A titkos társaságok és a róluk folytatott parlamenti viták 1922–1924-ben, Párttörténeti Közlemények, 1976/3, 79–80. Siménfalvy Tihamér leginkább a Vitézi Rend egyik törzskapitányaként ismert, titkosszolgálati tevékenységéről jóval kevesebb forrás maradt fenn. Az általa vezetett titkosszolgálati szerv megfigyelte többek között az emigrációba távozott Károlyi Mihályt is. Vö. Siménfalvy Tihamér vszkt. ezredes felterjesztése a Kormányzó Katonai Irodájához Károlyi Mihály szabadkai tartózkodásáról, Budapest, 1924. október 1., in Megfigyelés alatt. Dokumentumok a horthysta titkosrendőrség működéséről 1920–1944, forráskiad. BERÁNNÉ NEMES Éva, HOLLÓS Ervin, Budapest,

(1878–1929), 1926-tól tábornok volt, aki az 1920-as évek elején külföldi szélsőjobboldali katonai szervezetekkel, különösen az osztrák és a német nacionalista *Freikorps* és *Heimwehr* elnevezésű katonai mozgalmakkal, katonatiszti körökkel, a vesztes országok haderőinek leszerelése ellen küzdő, államilag nyilván támogatott veteráncsoportokkal is igen élénken kereste a kapcsolatot a megcsonkított ország területi revíziójának valamilyen fokú elérése érdekében.[21] Miként arra a jelen tanulmány és forráskiadvány társszerzője, Kántás Balázs hadtörténész-levéltáros már korábbi szakmai publikációiban is rámutatott, a szervezet vidéken szerveződő alakulatainak

---

Akadémiai Kiadó, 1977, 100–101. Az irat ma is fellelhető a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában. Jelzete: HU-MNL-OL-K 149-1924-1-2042. Az iratot a jelen kiadványban is közöljük.

[21] A magyar–bajor–osztrák titkos tárgyalásokról lásd bővebben legújabban: KÁNTÁS Balázs, *Magyar–bajor–osztrák revizionista együttműködési kísérletek, 1919–1923*, Budapest, Hungarovox Kiadó, 2023.

vezetője Makkay/Makay/Makai Imre százados volt – neve több írásmóddal előfordul a forrásokban –,[22] aki már 1920-ban a Fővezérség, az alakulófélben lévő új magyar haderő vezetőtestületének a hírszerzési referense volt, és többek között magával gróf Bethlen Istvánnal, a későbbi miniszterelnökkel is nagyon szoros, közvetlen munkakapcsolatban állt.[23] Továbbá vezető

[22] Makkay Imre vezető szerepe a KKVSZ-ben igazolható a Kováts testvérek és társaik büntetőügyében hozott ítéletből. A per irataiból egy bűncselekménynek látszó, valójában fedett katonai titkosszolgálati akció narratívája bontakozik ki. Lásd: HU-BFL-VII-5-c-10559/1925. Kováts Tivadar és társai büntetőpere. Továbbá lásd: VARGYAI Gyula, *A biatorbágyi merénylet. Merénylet a merénylet ellen*, Budapest, Hadtörténelmi Levéltár – Paktum Nyomdaipari Társaság, 2002. Prónay Pál, aki az irredenta katonai alakulatok, többek között a Kettőskereszt Vérszövetség megszervezésének szerepét is magának vindikálja, ugyancsak azt írja emlékirataiban, hogy Makkay Imre tüzér százados ebben vezető szerepet játszott az ő irányítása alatt. PRÓNAY, *A határban a halál kaszál*, 162–163.

[23] HU-HL-VKF 1920. II. csoport 33. doboz. Az összműködés biztosítása céljából a Nyilvántartó Iroda által

szerepet töltöttek be szervezetben a fehérterror[24] olyan hírhedt alakjai, mint Héjjas István tartalékos főhadnagy, Prónay Pál alezredes és Ostenburg-Morawek Gyula őrnagy, a hírhedt különítményparancsnokok, akik egyébként titkosszolgálati jellegű tevékenységet végző, irreguláris katonai alakulatok szervezésével is foglalkoztak, illetve a későbbi miniszterelnök és a korszak befolyásos radikális jobboldali politikusa, Gömbös Gyula vezérkari százados, illetve Endre László,[25] Zadravecz István tábori

összehívott értekezlet jegyzőkönyve, 1920. szeptember 28. Az iratra Pócs Nándor, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára kutató levéltárosa hívta fel Kántás Balázs hadtörténész-levéltáros figyelmét, amit jelen forráskiadvány társszerzői ezúton is köszönettel fogadnak.

[24] A fehérterrorról lásd részletesebben például Bödők Gergely PhD-értekezését: BÖDŐK, *Vörös- és fehérterror Magyarországon, 1919–1921*.

[25] Endre László saját bevallása szerint is tagja volt az ÉME-nek, a MOVE-nak, az Etelközi Szövetségnek és a KKVSZ-nek is, noha vezető szerepét a radikális jobboldali szervezetekben népbírósági büntetőperében tagadta. Vö.

püspök, Klebelsberg Kuno belügy-, majd közoktatási miniszter, Habsburg Albrecht főherceg, Görgey György ezredes, Csörgey Károly tábornok, valamint egy bizonyos (vitéz Sassy) Szabó József ezredes.[26] A Kettőskereszt Vérszövetség megalakulását a Szegeden szerveződő ellenkormány Horthy Miklós vezette fegyveres erejéhez, a Nemzeti Hadsereghez és a fővezér[27] közvetlen

---

Az Endre–Baky–Jaross-per, forráskiad KARSAI László, MOLNÁR Judit, Budapest, Cserépfalvi Kiadó, 1994, 25.

[26] Endre László a népbíróság előtt azt vallotta, hogy míg az EX-ben az államigazgatás magas rangú tisztviselői tömörültek, a KKVSZ-nek leginkább katonák voltak a tagjai. Ő nevezte meg a vezetőségi tagok között (vitéz Sassy) Szabó József ezredest is. *Az Endre–Baky–Jaross-per,* 25.

[27] Pölöskei Ferenc, a Kádár-korszakban működő prominens történész adattartalmában használható, de ideológiailag erősen elfogult monográfiájában egyenesen azt írta, hogy nem csupán a tiszti különítmények, de az Ébredő Magyarok Egyesülete, a Magyar Országos Véderő Egylet és a Kettőskereszt Vérszövetség fegyveres, paramilitáris alakulatai már 1919-ben a Nemzeti Hadsereg és annak fővezére, Horthy Miklós közvetlen irányítása alatt álltak.

környezetéhez szokás kötni,[28] alapításában pedig olyan, később befolyásossá váló katonatisztek és politikusok vettek részt, akiknek egy részétől a Tanácsköztársaság bukása utáni időkben nem állt messze a

Habár kétségtelenül voltak átfedések az irredenta egyesületek tagsága és a Nemzeti Hadsereg személyi állománya között, illetve a szegedi ellenforradalmi kormány éppen a Kettőskereszt Vérszövetség égisze alatt igyekezett a különböző fegyveres csoportokat egységes irányítás alá vonni, az antibolsevizmus eszméje pedig szinte minden ekkoriban működő fegyveres formációt összekötött, ez így igen erős leegyszerűsítés. A kormányzat az irreguláris katonai szervezeteket csak korlátozottan tudta ellenőrizni. Vö. PÖLÖSKEI Ferenc, *Hungary After Two Revolutions 1919–1922*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980, 15.

[28] Erről többek között Mester Miklós (1906–1989) történész és politikus, aki a Horthy-korszakban maga is számos titkos társaság tagja volt, számol be egy vele időskorában készült interjúban: OSZK 1956-os Intézet OHA–45. sz. 53. Mester Miklós-interjú. Készítette Gyurgyák János és Varga Tamás 1986-ban. A memoárt – miután az Intézetet megszüntették – a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár őrzi napjainkban. Idézi: SZEKÉR Nóra, *A Magyar Közösség története*, PhD-értekezés, Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történettudományi Doktori Iskola, 2009, 75.

jobboldali katonai diktatúra bevezetésének gondolata.[29] Az elképzelésre e bizonytalan időkben még az alapvetően egyébként konzervatív nézeteket valló Horthy Miklós, Magyarország nem sokkal később megválasztott régens államfője is hajlott, és csak fokozatosan, az antant és Bethlen István mérsékeltebb politikusi környezetének nyomására mondott le a haderő által vezetett állam gondolatáról, és tért vissza az alkotmányos, parlamentáris keretekhez…[30]

A Kettőskereszt Vérszövetség és talán közvetve, vele együtt egyéb titkos, hozzá kötődő irreguláris katonai alakulatok, különleges irredenta hadműveleti csoportok, diverziós titkosszolgálati sejtek parancsnoka, Siménfalvy Tihamér, a Székely Hadosztály korábbi vezérkari főnöke Horthy Miklós

[29] TURBUCZ Dávid, Horthy Miklós világképe és gondolkodásmódja az első világháborút követően, in *Trianon után. Politikai gondolkodás és történetírás*, 167–186.

[30] TURBUCZ Dávid, *Horthy Miklós*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2011, 66–92.

kormányzó legbelsőbb katonai körének befolyásos tagja volt. Pócs Nándor *Varjúsereg* című, a két világháború közötti magyar „mélyállam"-ot, eddig szinte ismeretlen, kvázi-állami, erősen titkosszolgálati jellegű (fél)katonai szervezeteket, illetve a magyar állammal való ellentmondásos viszonyukat vázlatosan, lényegre törően bemutató, egyúttal új kutatási eredményeket összegző kismonográfiájában így ír a mára szinte elfeledett, az 1920-as években mégis igen fontos szerepet játszó katonai titkosszolgálati vezetőről:

„Jóllehet Gömbös szerette magát a KKVSZ valódi irányítójaként feltűntetni, a gyakorlati ügyeket minden bizonnyal a Bethlenhez húzó Siménfalvy Tihamér ezredes intézte.[31] *Pozícióját azután foglalta el, hogy 1919 áprilisáig Kratochvil Károly és a*

[31] Siménfalvy Tihamér és gróf Bethlen István kapcsolatáról lásd HU-ÁBTL 4.1. A-738. Prónay Pál naplója 1918-1921, III. kötet. 370.

Székely Hadosztály vezérkari főnökeként szolgált. Az ekkor szerzett tapasztalatai, kapcsolatai – és az a tény, hogy Kratochvillal ellentétben a kapituláció után nem Erdélybe, hanem Szegedre sietett – csakhamar magasabb polcokra segítették. Bizalmi állását jelzi, hogy már 1920 decemberében a Vitéz Szék tagjává, majd annak törzskapitányává nevezték ki,[32] *sőt egyes ceremoniális alkalmakkor Horthy személyes képviselőjeként jelent meg. Érdekesség, hogy egy korai vitézavatáson segédtisztjével, Szügyi Zoltán főhadnaggyal mutatkozott, akit majd 1944-ben a kiugrás katonai előkészítése érdekében felállított, elit ejtőernyős alakulat, a Szent László Hadosztály parancsnokává neveztek ki.*[33] *Siménfalvy megszolgálta a bizalmat. A külföldre menekült Károlyi Mihályt és Prónay Pál segítségével, egy Bécsben felállított expozitúrán keresztül az egész (szélső)baloldali emigrációt*

[32] A vitézi szék tagjai. *Új Barázda*, 1920. december 15. 2.

[33] A szegedi vitézek beiktatása. *Szegedi Napló*, 1921. október 3. 1. Szügyi Zoltánról bővebben: SZEKÉR Nóra, Titkos társaság. A Magyar Testvéri Közösség története, Budapest, Jaffa Kiadó, 2017, 18–22.

figyeltette. A IV. Károly második visszatérését megakadályozó budaörsi csatához (1921. október 23.) a KKVSZ alakulatait egy külön ilyen esetekre kidolgozott riadórendszerrel hívatta össze és a királyt is ő tartóztatta le. Őrizte, de nem gyűlölte: állítólag a tatai Eszterházy-kastélyban fogva tartott Károlyt az őrzésével megbízott Kőváry Ottó-féle különítmény ki akarta végezni, amit csak Siménfalvy fellépése akadályozott meg. Továbbá az 1925-ös frankhamisítási botrány kirobbanása után Siménfalvy sokat tett azért, hogy Horthyról és a kormányról néhány megbízott strómanra terelődjön a gyanú.[34] *Tehát az igazi bennfentesek közé tartozott, erre utalnak Zadravecz István, az ellenforradalom tábori püspökének visszaemlékezései is. Eszerint a KKVSZ főparancsnoka Héjjas Iván, Gömbös Gyula, Perényi Zsigmond stb. mellett tagja volt az EX*[35] *állandó „irredenta bizottság"-ának. A*

[34] WINDISCH-GRAETZ Lajos, *Hősök és csirkefogók. Megélt világtörténelem 1899–1964*, Budapest, Szépmíves Könyvek, Budapest, 2019, 175–235.

[35] EX = Etelközi Szövetség, a Horthy-korszak kormányközeli-kormánypárti, a szabadkőművességhez

Fővezérség Nyilvántartó Irodáján dolgozó Siménfalvy már 1919 őszétől az elcsatolt részeken mozgolódó irredenta csoportok egyik irányítója volt, s támogatta, hogy a különböző katonai és a külügyi szervek a nagyobb hatékonyság érdekében szorosabb együttműködést alakítsanak ki a kisantantellenes hírszerzés frontjain."[36]

Mindehhez talán érdemes néhány szót részletesebben is ejtenünk a mára szinte elfeledett, saját korában mégis prominens katonai titkosszolgálati vezető életrajzáról is… Mivel azonban Siménfalvy életrajza és a magyar katonai titkosszolgálatok története nem válik el élesen egymástól, a szerzők

---

hasonló, annak nacionalista változataként funkcionáló titkos társasága, lényegében a politikai és katonai elit, a kormányzat informális érdekegyeztető fóruma. Történetéről lásd: FODOR Miklós Zoltán, Az Etelközi Szövetség története, in *Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve, 2007* (XXXI.), Salgótarján, 2008, 118–156.

[36] PÓCS Nándor, *Varjúsereg. Kováts Tivadar és a magyar fajvédelem láthatatlan útjai*, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–Kronosz Kiadó, 2022.

mindenkori olvasó elnézését kérik, hogy a tanulmány itt-ott kicsit csapongóra sikeredett, és hol személyi életrajzi adatokat, hol pedig titkosszolgálat-történeti tényeket közöl párhuzamosan.

Olasz Lajos történész, a Szegedi Egyetem docensének, a jeles hadtörténésznek ezúton is köszönettel tartozunk, amiért Siménfalvy Tihamér életrajzához fontos adalékokkal szolgált egy általa írott, jelen munka keletkezésekor még kéziratban lévő, alapos kézikönyv-fejezettel. Ennek tanúsága szerint vitéz semjénfalvi Siménfalvy Tihamér régi erdélyi nemesi család leszármazottja volt. Családja az Erdélyben elterjedt unitárius hitet követte. A család szerény körülmények között élt. Az elemi iskola elvégzése után, 1889-ben Siménfalvy Tihamér a Tordai Unitárius Gimnázium és Polgári Iskola diákja lett.[37]

[37] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza*, kéziratban, megjelenés előtt, a készülő *A Trianoni békediktátum története hét kötetben* című kézikönyvsorozat 6. kötete.

Szorgalma és kiváló tanulmányi eredménye nyomán több éven keresztül elnyerte egy szegény sorsú, ám tehetséges diákok számára létesített alapítvány támogatását. Végül 1893-ban beiratkozott a Kolozsvári Unitárius Kollégium ötödik középiskolai osztályába, azonban hamarosan megszakította polgári középiskolai tanulmányait, és úgy döntött, hogy katonai pályára lép. Elvégzett egy féléves katonai előkészítő tanfolyamot, majd 1894 őszétől már a Ludovika Akadémia tisztjelölt hallgatója volt. A katonai akadémia elvégzése után, 1898. augusztus 18-án hadapród-tiszthelyettessé avatták ünnepélyes keretek között. Tényleges katonai szolgálatát a Magyar Királyi 22. Honvéd Gyalogezred II. zászlóaljának kötelékében kezdte meg, ahol 1899. november 1-jén végül hadnaggyá léptették elő.[38]

1901. június 1-jével átvezényelték a 25. Honvéd Gyalogezredhez, majd július 16-án

[38] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

áthelyezték a brassói 24. Honvéd Gyalogezred állományába. 1903. szeptember 1-jén kinevezték főhadnagynak, és visszakerült a 25. honvéd gyalogezred állományába.[39] Szolgálati helyei gyorsan változtak, aminek köszönhetően a fiatal tiszt igen sokat és gyorsan tanult, és hamar megismerkedett a haderő összetett működésével.

1904–1905-ben honvéd felsőbb tiszti tanfolyamot végzett, majd 1907 és 1909 között a bécsi Hadiiskolán tanult tovább, hogy vezérkari tisztté válhasson. 1909. október 12-én végül felvették a vezérkari testületbe, és 1909. november 1-jén előléptették 2. osztályú századossá, és a nagyszebeni 76. Honvéd Gyalogdandár parancsnokságára vezényelték, és vezérkari tiszti beosztást kapott. (A századosi rendfokozatnak a Monarchia korabeli Magyar Királyi Honvédségnél ekkor több rangosztálya volt, amelyeket hasonlóan kell elképzelni,

[39] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

mint a mai magyar hadnagyi és főhadnagyi rendfokozat közötti különbséget, amelyek egyébként a mai NATO-tagállamok haderőiben egy katonai rendfokozat különböző osztályainak számítanak, és mindkettő OF-1 kóddal szerepel a NATO rendfokozati táblázatban.) A fiatal vezérkari tiszt 1909-ben publikálta *A léghajó a tábori és várharcban* című, a kor színvonalán magas szinten megírt hadművészeti tanulmányát a Magyar Katonai Közlöny folyóirat hasábjain, amelyben mind a motor nélküli, mind pedig a motoros léghajók sokrétű katonai alkalmazási lehetőségeiről ír mind a támadó, mind pedig a védekező hadműveletekben. A fiatal százados mintha a közeli katonai jövőbe látott volna – a légi járművek katonai alkalmazhatósága ugyanis 1909-ben még igen kezdetleges stádiumban járt, az első világháborúban azonban már mind a léghajók, mind pedig a repülőgépek fontos szerepet töltöttek be a hadviselésben, ha még nem is kaptak olyan

kiemelt szerepet, mint később, a második világháború fő úttörő haditechnikai eszközei. E hadművészeti tanulmányt a jelen hadtörténelmi tematikájú dokumentum-összeállítás keretében, mint a Horthy-korszak mára elfeledett titkosszolgálati vezetőjének fontos szakmai művét, ugyancsak közzétesszük, mivel sok mindent elmond szerzője szakmai orientációjáról, sokrétű katonai érdeklődéséről és felkészültségéről, és megmagyarázza, miért töltött be olyan beosztásokat, amilyeneket betöltött.

Miként Boda József is írja a polgári magyar állam nemzetbiztonsági szerveiről szóló tanulmányában, a repülőgépnek és a léghajónak már az első világháború idején is jelentős szerep jutott a tágabb értelemben vett titkosszolgálati, felderítő jellegű tevékenységben:

„*A léghajók és repülőgépek alkalmazása a hadműveletek során új lehetőséget biztosított az*

ellenséges csapatok, csapatmozgások viszonylag nagy mélységű felderítésére, megfigyelésére és légi felvételek készítésére.

A nagy háború kitörésekor azonban a repülés, és a repülőtechnika még csak a kísérletezés korát élte. A háborús mozgósítás időszakában az antant mintegy 400, a központi hatalmak pedig csaknem 260 repülőgépet volt képes kiállítani.

Az Osztrák-Magyar Monarchia harci gépei és repülésének szervezettsége korszerűtlen volt. Nem voltak részletesen kidolgozva a repülőgépek alkalmazásának elvei. A rendelkezésre álló különböző típusú gépeket minden feladatra – felderítés, légi harc, bombázás – együttesen alkalmazták. A mozgósítás elrendelésekor hét tábori repülő századot állítottak fel. A tábori repülő századokhoz 6 repülőgép, 1 személygépkocsi, 2 segély gépkocsi, 1 tehergépkocsi, és 90 hámos ló tartozott.

A légi felderítést a repülőgép megfigyelő pilótája szabad szemmel, esetleg távcsővel végezte, melynek során megfigyelte az ellenséges csoportosítások elhelyezkedését, mozgását, és a terepet. A megfigyelő

tiszt fényképeket és vázlatot készített a felderítő repülések alkalmával. A felderítés eredményeit, a híradó eszközök korlátozott hatótávolsága miatt legtöbbször a bevetések után személyesen jelentette. Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészete is hatékonyan alkalmazta a repülőgépeket az ellenséges flották és egyéb célok felderítésére."[40]

Siménfalvy Tihamért 1911. május 1-jén áthelyezték a Magyar Királyi Hadügyminisztérium 1. Osztályára, és Bécsbe vezényelték, a közös haderő vezérkarához, ahol a Távíró Irodán kapott beosztást. A közös Hadügyminisztérium távközlési tisztjeként már közeli kapcsolatba kerülhetett az Osztrák–Magyar Monarchia katonai titkosszolgálatával, az Evidenzbüro-val, vagyis Nyilvántartó Irodával is. Az ekkoriban még

[40] BODA József, *A polgári magyar állam „nemzetbiztonsági" szervei, in Tanulmányok a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelem-történetéből*, szerk. BODA József–PARÁDI József, Budapest, Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2015, 39–64.

fiatal tiszt titkosszolgálati karrierje így lehetséges, hogy korábban kezdődött, mint az életrajza „hivatalos" verziójából kiolvasható a kutatók számára. Az, hogy erről nem maradt fenn dokumentum, csak a korabeli szolgálatok magas színvonalú munkáját dicséri. A fiatal tiszt szolgálatát 1912. október 14-én az uralkodó, I. Ferenc József császár és király a „legfelsőbb megelégedettség" kifejezésével honorálta, és 1912. november 1-jén végül 1. osztályú századossá léptették elő.[41]

Az első világháború kirobbanását követően Siménfalvy Tihamér a Hadügyminisztérium 5. Ügyosztályán teljesített szolgálatot. 1915 májusában a 2. Hadsereg XII. Hadtestének parancsnokságára vezényelték. A fiatal tiszt részt vett a gorlicei áttörésben, majd az orosz csapatok üldözésében, egészen a Szeret folyó térségében lévő Jezierzányig. Itt szerezte meg legkomolyabb harctéri tapasztalatait, amelyek későbbi katonai vezetői működésére és

[41] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

szemléletére, szakmaiságára is minden bizonnyal komoly hatást gyakoroltak.[42]

Miután a XII. Hadtestet kivonták a tűzvonalból, Siménfalvyt is átvezényelték a déli frontra, a Karintiát védő Rohr Ferenc tábornok vezette hadseregcsoport parancsnokságára. Amikor 1916 februárjában a tiroli offenzívára készülve a Rohr-hadseregcsoportot feloszlatták, és ugyancsak Rohr tábornok parancsnoksága alatt megszervezték a 10. Hadsereget, Siménfalvy az új seregtest vezérkari osztályára került áthelyezésre. 1917. május 1-jén vezérkari. őrnaggyá léptették elő, augusztus 1-jén pedig átvette a 10. Hadsereg vezérkari osztályának vezetését. A fiatal tiszt aktívan részt vett a caporettói áttörést kísérő osztrák–magyar hadműveletekben, és seregteste egészen a Monte Grappáig tört előre. Végül 1918. november 1-jén más frontszakaszok összeomlása miatt visszavonulási parancsot

[42] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

kapott, és Siménfalvy bajtársaival együtt maga is visszavonulásra kényszerült.[43]

Siménfalvy Tihamér végül 1918 utolsó hónapjaiban tért vissza Magyarországra, ahol a meglehetősen zavaros, politikai és gazdasági összeomlást hozó időszakban, 1918. november 11-jei hatállyal kinevezték az erdélyi 38. Hadosztály vezérkari főnökének. A hadosztályt a frontról hazatérve, kapkodó és utólag hibásnak bizonyuló intézkedéssel leszerelték, de november 10-én elrendelték, hogy az Erdélyi Katonai Kerületi Parancsnokság szervezze újjá, és töltse fel a keretét katonákkal, mert ennek a csapattestnek kellett megvédelmeznie az ország délkeleti területeit. A román haderő térnyerésének megállítása érdekében Erdély katonai parancsnokának Kratochvil Károly ezredest neveztek ki, aki a 38. Hadosztály egységeire, erdélyi nemzetőr alakulatokra és toborzott székely önkénteses katonákra építve

[43] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

végül megszervezte a Székely Hadosztály néven ismertté vált, részben irreguláris keretek között működő, ám komoly hősi harci cselekményeket végrehajtó csapattestet. A hadosztály vezérkari főnöke Siménfalvy Tihamér őrnagy lett, aki a vezérkari testület december 14-ei felszámolását követően állományilletékesség tekintetében a hadosztály 23. Gyalogezredéhez lett átvezényelve.[44]

Az 1918. decemberi román támadás utáni időszakban a Székely Hadosztály csapatai folyamatosan harcban álltak Kelet-Erdély védelmében. Azonban az igen nagy területen szétszórt csapatok kézben tartása, műveleteik összehangolása, és a közöttük való összeköttetés biztosítása, a hadianyag-ellátás kérdései, a magyar forradalmi hatóságokkal való súlyos konfliktusok kezelése, majd végül 1919. március 21-e, a Tanácsköztársaság kikiáltása, a kommunista kormányzat rossz és elhamarkodott politikai döntései után után a

[44] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

vörös csapatokkal való összetűzések rendkívül nehéz feladatot állítottak Kratochvil Károly és Siménfalvy Tihamér elé. Eközben a román erők minden korábban megkötött egyezményt figyelmen kívül hagytak, és egyre újabb és újabb magyar területeket foglaltak el – az ország keleti részére fokozatosan benyomult a román haderő, Kelet-Magyarország megszállás alá került. Kratochvil Károly döntése nyomán a Székely Hadosztály zöme 1919. április 26-án végül kényszerűen letette a fegyvert a románok előtt, a magyar katonák mentették a menthetőt, ám hadifogságba estek A fogságba került magyar tiszteket és legénységet Brassóba internálták, majd 1919. május 23-án a fogságban lévő székely-magyar katonák megalakították a Szent László Székely Rend nevű veteránegyesületet, mely célja a bajtársi összetartozás, a szülőföld szolgálata, az önsegélyezés volt és a tagok harci cselekményeiről való megemlékezés volt. A

szervezet kormányzója Kratochvil Károly, főtitkára Siménfalvy Tihamér lett.[45]

Siménfalvy Tihamér végül több tiszttársával együtt, kalandos módon megszökött Brassóból, a román fogságból, és Szegedre utazott, ahol a Nemzeti Hadsereghez csatlakozott, és az ekkor Horthy Miklós vezette Hadügyminisztériumban kapott beosztást. Június végén politikusok és a katonatisztek egy csoportja, Magasházy László, Toókos Gyula és mások titkos társaságot alapítottak Etelközi Szövetség (EX)[46] néven, amely új, úgynevezett „ellenforradalmi honfoglalást", országátalakítást, illetve a történelmi

[45] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

[46] Az Etelközi Szövetség történetéről lásd bővebben: KÁNTÁS Balázs, *A magyar „fehér szabadkőművesség". Adatok és levéltári források az Etelközi Szövetség, a Horthy-korszak befolyásos politizáló titkos társaságának töredékes történetéhez,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság–Magyar Elektronikus Könyvtár, 2021. http://real.mtak.hu/122855/; letöltés ideje: 2023. május 31.

Magyarország területének védelmét és helyreállítását tűzte ki céljául. Ehhez kapcsolódva az ekkor részben irreguláris keretek között működő, ellenforradalmi magyar haderő felsővezetése létrehozta a már említett Kettőskereszt Vérszövetség (KKVSZ) nevű titkos irreguláris katonai szervezetet, amely, amely az idegen megszállás alá került területek visszafoglalásának előkészítését, hírszerző tevékenység folytatását, szabotázsakciók tervezését és végrehajtását tekintette céljának. E már említett entitás erősen titkosszolgálati jellegű, kifelé társadalmi egyesületnek tűnő, fedésben működő, tartalékos jellegű katonai szervezet volt, amely tagjai közé főleg katonaviselt embereket, első világháborús veteránokat szervezett be, illetve az ország több területén tevékenykedő, önszerveződő félkatonai alakulatokat vonta egységes állami irányítás alá, legalábbis megkísérelte egységes irányítás alá vonni, ami természetesen az irreguláris

keretek között működő katonai szervezetek esetében nehéz, és csak korlátozottan teljesíthető feladat volt. Bár sosem állt teljes egészében állami és katonaszakmai ellenőrzés és egységes vezetés alatt, miként az az irreguláris katonai szervezetek esetében szokásos, állami vagy kvázi-állami szerv volt, amely korlátozottan a kormányzat és a hadvezetés céljait szolgálta, még ha tagjai némely esetben túl is lépték a számukra odafent kijelölt határokat. A titkos katonai szervezet igazgatója Siménfalvy Tihamér lett.[47]

Az Olasz Lajos hadtörténész által közölt adatok szerint Siménfalvy Tihmaért szolgálati szempontból 1919 nyarán a Fővezérség állományába helyezték, ahol a hírszerzési, titkosszolgálati feladatokat ellátó II/b. Osztály Belszervezeti Alosztályának a vezetője lett. Ez már ténylegesen is egy titkosszolgálati felsővezetői beosztást jelentett, azonban

[47] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

befolyása feltehetőleg már ekkor is nagyobb volt, mint ahogyan az a címéből következett volna. 1920. március 15-én igazolták a forradalmak alatti hazafias magatartását, majd 1920. március 1-jén, a kormányzóválasztás során, a Horthy Miklós fővezér és államfőjelölttel szembeni esetleges tiltakozás megelőzése érdekében a Prónay Pál és az Ostenburg-Moravek Gyula különítményeinek katonái megszállták a Parlament környékét, a fegyveres tisztek bementek az épületbe, sőt a nemzetgyűlés üléstermébe is. Bár ennek a megmozdulásnak tényleges befolyása nem sok volt az államfőválasztásra és a magyar belpolitikára, hiszen az az antant hatalmak támogatásával és akaratából zajlott, a győztesek döntése szerint, a magyar katonák nagyon szerettek volna katonatiszt államfőt látni a káoszba és polgárháborúba süllyedt ország élén. Az akció koordinálója a Fővezérség részéről Siménfalvy volt, aki persze kerülte a feltűnést, és igyekezett

feladatait a legprecízebben végrehajtani. 1920. április elején, miután véglegessé vált, hogy Nyugat-Magyarországot a nagyhatalmak Ausztriához csatolják, a katonai titkosszolgálati vezető utasítást kapott arra is, hogy szervezzen a kormányhoz közvetlenül nem köthető propagandakampányt a terület megtartása érdekében. Folyamatos összeköttetésben állt az elcsatolás elleni helyi tiltakozó megmozdulásokat irányító Zsembery Géza kormánybiztossal.[48]

Április 14-én az Etelközi Szövetség és az Ébredő Magyarok Egyesülete, a korszak igen befolyásos, szintén mélyállami jelleggel is működő milicista szervezete nevében tiszti küldöttség kereste meg Simonyi-Semadam Sándor kormányfőt és megpróbáltak nyomást gyakorolni rá. Közölték vele, hogy sem a békeszerződés aláírását, sem a mielőbbi konszolidációra törekvő mérsékelt politikai irányt nem tudják elfogadni, és határozottan

[48] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

tiltakoztak a különítményekkel szemben megfogalmazott parlamenti és sajtókritikák miatt. Kijelentették, hogy az ország külpolitikai érdekeit és a kemény bolsevikellenes belpolitika fenntartását végszükség esetén akár a katonai diktatúra bevezetése árán is megvédik, és lényegében készek szembeszegülni a kormányzat és az antanhatalmak akaratára. A katonai delegációban Prónay Pál, Ostenburg-Moravek Gyula és Héjjas Iván különítmény-parancsnokok, egyúttal feltörekvő radikális jobboldali politikusok mellett Siménfalvy Tihamér is jelen volt. Az igen feszült helyzetet végül Soós Károly tábornok, honvédelmi miniszter megjelenése oldotta fel, aki rendre utasította és határozottan elküldte a renitens tiszteket. Az ügynek Siménfalvy Tihamérra nézve végül hátrányos következménye nem lett, noha a tiszt akkor és nem mindenben értett egyet a kormányzattal, amelynek elvileg az irányítása alá tartozott. 1920. május 1-jén

ugyan egy rövid időre nyugállományba helyezték, de már május 21-én reaktiválták, és az összeomlás, a forradalmak miatt elmaradt előléptetést figyelembe véve visszamenőleg 1919. november 1-jei ranggal alezredessé nevezték ki.[49]

Siménfalvy jelentős szerepet játszott 1920–1921-ben a csehszlovák megszállás alá került Felvidék egy részének visszaszerzését célzó hadműveleti tervekben, katonai akciókban. Vezetője volt annak a koordinációs csoportnak, amely a hadügyi és külügyi tárca együttműködésével irányította a felvidéki magyar irredenta csoportokat, és támogatta a szlovák nacionalista köröket a Prága elleni fellépésben. A Felvidéken illegalitásban szerveződő, titkosszolgálati jellegű fegyveres csoportok és a dél-lengyelországi táborokban felállításra kerülő magyar, illetve szlovák légió akkor került volna bevetésre, ha az antant jóváhagyásával a szovjet-orosz Vörös

[49] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

Hadsereg feltartóztatása érdekében a magyar haderő bevonult volna Csehszlovákia keleti régiójába. A mindehhez kidolgozott *Ébredés*, *Pirkadat* és *Árpád* tervek azonban a megfelelő feltételek hiánya miatt nem kerültek végrehajtásra, e nagyszabású hadműveleti terveknek ekkor már a nemzetközi politikai helyzet okán egyszerűen nem volt katonai realitása, és a magyar haderő sem volt olyan állapotban, hogy komolyabb támadó hadműveletet kivitelezzen. Mindezzel együtt katonai titkosszolgálatok, többek között a Siménfalvy Tihamér irányítása alatt álló titkos katonai szervezetek is folyamatosan figyelemmel kísérték az elcsatolt, idegen megszállás alá került országrészek lakosságának hangulatát és e területek katonai-politikai helyzetét, erről pedig havi rendszerességgel összefoglaló jelentést küldtek a vezérkarnak és a politikai vezetésnek. Ezekből a jelentésekből az derül ki, hogy az idegen megszállás alá került magyarok erősen

szervezkedtek a csehszlovák, román, szerbhorvát és osztrák elnyomás ellen, őszintén várták a magyar haderő beavatkozását, felszabadító hadműveletét, és ha a szomszédos államokhoz csatolt területek katonai visszafoglalásának ebben az időszakban nem is volt realitása, a magyar kormány minden eszközzel igyekezett támogatni az irredenta mozgalmat, a titkosszolgálatok pedig számos fedőszervet működtettek és támogattak a határon túlra került területeken. Egy ilyen összefoglaló jelentést Siménfalvy Tihamér ezredes aláírásával a jelen kiadványban is közzéteszünk 1920 augusztusából, mely igen értékes kordokumentum a korabeli katonai hírszerző és különleges hadműveleti szervek működéséről.[50]

[50] HU-HL-VKF-1920. II. csoport. 20853-ált. 32. Siménfalvy Tihamér összefoglaló jelentése az idegen megszállás alá került területek lakosságának hangulatáról, Budapest, 1920. augusztus 11.

1921. október 22-én, IV. Károly király második visszatérési kísérlete idején Siménfalvy Tihamért Komáromba küldték, hogy a helyőrség szedje fel a vasúti síneket Ács térségében, és tegye meg a szükséges védelmi intézkedéseket a király csapatainak feltartóztatására. Az uralkodó trónra való visszatérési kísérletei ismert példái annak, hogyan kerültek szembe egymással a magyar haderőn belül a legitimista és a szabad királyválasztó katonák, és hogyan alakult ki majdnem újabb polgárháborús helyzet egy rövid időre. Az uralkodót kísérő, erősen legitimista érzelmű Ostenburg-Moravek Gyula különítményparancsnok azonban gyorsabb volt, katonái Siménfalvyt elfogták, és magukkal vitték IV. Károly király vonatán. A Budaörstől visszavonuló királyhű csapatok Tatán gyülekeztek, és letették a fegyvert a kormányzóhű/szabad királyválasztó katonai alakulatok előtt. Simánfalvy Tihamér kiszabadult, azonnal átvette a

parancsnokságot, és a Budapestről érkező utasításnak megfelelően védőőrizet alá vonta a királyi családot. IV. Károly át akarta neki adni a kardját, Siménfalvy azonban, nem tartva magát illetékesnek, azt nem vette át a királytól. A magyar kormányzat nyilván nem akart ártani az uralkodónak, azonban az antant hatalmak döntése értelmében elképzelhetetlen volt, hogy a Monarchia bármelyik utódállamában is újra Habsburg-házi király lépjen trónra, ezért inkább volt mindez a politikai realitásokból fakadó kényszer, mint valamiféle tudatos „felségárulás". Miután Bethlen István miniszterelnök rendelkezése nyomán Hegedűs altábornagy sikertelenül próbálta rábeszélni az uralkodót a lemondásra, Siménfalvy Tihamérnak kellett megszerveznie a királyi család védőőrizet alatti történő Tihanyba szállítását. IV. Károly király azonban feltételeket szabott, a kormányzó pedig jóváhagyta, hogy a királyi testőrséget korábban is ellátó, Ostenburg-Morawek

Gyula parancsnoksága alá tartozó tisztek, illetve a tanácsadók, magyar legitimista politikusok (többek között ifjabb gróf Andrássy Gyula, Gratz Gusztáv és Rakovszky István) is a királlyal utazhassanak. Tihanyban a Szent Ányos Bencés Apátságban helyezték el IV. Károlyt és kíséretét. Az uralkodó szigorú őrizet alatt állt, az apátságot és környékét ellepték a biztonsági feladatokat ellátó katonák és rendőrök, Siménfalvy azonban utasítást adott, hogy a folyosókon, a szobák előtt csak akkor jelenjen meg az őrség, miután az uralkodó már visszavonult.[51]

Siménfalvy Tihamér ezredes és titkos katonai szervezete(i, mert nem csupán egyről, illetve nem egy szigorúan centralizált és hierarchiazált katonai alakulategyüttesről van szó) tevékenységéről többek között Borsi-Kálmán Béla, a magyar–román–francia kapcsolatok egyik legjelentékenyebb és legsokoldalúbb magyar kutatójának 2006-ban

[51] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

akadémiai doktori értekezésként megvédett, a Bánság, és szűkebb értelemben Temesvár mintegy kétszázéves történelmét feldolgozó monográfiája is beszámol, amely a közelmúltban immár harmadik, jelentősen bővített kiadásban látta meg a napvilágot, és igen érdekes adatokat közöl az elfeledett magyar titkosszolgálati vezetőről is.[52] A kiváló és szokatlanul összetett szakkönyv kiindulópontja egy mára nagyjából feledésbe merült, ám a maga korában nagy visszhangot kiváltó, nemzetpolitikai jelentőségű esemény, az úgynevezett temesvári Levente-per. Az első világháború után, 1919-ban Temesvárt és a Bánságot megszállta a Román Királyi Haderő, temesvári fiatalok egy csoportja pedig kétségbeesésükben, hazafias érzelmektől hajtva *Levente Szövetség* néven magyar ellenállási mozgalmat szerveztek. Bár a terület

[52] BORSI-KÁLMÁN Béla, *Kisfiúk a nagy viharban. A temesvári „Levente-pör" – az első román „irredenta per" története, 1919–1922*, Budapest, Kortárs Kiadó, 2020.

hovatartozása nemzetközi jogi értelemben még egyáltalán nem volt tisztázott, és a trianoni békeszerződést is csak később írták alá, illetve az még később lépett hatályba, és Magyarország új államhatárait a Nagy Háborút lezáró békekonferencia ekkor még korántsem jelölte ki, a megszálló és berendezkedő román hatóságok mégis a román állam elleni összeesküvéssel, lázadással vádolták a lelepleződött leventéket, akik ráadásul, noha többnyire polgári személyek voltak, abszurd módon katonai bíróság előtt feleltek a szervezkedésért. A fiatalok elsőfokon kiemelkedően súlyos büntetésekben részesültek, és csak pár évvel később, diszkréten lebonyolított, nagy diplomáciai munka révén véghez vitt román–magyar fogolycsere-egyezmények keretében sikerült nagy részüket kimenteni a fogságából. Bár a román hatóságok által meglehetősen felnagyított első romániai magyar „irredenta per" hajlott afelé, amit manapság *koncepciós*

*per*nek szokás nevezni (bár a korszakban inkább a *kirakatper* kifejezés volt használatban), a román állam pedig a szervezkedés komolyságát szándékoltan túlbecsülte és aránytalanul szigorú büntetésekkel sújtotta a vádlottakat, annyit mindenképpen érdemes kiemelnünk, hogy a magyar katonai hírszerzés valóban érintett volt a Levente-szervezkedésben. A Levente-szervezkedés tagjai ugyanis egyértelműen kapcsolatban álltak a Horthy Miklós későbbi kormányzó vezette Nemzeti Hadsereg hírszerző szerveivel. Azt például a Borsi-Kálmán Béla által feldolgozott levéltári források egyértelműen tanúsítják, hogy egy Mike József nevű, hírszerző szolgálatot ellátó magyar főhadnagy ekkoriban a Bánságban tevékenykedett, és a román megszállás ellen szervezkedő magyar ellenállókkal is szoros kapcsolatban állt. Az ügy háttérben felsejlik Siménfalvy Tihamér vezérkari ezredes, a Horthy-korszak mára kevéssé ismert

titkosszolgálati vezetője is. Egyébként érdekes adat, hogy Siménfalvy ezredes számos iraton „igazgató”-i címmel szerepel, holott a Honvédelmi Minisztériumban és a Honvéd Vezérkarban ez a cím nem volt igazán használatos – a minisztérium főcsoportokra, illetve osztályokra tagozódott, így a katonai rendfokozatok mellett a szervezetiegység-vezetői pozíciókban többnyire főcsoportfőnöki, osztályvezetői és alosztályvezetői beosztások voltak használatban. Siménfalvy Tihamér ezredes viszont többnyire nem osztályvezetői vagy alosztályvezetői, hanem rendfokozata mellett igazgatói címmel, beosztással szerepel a forrásokban (többek között, mint a Kettőskereszt Vérszövetség igazgatója).

Annyi mára világos, hogy igazgatóként az egyszerűen a Titkos Szervezet névre keresztelt, tárcaközi irányítás alatt álló, irredenta célú katonai titkosszolgálati szervet, illetve a Kettőskereszt Vérszövetség névre

hallgató, titkos irreguláris, számos alszervezettel és félautonóm helyi egységgel rendelkező katonai szervezetet vezette, ám hogy a katonai hierarchiában egészen pontosan hol foglalt helyet, és milyen alá- és fölé-, esetleg mellérendeltségi viszonyban volt a Stojakovics Döme ezredes által vezetett Nyilvántartó Irodával (katonai hírszerzéssel és elhárítással, a Vezérkar 2. osztályával), az máig nem egészen egyértelmű. A rendelkezésre álló adatok azonban közvetve Siménfalvy Tihamér ezredes „katonai hierarchián kívüli" elhelyezkedéséről, személye és szervezete(i) igen nagy fokú önállóságáról, illetve a miniszterelnökkel és az államfővel való közvetlen munkakapcsolatáról, illetve leginkább a Nyilvántartó Irodával, azaz a későbbi 2-vkf. osztállyal való mellérendelt viszonyáról tanúskodnak.[53] A mára szinte

[53] BORSI-KÁLMÁN Béla, *Kisfiúk a nagy viharban. A temesvári „Levente-pör" – az első román „irredenta per" története, 1919–1922*, 111–123.

elfeledett, az 1920-as években feltűnés nélkül, nagy titokban tevékenykedő kémfőnök tehát igen nagy fokú önállósággal bírt, és alighanem elsősorban a honvédelmi miniszternek, a miniszterelnöknek és a kormányzónak tartozott számadással. Az is igen valószínű, hogy tevékenységének bizonyos részleteiről a társszervek, egyéb katonai titkosszolgálati szervek sem biztos, hogy tudomással rendelkeztek.

Egyébként ugyancsak Borsi-Kálmán Béla monográfiájából tudhatjuk meg, hogy Siménfalvy Tihamér a hírszerző szakmában szinte elengedhetetlen magas szintű, számos nyelvre kiterjedő idegennyelv-tudással is rendelkezett. A mára szinte elfeledett katonai titkosszolgálati vezető magyar anyanyelvén kívül jól tudott németül és románul (a Monarchiában szocializálódott katonatisztként és erdélyi magyarként mindez persze nem meglepő), ugyanakkor szerbhorvátul, franciául, olaszul és oroszul is

beszélt és olvasott valamilyen szinten.[54] Nyelvismerete fokáról persze nem maradtak fenn nagyon részletes források, a fent közölt adatok azonban mindenképpen impresszívek, és életszerűnek látszik, hogy az 1920-as években egy magyar katonai titkosszolgálati vezető csak három-négy idegen nyelv bizonyos fokú ismeretével tudott boldogulni a munkakörében.

Ujszászy István tábornok, később a katonai titkosszolgálat, illetve még későbbi állambiztonsági csúcsszerv, az Államvédelmi Központ vezetőjének az ÁVH fogságában, 1948-ban írott feljegyzései között is találhatunk egy igen érdekes dokumentumot, amely a Siménfalvy Tihamér irányítása alatt álló titkos katonai szerv történetéről közöl adatokat. E dokumentum tanúsága szerint az 1920-as években a haderőn belül félig-meddig

[54] BORSI-KÁLMÁN Béla, *Kisfiúk a nagy viharban. A temesvári „Levente-pör" – az első román „irredenta per" története, 1919–1922*, 111–112.

illegalitásban, de természetesen a kormány tudtával és beleegyezésével, rejtésben valóban működött egy – elsősorban irredenta indíttatású – titkos, „kifelé" lényegében nem létező, külföldi akciókat kidolgozó és kivitelező, titkosszolgálati jellegű csoport, amelynek a vezetője ugyancsak Siménfalvy ezredes, később pedig (Siménfalvy 1929-es hirtelen halála után) Papp Dezső alezredes volt. A Siménfalvy-csoport a Várban, a Külügyminisztérium épületében, pontosabban annak a pincéjében működött, tevékenysége elsősorban a kisantant államokra terjedt ki, középtávú célja pedig a magyarlakta területek esetleges visszafoglalásának előkészítése volt.[55] A Siménfalvy Tihamér vezette, a Külügyminisztérium és a Honvédelmi

[55] UJSZÁSZY István, *Vallomások a holtak házából. Ujszászy István vezérőrnagynak, a 2. vkf. osztály és az Államvédelmi Központ vezetőjének az ÁVH fogságában írott feljegyzései*, forráskiad. HARASZTI György, KOVÁCS Zoltán András, SZITA Szabolcs, Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Corvina Kiadó, 2007, 356–359.

Minisztérium közös irányítása alatt álló, titkosszolgálati jellegű, teljes titokban működő katonai szervezet létrehozásáról egyébként 1920-ból egy igen rövid, levéltári őrizetben fennmaradt feljegyzés is beszámol:

„*Megállapodás az elszakadt részeken folytatandó irredenta szervezéséről: Az irredenta legfelsőbb vezetésére egy a kormány ingerenciája*[56] *alatt álló titkos szerv létesíttetik egy polgári és egy katonai egyén vezetése alatt. Ezen szerv politikai kérdésekben a külügyminisztérium, katonai kérdésekben a katonai vezetőségtől kapja az általános irányelvekre vonatkozó utasításait, úgy azonban, hogy politikai tekintetben a nemzeti kisebbségek miniszterével egyetértően jár el. Ezen központi titkos szerv végrehajtó orgánumaiként társadalmi szervezetek (ligák) létesítendők külön-külön az egyes nemzetiségi csoportok részére. Anyagi támogatás az irredenta céljaira a kormány illetőleg egyes reszortok részéről*

[56] Az ingerencia itt – nem egészen pontosan – befolyást, irányítást jelent.

kizárólag a központi titkos szerv útján folyósíthatók."[57]

Erre a fajta katonai tevékenységre a kelet-európai hadtörténeti és hadelméleti terminológiában általában a *diverzió* kifejezés használatos.[58] A diverzió amúgy katonai értelemben leginkább elterelő hadművelet, amely jellemzően kisebb, reguláris vagy irreguláris fegyveres csoportok tevékenységét jelenti a front mögötti ellenséges területeken, illetve az ellenfél hátországában azzal a céllal,

[57] HU-MNL-OL-MOL-K 64-1920-2-60. Cím és aláírás nélkül, 1920. 04. 06. Idézi: ANGYAL Béla, *Érdekvédelem és önszerveződés. Fejezetek a csehszlovákiai magyar pártpolitika történetéből*, Dunaszerdahely, Fórum Intézet–Lilium Aurum Kiadó, 2002, 50. A felvidéken működő magyar titkosszolgálati sejtek tevékenysége kapcsán ugyanerre az iratra hivatkozik jóval korábban Boros Ferenc is: BOROS Ferenc, *Magyar–csehszlovák kapcsolatok 1918–1921-ben*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1970, 231.

[58] Lásd: KŐSZEGVÁRI Tibor, *Diverzió*, Zrínyi Katonai Kiadó, 1984.

hogy zavarják az ellenség háborús tevékenységét. Egymással feszült viszonyban álló államok között – Magyarország és a kisantant államok viszonya pedig a trianoni békediktátum aláírása utáni időkben érthetően ilyen volt – azonban békeidőben is elképzelhető. A diverziós tevékenységnek több célja lehet: az ellenfél hadvezetésének bénítása, gyengítése, a hadsereg ellátásnak akadályozása, illetve a katonák és a polgári lakosság nyugalmának megzavarása, félelem és elégedetlenség keltése. A diverziós tevékenységet végző, általában különlegesen kiképzett katonai személy elnevezése a diverzáns. Amíg a diverzió kifejezés elsősorban a szovjet-orosz és kelet-európai hadászati szakirodalomban terjedt el, általában negatív konnotációval, addig a nyugati, főként angolszász katonai szakirodalom ugyanerre a tevékenysége leginkább a *különleges hadművelet (special operation*) vagy *fekete* (értsd: a hivatalos politikába nem illeszkedő, a nyilvánosság előtt

be nem bevallott) *hadművelet* (*black operation*), illetve a *szubverzió* (felforgatás) kifejezéseket használja – sokkal pozitívabb, de legalábbis semlegesebb kontextusban, mivel a katonai szakma szükségszerű részének tekinti az ilyen tevékenységet.[59]

Nándori Pál marxista jogtörténész 1972-es monográfiájában az 1934-es, I. Sándor jugoszláv király és Louis Barthou francia külügyminiszter halálával végződő marseille-i merénylet nemzetközi jogi vonatkozásait vizsgálta. (A merényletet egyébként horvát és macedón nacionalisták követték el, és a terroristákat részben a magyar katonai titkosszolgálat képezhette ki.) Művében maga is leírja, hogy a Siménfalvy-csoport/Titkos Szervezet lényegében, legalább részlegesen azonos volt a

[59] Vö. David THOMAS, The Importance of Commando Operations in Modern Warfare 1939–82, *Journal of Contemporary History,* 1983/4, 689–717.

Kettőskereszt Vérszövetséggel.[60] Gyanítható, hogy a Kettőskereszt Vérszövetség leginkább a titkos katonai szervezet ügynökhálózatát, társadalmi úton beszervezett veterán tagjait jelentette, amely néven ők ismerték a szervezetet, úgymond „kifelé". Nándori a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában, a Külügyminisztérium iratai között a mai napig bárki számára elérhető forrásokat tárt fel, és ezek alapján állítja, hogy a szervezet a kezdetektől fogva kormányzati irányítás alatt állt, és nem egy önszerveződő paramilitáris titkos szervezet, hanem állami szerv, titkos katonai alakulat, titkosszolgálati jellegű szervezet volt, mégpedig annak is viszonylag professzionális. Az iratokból kitűnik, hogy a szervezet elsődleges célja valóban a kisantant államok elleni diverzánsakciók kivitelezése volt, középtávon

[60] NÁNDORI Pál, *A marseilles-i gyilkosság nemzetközi jogi vonatkozásai*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972, passim.

pedig a magyarlakta területeken zavargásokat akart kirobbantani és a területi revíziót előkészíteni. Egy 1921-es keltezésű titkos külügyminisztériumi előterjesztés szerint a szerv katonai parancsnoka csakugyan Siménfalvy Tihamér ezredes, politikai polgári vezetője pedig Kánya Kálmán[61] diplomata, külügyminiszter-helyettes, majd később külügyminiszter volt. Ő volt egyben a Felvidéki Comité nevű, csehszlovákiai magyar revizionista szervezet vezetője, amely ugyancsak titkosszolgálati jellegű szerv, kifelé társadalmi szervezet volt. A titkos irreguláris katonai alakulatok diverziós tevékenysége valóban elsősorban Csehszlovákia, Románia, illetve kiemelten a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság (1929-től Jugoszlávia) ellen irányult.[62]

[61] Kánya Kálmán pályájáról lásd bővebben: TÓTH Imre, *Egy polgári arisztokrata. Kánya Kálmán (1869–1945)*, Pécs, Kronosz Kiadó, 2016.

[62] HU-MNL-OL-K 64-1920-41-515. Előterjesztés a külügyminiszter részére az elcsatolt területeken

A külügyminiszter (ekkoriban egy ideig a miniszterelnökséggel párhuzamosan Teleki Pál töltötte be ezt a tárcát is) számára készült egy másik titkos előterjesztés is, amely mély részletekbe menően ecseteli a határon túl elkövetendő diverziós cselekmények hogyanját, afféle útmutatóként is szolgálva a majdani diverzánsoknak, különleges műveleteket végrehajtó katonáknak. Az irat többek között kiemeli, hogy a diverziós cselekményeket úgy kell végrehajtani, hogy azok a határon túli magyarság élet- és vagyonbiztonságát lehetőleg ne veszélyeztessék. Felmerül benne csehszlovák, szerb és román nacionalista politikusok és rendőri vezetők elleni merényletek lehetősége is. Az előterjesztés azt is megállapítja, hogy a diverziós cselekmények végrehajtásához a komoly emberi erőforrások mellett megfelelő

---

megvalósítandó diverziós és terrorcselekményekről, 1920. Idézi: NÁNDORI, *A marseille-i gyilkosság nemzetközi jogi vonatkozásai*, 24–25, 88.

anyagi erőforrások is szükségesek, illetve a diverzáns ügynököket szükséges a megfelelő eszközökkel (lőfegyver, robbanóanyag, méreg) felszerelni, felfegyverezni. Az irat számol az elcsatolt területeken élő magyarok elleni állami retorzió lehetőségével is, ezért szerzője azt javasolja, hogy amennyiben lehetséges, a végrehajtók a gyanút tereljék a helyi (nem magyar) nacionalista és/vagy kommunista mozgalmakra, illetve a cselekményeket végrehajtó ügynökök lelepleződésük esetén mindenképpen ilyen szervezetek tagjainak vallják magukat, a magyar állammal való kapcsolatukat pedig feltétlenül tagadják le. A diverziós cselekmények végrehajtásához szükségesnek tűnt, hogy helyi, határon túli magyar, vagy legalábbis a magyar irredentizmus eszméjével szimpatizáló személyeket is beszervezzenek. A diverziós akciók végrehajtása pedig különleges katonai kiképzettséget igényel, így csak olyan személyt javasoltak ilyen vállalkozás megvalósítására,

aki előzőleg különleges kiképzésben részesült. Az irat azt is felveti, hogy szükség esetén a megvesztegetés eszközével is élni kell, és pénzügyi úton olyan személyeket is be kell szervezni, akik elvi alapon nem járulnának hozzá a titkosszolgálati műveletek sikeréhez. Ezt a külügyminisztériumi keletkezésű, ám katonai titkosszolgálati kötődésű iratot a jelen rövid forráskiadvány keretei között közzétesszük.[63]

A magas szintű, különleges hadműveleti és titkosszolgálati jellegű képzettségről tanúbizonyságot tevő előterjesztést – a titkosszolgálati munka egyébként éppen ebben a korszakban kezdett

[63] Az iratot korábban tudományos ismeretterjesztő cikk keretében közzétette Kántás Balázs. Lásd: KÁNTÁS Balázs, *Revizionista diverzió a kisantant államokban. Egy titkos külügyminisztériumi előterjesztés*, Cikk a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára honlapjának „A hét dokumentuma" rovatában, 2020. 06. 29. https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/revizionista_diverzio_a_kisantant_allamokban, letöltés ideje: 2023. május 16.

professzionalizálódni, és önálló, a rendvédelemtől és a honvédelemtől elkülönülő szakmává válni Magyarországon is – szerzője ugyan nem látta el a kézjegyével és pontos keltezéssel, ám okkal feltételezhetjük mögötte akár Siménfalvy Tihamér ezredest, a haderő fedésben működő, titkosszolgálati feladatokat ellátó egységének parancsnokát.

1920-ból a Honvédelmi Minisztérium iratai között is fennmaradt egy jegyzőkönyv, amely egy olyan értekezletet dokumentál, amelyen a honvédelmi és a külügyi tárca, illetve a miniszterelnök hivatalának képviselői voltak jelen, témája pedig nem volt más, mint az ez idő tájt láthatólag széttagoltan működő, elsősorban irredenta rendeltetésű, a környező államokban tevékenykedő diverziós jellegű titkosszolgálati szervezetek működésének összehangolása. A Horthy-korszak első éveinek magyar titkosszolgálati struktúrája teljes egészében még nem feltárt téma, annyi azonban bizonyos, hogy a magyar kormányzat

ez idő tájt számos, egymástól szinte függetlenül működő, részben katonai, részben polgári jellegű titkosszolgálati alakulatot működtetett, amelyek különböző fedőszerveket tartottak fenn, a legtöbbször polgári egyesületek formájában. A Honvédelmi Minisztérium, a Külügy-minisztérium és a Miniszterelnökség is működtetett ilyen szervezeteket Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia területén, a közöttük való információcsere és egyeztetés pedig mindenképpen kívánatos lett volna. A szálak végül Siménfalvy Tihamér ezredes, a Honvédelmi Minisztérium látszólag önálló titkosszolgálati entitásként funkcionáló, kifelé nem létező, több néven is ismert szerve vezetőjének kezében futottak össze, ugyanis a vezérkar főnöke neki továbbította a különböző hírszerző szervek vezetőinek egyeztetéséről készült dokumentumot. A korszak e szintén ismeretlen, ugyanakkor kulcsfontosságú titkosszolgálat-történeti

dokumentumát a jelen rövid forráskiadvány keretei között ugyancsak közöljük.[64]

Ami a magyar titkos katonai alakulatok személyi állományát, egyes tagjait, többnyire veteránokból társadalmi úton beszervezett ügynökeit illeti, a magyar katonai titkosszolgálatok konkrét működése nem változott nagyon sokat a dualizmus időszakához képest, bár természetesen valamilyen szinten figyelembe vette a kor sajátosságait, kihívásait, változásait. Következő bekezdéseinket az 1872-es, a jelen forráskiadvány egyik szerzőjének társszerzőségében közzétett felderítő szolgálati utasítás[65] egyik bevezető

[64] HU-HL- VKF-1920. II. csoport 33. doboz. 22490/ált. A Magyar Királyi Vezérkar Főnöke Nyilvántartó iroda átirata Siménfalvy Tihamér ezredesnek, 1920. szeptember 8. Köszönet illeti Pócs Nándort, az Állambiztonsági Szolgáltatok Történeti Levéltára kutató levéltárosát, hogy felhívta a figyelmünket e fontos dokumentumra.

[65] *Felderítő-szolgálati utasítás, 1872 – Anleitung zum Kundschaftsdienste, 1872*, forráskiad. BODA József–PARÁDI József–REGÉNYI Kund, Budapest, Szemere Bertalan

tanulmányából[66] idézzük, ám kisebb módosításokkal ezek az állítások állnak az 1920-as évek magyar diverziós célú katonai szerveinek ügynökeire is. A kérdéskör egyébként jól mutatja a klasszikus nyugat-európai és a szovjet hírszerző iskola közti különbségeket. Míg az előbbiben az információ és az abból építkező értékelő-elemző-tájékoztató munka az elsődleges, az utóbbi kiemelt figyelmet szentel az ügynökké tevésnek, az ügynök vezetésének, ellenőrzésének, foglalkoztatásának, felhasználásának. Ez a markáns szemléletbeli különbség annyiban ragadható meg, hogy a hírigény-rendszer elemei és összetevői, a

---

Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság–Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, 2014.

[66] REGÉNYI Kund, *A „Felderítő-szolgálati utasítás" szakmai szemmel*, in *Felderítő-szolgálati utasítás, 1872 – Anleitung zum Kundschaftsdienste, 1872*, forráskiad. BODA József–PARÁDI József–REGÉNYI Kund, Budapest, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság–Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, 2014, 51–69.

nyilvántartások megdöbbentő, szinte már szőrszálhasogató pontossággal szerepelnek az 1872-es felderítő utasítás szövegében, ám a felderítő szolgálat ügynökeinek fogalmi meghatározását hiába keressük.[67] Annyi persze világos, hogy ügynökök lehetnek a haderő aktív tagjai is, akik állandó szolgálati feladataik mellett (pl. a tábori csendőrség/katonai rendészet tagjaiként), vagy azok alól mentesítve (tulajdonképpen a felderítő szolgálathoz vezényelve, majd onnan egy további országba, kapcsolattartási feladatokra kihelyezve) látják el ezt a szerepet. Az mindenképpen kívánatos volt, hogy az ügynökök a katonai foglalkozási ágból kerüljenek ki, vagy legalább rendelkezzenek valamiféle katonai tapasztalattal.[68] Az első világháború után a magyar felnőtt férfi lakosság nagy része veterán volt, az

[67] REGÉNYI Kund, *A „Felderítő-szolgálati utasítás" szakmai szemmel*, 58.

[68] REGÉNYI Kund, *A „Felderítő-szolgálati utasítás" szakmai szemmel*, 59.

irredentizmus pedig az elcsatolt területek miatt annyira áthatotta a társadalmat, hogy nem kellett különösebben egyes aktív és volt katonákat diverziós feladatok végrehajtására presszionálni. A dualizmus korában az ügynökök egyébként önként jelentkezés vagy átvétel révén kerültek kapcsolatba a felderítő szolgálattal: nincs adat arra vonatkozóan, hogy a szolgálat maga a saját kezdeményezésére hogyan kutatta fel, hogyan lépett kapcsolatba az arra alkalmas személyekkel. Az alkalmas személyek forrásaként az 1872-es felderítő utasítás tételesen megemlíti a diplomáciai szolgálatot és a rendőrséget, kitér a nők lehetőségeire és képességeire is. Az ügynökök motivációját a mű – a kétosztatú társadalomkép alkalmazásával – kissé leegyszerűsítve mutatja be, ami persze a modern pszichológia megszületése előtt nem különösebben meglepő… Az 1920-as évekre persze ez a rendszer finomodott valamennyit, de az 1872-

es szolgálati utasítás szerint, míg a felsőbb osztályokból származók dicsvágyból és hazaszeretetből vállalták ezt a nehéz és félreismert szolgálatot, addig az alacsonyabb rétegekből származók esetében az anyagi szükségletek kielégítése lehetett a döntő. Természetesen ebből nem következik, hogy előbbieket nem kellett jól megfizetni (sőt, azt vagyonuk arányában, bőkezűen kellett megtenni), de az sem, hogy utóbbiakat nem kellett elismerésben részesíteni. Abban pedig végképp nem volt különbség, hogy a felderítő szolgálatnak fel kellett készülnie az ügynökökkel a későbbiekben kialakuló (jog)vitákra, melyek elsősorban az anyagi és erkölcsi elismerés kérdéskörét érintik. Az ügynökök alkalmazásba vételének részét képezte azon ismeretek rögzítése és mérlegelése is, mely személyükről a rendőrség rendelkezésére állt. (Későbbi korokban, így már a Horthy-korszakban is ezt priorálásnak nevezték.) Az ügynök kiképzése – legalábbis

az utasítás tanúsága szerint – döntően információs szempontból folyt. Az ügynökök gyakran fedőnevet, fedőidentitást használtak, fedőfoglalkozást űztek (elsősorban kereskedelmi természetűt – vegyük figyelembe, hogy a hírszerzők kedvenc fedőfoglalkozásai ma is többek között a kereskedő, diplomata és az újságíró…).[69] Rendszeresen előfordult, hogy az ezt igazoló okmányokat maguk szerezték be, ha ez nem sikerült, úgy erre a felderítő szolgálat vállalkozott. A kapcsolattartás legfőbb eszköze a levél volt. A levelezés (ideértve a postai táviratokkal történő kapcsolattartást is) fedőnéven, fedőcímre és/vagy közvetítő közbeiktatásával, előre egyeztetett, a fedőfoglalkozáshoz illő, első olvasásra ártalmatlan szövegek közlésével, vagy pedig vegytintával folyt. Személyes kapcsolattartásra, beszámoltatásra is sor került, ennek színhelye

[69] REGÉNYI Kund, *A „Felderítő-szolgálati utasítás" szakmai szemmel*, 59.

– meglepő módon – lehetett akár a felderítő szolgálat elhelyezési körlete is – ez mind a dualizmus korára, mind pedig a Horthy-korszak első éveire igaz volt. A kapcsolattartás, illetve az ismeretek rögzítése során ügyeltek a helyes metaadatokra, úgymint észlelés ideje, rögzítés ideje, észlelés forrása, észlelés és értékelés elkülönítése. Az ügynökök ellenőrzése a kapcsolattartásba építve folyt. Az információ megerősítése érdekében előfordult, hogy több ügynököt bíztak meg azonos útvonal bejárásával, azonos célok felderítésével, úgy, hogy azok nem tudtak egymásról. Az ügynök jellemére, személyiségére vonatkozó következtetések forrása az volt, hogy az mennyiben hajtotta végre a kapott feladatot, mennyire volt őszinte vagy kreatív a kapott pénzösszegek felhasználása során.[70] Az ügynökök javadalmazása a dualizmus korszakában

[70] REGÉNYI Kund, *A „Felderítő-szolgálati utasítás" szakmai szemmel*, 59.

főként pénzben történt. A kiadásokat rendkívül precízen tartották nyilván, a kifizetések során törekedtek arra, hogy az lehetőleg két ember jelenlétében történjen. Az ügynök javadalmazása lényegében három elemből tevődött össze: útiköltség, napidíj és a küldetés tejes körű teljesítése esetén kilátásba helyezett jutalom. Ezek összegének meghatározása során az ügynök társadalmi állása és vagyona képezte az elbírálás alapját, s ehhez képest másodlagos jelleggel vették számításba a küldetés veszélyességét és időtartamát. A szolgálati utasításhoz csatolt minták tanulsága szerint előfordult, hogy a kilátásba helyezett jutalmat nem, vagy nem teljes mértékben fizették ki – a feladat-végrehajtás minősége, az utasítások teljesítése és az elszámolás terén megmutatkozó kreativitás függvényében.[71] A pénzeszközök felhasználása során is jelen volt a

[71] REGÉNYI Kund, *A „Felderítő-szolgálati utasítás" szakmai szemmel*, 60.

nagyvonalúság, a bőkezűség, mely nem jelentett egyéni nyerészkedést, sem pedig parttalan pénzszórást. Az ügynökök nyilvántartása során tudatosan szétválasztották az ügynök személyére, az általa használt fedőnevekre és címekre, a neki kiadott feladatokra és azok végrehajtására, a neki kifizetett pénzeszközökre vonatkozó adatokat a tényleges feladat-végrehajtás révén keletkezett ismeretektől. Az előbbieket ügynökönként elkülönítve tartották nyilván. Utóbbiakat úgy rögzítették, hogy valamennyi releváns információ egy helyen szerepeljen. Ebben is az értékelés szempontjai érvényesültek. Az ügynököket elsősorban felderítő utakra alkalmazták. Emellett feladatuk lehetett még a közlemények továbbítása, illetve további ügynökök látókörbe hozása is.

Ami pedig az információk megszerzésének a módszertanát illeti, már a 19. század végén és a 20. század elején is, csak

úgy, mint manapság, a hírszerző szervek nagyban támaszkodtak a nyílt csatornán át megszerezhető hírszerzési forrásokra (angol rövidítéssel: *OSINT* = *Open Source Intelligence*). A következő bekezdéseket forráskiadványunk társ-szerzőjének, Regényi Kundnak egy korábbi, a nyílt csatornás hírszerzés történetével foglalkozó szaktanulmányából vesszük át némileg kiegészítve, mert tematikusan a magyar titkosszolgálat-történethez és Siménfalvy Tihamér, a Horthy-korszak titkosszolgálati vezetőjének személyéhez is szorosan kapcsolódnak.[72] A mai értelemben vett állambiztonsági vagy nemzetbiztonsági szervezetek megjelenésének idején, a 19. század közepe-vége táján a nyílt forrású információgyűjtés másfajta többletjelentéssel volt felruházható fel, mint manapság. Akkoriban a mai értelemben vett

[72] REGÉNYI Kund, *OSINT a második generációs internetet megelőző korokban*, Nemzetbiztonsági Szemle, 2019/2, 32–37.

OSINT terepe a bárki számára korlátozások nélkül hozzáférhető, általában nyomdai, ritkábban pedig kéziratos kiadványok voltak, ideértve a könyveket, periodikákat, folyóiratokat, de az atlaszokat és térképeket is. A kinyerhető információk szövegekből származtak, maguk is zömükben szövegszerűek voltak, jelentősen megkönnyítve a felhasználó dolgát. médiumok, a korban elsősorban a nyomtatott sajtótermékek információszerzés terén betöltött kiemelkedő jelentőségével a kortársak is tisztában voltak.[73]

Jól tükrözi ezt a helyzetet az a Lord Palmerston[74] brit miniszterelnöknek tulajdonított mondás, bár némi túlzással: miszerint: „Nincs szükségünk kémekre. Olvassuk a Timest." A korabeli, korábban

[73] REGÉNYI Kund, *OSINT a második generációs internetet megelőző korokban*, 33.

[74] Henry John Temple, Palmerstone harmadik vikomtja (1784–1865), brit politikus, 1855 és 1865 között az Egyesült Királyság miniszterelnöke.

már említett osztrák–magyar hírszerzési szabályzat tanulmányozásával az OSINT további sajátosságai is azonosíthatók.[75] A kor hírszerzési szakemberei természetesen tisztában voltak a források kiválasztásának fontosságával: a szervezet céljait elősegítő, magas színvonalú szakmai folyóiratok, napi- és hetilapok, könyvek, de térképek, név- és címtárak azonosítása és beszerzése is mind a központ, mind a célországokban működő katonai attasék, lényegében nyílt állományú hírszerző tisztek feladata volt. Az ellenérdekelt országokból a sajtótermékek beszerzése az óvatosság és a nyomon követhetőség kijátszása céljából semleges országokba bejegyzett fedőcímekre történt.[76] Ebbe a folyamatba nemcsak a szervezet vagy az ország hivatásos állományú munkatársai, de egyes kémügynökök is bekapcsolódtak. A

[75] REGÉNYI Kund, *OSINT a második generációs internetet megelőző korokban*, 33.

[76] REGÉNYI Kund, *OSINT a második generációs internetet megelőző korokban,* 33.

névtárak, az úgynevezett sematizmusok már lehetővé tették a nyílt forrású információk személyre vonatkozó, tehát az úgynevezett műveleti munkához kapcsolódó felhasználását, hiszen például egy csendőrségi évkönyv részletesen tartalmazta egy adott csendőrtiszt szolgálatát érintő részleteket, így egy esetleges leplezett megközelítéshez éppúgy támaszt adhatott, mint egy titkosszolgálati fedés megerősítéséhez vagy cáfolatához.[77] Ezzel megadtuk, leírtuk azt a szervezeti elemet is, amely az OSINT-információkat felhasználta: ez a mai terminológiával értékelő-elemző-nyilvántartó részleg volt, amely a nyugat-európai modellben egyben az állambiztonsági szervezet időben legelső elemét, azaz gyökerét és eredetét is képezte.

Az OSINT-információk tárolását vizsgálva az irattárat és a könyvtárat

[77] REGÉNYI Kund, *OSINT a második generációs internetet megelőző korokban,* 33.

említhetjük. A máig megtalálható gyakorlat ismeretében kijelenthető, hogy a tematikus keresés elősegítésére – a kor nyilvános könyvtáraihoz hasonlóan – cédulakatalógus állt rendelkezésre. Az OSINT információs munkától eltérő hasznosulására is találunk korai példákat: az első világháborúban az ellenségnek okozott veszteséget tudták meghatározni a sajtóban megjelent veszteséglisták összesítésével – még úgy is, hogy központi veszteséglista közzétételére, éppen információvédelmi okokból, nem került sor. Később, a második világháború évei alatt, amikor egyébként részben pont a haditechnika fejlődésének köszönhetően a polgári felhasználású technológiák is nagyon gyors ütemben fejlődtek, az OSINT-ot érintő egyik legszembetűnőbb szakmatörténeti mozzanat az volt, hogy a vezetői tájékoztatásban felhasználták az ellenérdekelt vagy a szövetséges féltől származó filmhíradókat, illetve – akkor még csak

kevesek kiváltságaként – a friss játékfilmeket is. A visszaemlékezések tanúsága szerint gyakorlatilag valamennyi hadviselő fél legfelső vezetése élt az előbbiekben vázolt lehetőséggel.[78]

Az 1920-as években természetesen a magyar katonai hírszerző szolgálatok is használták a nyílt csatornás hírszerzés különböző válfajait, és az általuk feldolgozott, hasznosított és a hírigényt feléjük megfogalmazó, részben ennek nyomán döntéseket hozó kormányzatnak továbbított információk nem kis része OSINT-forrásból származott.

Az 1920-as évek rendkívül kétségbeesett, történelmi traumáktól átitatott korhangulatának közepette, bár a magyar titkosszolgálatok kétségtelenül továbbra is alkalmaztak fizetett ügynököket, és erre a célra költségvetési forrásaik voltak,

[78] REGÉNYI Kund, *OSINT a második generációs internetet megelőző korokban*, 34.

megjelentek a rendszerben az irredenta érzelmektől hajtott, önkéntes alapon működő ügynökök is, akik a kvázi-ellenséges szomszédos államok elleni aknamunkájukért, különleges katonai műveleti tevékenységért cserébe javadalmazást nem feltétlenül, legfeljebb költségtérítést kaptak...[79]

Mindemellett fontos fejlődés is tetten érhető a 19. század végi és a 20. század eleji katonai titkosszolgálatok történetében: a huszadik század első harmadának Magyarországán az állambiztonsági/

[79] Vö. KÁNTÁS Balázs, *A Kettőskereszt Vérszövetség: Egy titkos irreguláris katonai szervezet tevékenysége az 1920-as évek Magyarországán. The Double Cross Blood Union: A Secret Irregular Military Formation and its Activity in Hungary During the 1920s*. Budapest, Line Design Kiadó, (Rerum Fides 4.), 2022.; KÁNTÁS Balázs, *Héjjas Iván. Vázlat egy magyar radikális jobboldali katonatiszt-politikus életrajzához és kapcsolatrendszeréhez,* Budapest, Hungarovox Kiadó, 2022.; KÁNTÁS Balázs, *Rongyosan és titkosan a hazáért. Töredékek a két világháború közötti irreguláris katonai alakulatok és különleges katonai műveletek történetéből*, Budapest, Hungarovox Kiadó, 2022.

nemzetbiztonsági tevékenység logikailag önállóvá vált, mintegy emancipációra tett szert a „fegyveres" szakmák között, kilépett a hadviselés árnyékából, és önmagában is legitim, a hadviseléssel és a katonáskodással logikailag egyenrangú tevékenységgé vált.[80] Tudjuk, hogy a szervezeti beágyazódásban ez a mozzanat még nem jelenik meg, a nemzetbiztonsági intézményrendszer nem válik ki a tágabb értelemben vett haderő kötelékéből. Tudjuk azt is, hogy a hírszerzés és a kémelhárítás, valamint a különleges hadviselés mindig is – de a korban különösen egymáshoz közel álló, egymásba gyakran átfordítható tevékenységi formák voltak[81] – már csak azért is, mert a szigorú nemzetközi fegyverkezési korlátozások alatt álló magyar haderő nem volt abban az állapotban, nem rendelkezett azokkal a képességekkel, hogy a

[80] DOBÁK Imre–REGÉNYI Kund, *Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat – a két világháború között*, 151.

[81] DOBÁK Imre–REGÉNYI Kund, *Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat – a két világháború között*, 152.

környező országok haderőivel nyílt konfliktusba bocsátkozzon.[82]

Az önálló Magyarország, a sajátos közjogi státusú Magyar Királyság – modern terminológiával szólva – nemzetbiztonsági intézményrendszerét természetesen az Osztrák–Magyar Monarchia szervezeti modellje alapján, az eltelt időszak szakmai eredményeit felhasználva, integrálva alakította ki. Az „új" és a „régi" katonai titkosszolgálatok kapcsolatát összefoglalva szervezeti öröklésről, a szakmai gondolkodás és építkezés folyamatosságáról, és sok esetben személyi kontinuitásról is beszélhetünk, hiszen a Horthy-korszak számos hírszerző tisztje, így példának okáért Sztójay Döme, Ruszkay Jenő, vagy éppenséggel Siménfalvy

[82] Vö. KÁNTÁS Balázs, *Rongyosan és titkosan a hazáért. Töredékek a két világháború közötti irreguláris katonai alakulatok és különleges katonai műveletek történetéből*, passim.

Tihamér is a dualizmus korszakában kezdte katonai-titkosszolgálati pályafutását.[83]

A Siménfalvy Tihamér ezredes vezetése alatt álló titkos katonai szervezet, amelyet, vagy legalábbis amelynek egy irreguláris divízióját Kettőskereszt Vérszövetség néven is ismerünk, a jelenleg rendelkezésre álló források tanúsága szerint nem csupán a kisantant államok területén készített elő diverzánsakciókat, hanem a kormányzat tudtával és beleegyezésével élénken kereste a kapcsolatot a német és osztrák radikális jobboldali szervezetekkel is, katonai és politikai körökkel is.[84] 1921-ben egy grazi tárgyaláson felmerült az az elképzelés is, hogy egy esetleges későbbi háború kitörése esetén a magyar és a német fél közös erővel foglalná el

[83] Uo. 149.

[84] Lásd bővebben: G. SOÓS Katalin, Magyar–bajor–osztrák titkos tárgyalások és együttműködés, 1920–1921, *Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Historica,* 1967/XVII, 3–43.

Csehszlovákiát.[85] Ezen kívül a Kettőskereszt Vérszövetség néven is ismert szervezetnek nem csupán a diverzáns- és terrorakciók kivitelezése, de az első világháború vesztes államait sújtó fegyverkezési korlátozások kijátszása is határozott célja volt, hiszen rajta keresztül nagyszámú embert lehetett titkos katonai állományba sorolni és kiképezni – a trianoni békeszerződés ugyanis 35 000 fős, önkéntes alapú hadseregben maximálta Magyarország haderejét, mindenféle komolyabb fegyverzet nélkül. Ezt az előírást a

[85] A témát a jelen munka egyik szerzője magyar nyelvű elektronikus forráskiadvány és angol nyelvű kismonográfia formájában is feldolgozta. Lásd bővebben: KÁNTÁS Balázs, *A Fehér Internacionálé. Magyar–bajor–osztrák revizionista együttműködési kísérletek*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. https://mek.oszk.hu/22300/22313/; KÁNTÁS Balázs, *The Dream of the White Internationale: Secret Hungarian-German-Austrian Negotiations and Attempts of Military Cooperation, 1919-1923*, New Delhi, AkiNik Publications, 2021. http://real.mtak.hu/139808/ Letöltés ideje: 2023. március 3.

kormányzat nyilván úgy próbálta kijátszani, hogy az egyéb állami fegyveres testületek (rendőrség, csendőrség, folyamőrség, pénzügyőrség, határőrség, később a Nemzeti Munkavédelmi Hivatal) állományában, illetve az önszerveződő, paramilitáris jellegzetességeket is mutató jobboldali társadalmi egyesületek tagjai között igyekezett a katonaviselt és katonai szolgálatra alkalmas személyeket elrejteni és nyilvántartani. Ebben az értelemben a Kettőskereszt Vérszövetség hasonló volt a német Fekete Hadsereg nevű szervezethez (*Schwarze Reichswehr*) is, amelyhez az 1920-as években több tucat, elsősorban első világháborús veteránokból álló, jobboldali milícia tartozott, és amelyre az ugyancsak szigorú fegyverkezési korlátozások alatt álló Németország kormánya maga is úgy tekintett, mint a haderő félhivatalos tartalékos egységeire.[86]

[86] Vö. Nigel H. JONES, *Hitler's Heralds. The Story of the Freikorps, 1918–1923*, Dorset, Barns and Noble, 1995.

Ujszászy István tábornok fentebb már idézett feljegyzései szerint ebből az 1919–1920 körül alakult, kezdetben Siménfalvy Tihamér vezetése alatt álló titkos katonai csoportból nőtt ki később, 1936-ban a Honvéd Vezérkar 5. számú, sajtó- és propagandaosztálya, amely nevével ellentétben nem csupán a haderő propagandacéljait szolgálta, hanem a szomszédos kisantant államokban az elcsatolt területek visszafoglalását előkészítő szabotázs- és diverzánsakciókat is végrehajtott a Miniszterelnökséggel és a Külügy-minisztériummal továbbra is igen szoros együttműködésben. Bár a két világháború között a magyar haderő különleges titkos alakulatai számos diverziós vállalkozásban vettek részt a szomszédos államok területén, ezek lényegében kétségbeesett próbálkozások maradtak, és egyik sem járt igazán releváns eredménnyel. A nemzetközi körülmények és a nagyhatalmi érdekek sajnos, nem tették

lehetővé az ország területi integritásának ilyen módon történő visszaállítását. Elvesztett területeinek egy részét Magyarország csak második világháborúba való belesodródás és a németek és az olaszok agressziós politikája melletti kényszerű elköteleződés árán tudta ideiglenesen visszaszerezni…[87]

Míg az 1919 és 1921–1922 közötti időszak a „különítményes" jellegű, korlátozott állami irányítás alatt álló katonai egységek működésének és túlkapásainak, önkényeskedésének, civilek elleni erőszakos fegyveres fellépésének időszaka volt, addig 1922–1923-tól kezdve, a bethleni konszolidáció jegyében az ország különböző területein működő irreguláris alakulatokat, nemzetvédelmi milíciákat, így a Héjjas Iván tartalékos főhadnagy vezette Alföldi Brigádot és az Ébredő Magyarok Egyesületének

[87] KÁNTÁS Balázs, *Rongyosan és titkosan a hazáért. Töredékek a két világháború közötti irreguláris katonai alakulatok és különleges katonai műveletek történetéből,* passim.

fegyveres alakulatait lefegyverezték és regularizálták, illetve zavaros, a polgárháborús időkre visszavezethető rendvédelmi jellegű jogosítványaikat, melyekkel gyakran éltek vissza civilek rovására, és működtettek a belügyi rendvédelmi szervekkel párhuzamos rendvédelmi apparátust, megszüntették. Létrejött ugyanakkor a Belügyminisztérium irányítása alatt álló Nemzeti Munkavédelmi Hivatal/Nemzeti Munkvédelmi Szervezet[88] nevű, elsősorban a sztrájkok és a munkásmozgalmi szervezkedések letörésére,

[88] A Nemzeti Munkavédelem megszervezéséről a Minisztertanács 1921. október 28-án hozott határozata alapján a belügyminiszter III-III/VII.a/1921 sz. bizalmas rendelete intézkedett. 1922. augusztus 4-én a belügyminiszter kérte a Nemzeti Munkavédelem állományának növelését (HU-MNL-OL-K 27-1922. 08. 04./33. napirendi pont). A szervezet tagjait részben az állami alkalmazottak közül toborozták, részben egyetemi hallgatókat igyekeztek beszervezni, de tagjai közé kerültek egykori különítményes katonák és nemzetvédelmi milicisták is. A szervezet történetéről lásd bővebben: SOÓS László, *A Nemzeti Munkavédelmi Szervezet létrehozása és tevékenységének első évei*, 1921–1926, Levéltári Szemle, 1979/1–2, 277–291.

illetve ezzel párhuzamosan üzembiztonsági feladatok ellátására szolgáló, önkéntes félkatonai szervezet – kissé anakronisztikusan mondhatnánk, egyfajta *fehér munkásőrség* –, melynek tagjait kézifegyverekkel szerelték fel, és szolgálatban intézkedési, valamint fegyverhasználati joguk a rendőrségével egyezett meg, ezért formálisan inkább rendőri, mint katonai alakulatnak volt tekinthető.[89] Az Alföldi Brigád, az Állambiztonsági Megbízottak Szervezete, a volt vasúti és postai karhatalmi alakulatok, az egyetemi csendőrtartalék zászlóaljak, valamint az Ébredő Magyarok Egyesülete nemzetvédelmi osztályai és a Magyar Országos Véderő Egylet lövészalakulatai is ebbe a szervezetbe olvadtak be, tehát jóval szorosabb kormányzati

[89] HU-MNL-OL-K 26-XXII-6010; valamint: 5.818. M. E. számú rendelet a nemzeti munkavédelmi intézmény fegyverhasználati jogáról, 1923. augusztus 2., Magyarországi Rendeletek Tára, 1923, 274.

kontroll alatt, de lényegében tovább működhettek.[90]

A Kettőskereszt Vérszövetség – szoros átfedésben az Alföldi Brigáddal, az Ébredő Magyarok Egyesületének nemzetvédelmi milíciáival és más irreguláris katonai alakulatokkal együtt – ugyancsak a Nemzeti Munkavédelem keretein belül folytatta tevékenységét, érdekes ugyanakkor, hogy Shvoy Kálmán tábornok a naplójában azt írja, a KKVSz 1923-ban alakult meg ezen a néven, éppen a Héjjas Iván vezette Alföldi Brigád utódszerveként, tevékenységét pedig Főtartalék[91] fedőnéven a Belügyminisztérium és a Nemzeti Munkavédelem keretein belül

[90] Vö. DÓSA Rudolfné, *A MOVE. Egy jellegzetesen magyar fasiszta szervezet*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972, 151–152.

[91] Vö. DÓSÁNÉ, i. m. 134–135. Valamint lásd: Ráday Gedeon nyugalmazott belügyminiszter Gömbös Gyula honvédelmi miniszternek küldött levelében lemond a Nemzeti Munkavédelem Központi Irodájának vezetéséről, 1930. január 16., in *Csak szolgálati használatra!. Iratok a Horthy-hadsereg történetéhez, 1919–1938*, 499–500.

folytatta. Shvoy így magának a szervezetnek a genezisét is erre az időszakra, az 1923-as év végére datálja, ez azonban minden valószínűség szerint tévedés, vagy legalábbis a különböző fegyveres alakulatok megnevezésének egyfajta zavarából fakad, hiszen a Kettőskereszt Vérszövetség 1923-ban névleg megszűnt.[92] Shvoy Kálmán pontatlansága ugyanakkor meglepő is, mivel ebben az időben vezérkari ezredesként ő maga volt a Nemzeti Munkavédelem szegedi szervezetének parancsnoka.[93] Az viszont

[92] SHVOY, i. m. 90–95. Mindazonáltal Szakály Sándor egész tanulmányt szentelt annak a kérdésnek, miért is érdemes Shvoy Kálmánt szövegét (és úgy általában a naplókat, memoárokat és egyéb magánforrásokat) alapos forráskritikával kezelnünk. Vö. SZAKÁLY Sándor, *Napló, naplószerű emlékirat, emlékirat?. Shvoy Kálmán titkos naplója és emlékirata 1918–1945 nyomán a naplóíró felelősségéről és a forráskritika fontosságáról*, in *Emlékirat és történelem*, szerk. HORVÁTH Jenő–PRITZ Pál, Budapest, 2012, Magyar Történelmi Társulat–Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, 82–98.

[93] SHVOY, i. m. 91.

kétségtelenül igaz, hogy az NMV keretei között, jórészt egykori különítményes katonákból, elsősorban a KKVSz és az Alföldi Brigád tagjaiból valóban szerveződött egy nagyfokú önállóságot élvező, (Központi) Főtartalék fedőnévvel illetett titkos katonai alakulat is, amelynek tagjai mind belbiztonsági, mind pedig a környező államokra irányuló felderítő és diverziós tevékenységet is elláttak.[94] A KKVSz Nemzeti Munkavédelembe történő integrálásáról egyébként levéltári forrás is fennmaradt: egy bizalmas belügyminisztériumi körlevél 1926-ból, mely megtiltja az NMV tagjainak, hogy az új sztrájktörő segédrendőri szervet akár egymás között is a Kettőskereszt Vérszövetség névvel illessék, mivel ahhoz a köztudatban meglehetősen rossz emlékek fűződnek, és már különben is évekkel ezelőtt

[94] DÓSÁNÉ, i. m. 151–152.

feloszlott.[95] Többek között ez a máig szinte ismeretlen titkosszolgálati dokumentum az, amelyet a jelen forráskiadvány keretei között ugyancsak közzéteszünk.[96]

Makkay Imre százados, a Kettőskereszt Vérszövetség vidéki alakulatainak parancsnoka a Kováts testvérek, a felvidéken diverziós tevékenységet tervező ifjú irreguláris katonák büntetőperében 1925-ben tartott zárt tárgyaláson ugyancsak azt vallotta a Budapesti Királyi Büntetőtörvényszék előtt, hogy a KKVSz titkos állami katonai szervezet volt,

[95] HU-MNL-OL-K 149-1926-6-3473 – A Magyar Királyi Belügyminisztérium bizalmas körlevele a törvényhatóságoknak és a rendőrkapitányságoknak a Nemzeti Munkavédelmi Tartalék a megszűnt Kettőskereszt Vérszövetséggel való kapcsolatba hozása tárgyában, Budapest, 1926. március 5.

[96] Lásd korábban: KÁNTÁS Balázs–REGÉNYI Kund, *Ismeretlen titkosszolgálati dokumentumok a Horthy-korszak első éveiből*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/165770/; letöltés ideje: 2023. június 5.

mely formálisan megszűnt ugyan, ám a per idején, 1925-ben igazából a formálisan a belügyi tárca alárendeltségébe tartozó Nemzeti Munkavédelem keretei között működik tovább.[97] Az NMV egyszerre volt tehát sztrájktörő segédrendőri és rejtett, tartalékos jellegű katonai szervezet. A szerv vezetését egy polgári személy, megbízható kormánypárti politikus, a „katonai vonatkozású nemzetvédelmi és irredenta ügyek vezetője" (1922 és 1930 között gróf Ráday Gedeon volt belügyminiszter) és egy mellé beosztott hivatásos katonatiszt, egy vezérkari ezredes (1922 és 1930 között vitéz többek között Sassy Szabó József ezredes, a Kettőskereszt Vérszövetség egyik korábbi parancsnoka) látta el. A szervezésben persze valószínűleg szerep jutott az 1926-tól tábornoki rendfokozatot viselő Siménfalvy Tihamérnak is, egészen 1929-ben

[97] HU-BFL-VII-5-c-10559/1925. A Kovács testvérek büntetőügye.

bekövetkezett hirtelen haláláig. A szervezet, mint említettük, hivatalosan a belügyminiszter és a közbiztonsági szervek élén álló országos főkapitány (a mai fogalmak szerint kb. a rendészetért felelős államtitkár) irányítása alá tartozott, titokban, befelé viszont a Magyar Királyi Honvédség főparancsnokának és a rejtésben működő Honvéd Vezérkarnak és a vezérkari főnöknek is alá volt rendelve. Mindenkori vezetője az államfőnél közvetlen előadói jogkörrel rendelkezett, tehát munkáját a kormányzó, mint egyúttal a haderő főparancsnoka is közvetlenül ellenőrizhette,[98] a titkos irreguláris katonai alakulatok pedig a két világháború között számos alkalommal

[98] Ráday Gedeon nyugalmazott belügyminiszter Gömbös Gyula honvédelmi miniszternek küldött levelében lemond a Nemzeti Munkavédelem Központi Irodájának vezetéséről, 1930. január 16., in *Csak szolgálati használatra!. Iratok a Horthy-hadsereg történetéhez, 1919–1938*, 499–500.

hajtottak végre különleges katonai műveleteket a szomszédos államokban…[99]

„Kifelé" az 1920-as években Siménfalvy Tihamér tevékenysége elsősorban a Vitézi Rendhez, a korszak nemességpótlék-szerű, a haderővel is nagyon szoros kapcsolatban álló, elsősorban veteránokból álló lovagrendjéhez, ugyancsak szintén kvázi-állami rejtett katonai szervezethez kötődött. Siménfalvy 1920. szeptember 25-én egyike volt annak a 8 főnek, akiket a kormányzó a Vitézi Szék tagjai közé ajánlott, mint későbbi területi vezetőket, törzskapitányokat. Siménfalvyt a Bács-Bodrog, Csongrád, Csanád, Arad, Torontál, Békés vármegyét felölelő, 7. számú vitézi törzsszék törzskapitányává nevezték ki. Ő irányította és ellenőrizte a Dél-Alföldön a megyei Vitézi Székek tevékenységét a szervezőmunka, a vitézi birtokok osztása, a szociális juttatások, a különböző

[99] Lásd bővebben: KÁNTÁS Balázs, *Rongyosan és titkosan a hazáért*.

rendezvények tekintetében. A törzskapitányokat az elsők között, 1921. május 22-én avatták vitézzé. Országos szinten Siménfalvy Tihamér az egyik kezdeményezője volt az 1923. január 5-én megalakult Vitézek Mezőgazdasági Szövetkezete életre hívásának is. A megművelhető telket kapott vitézek számára szorgalmazta téli gazdasági tanfolyamok indítását, és nagy szerepe volt Pálóczi Horvát Istvánnal közösen a vitézek örkényi gazdasági iskolájának 1926-os létrehozásában is.[100] Közéleti tevékenysége valódi volt, azonban fedési/rejtési célokat is szolgálat, ugyanis valószínűleg 1929-ben bekövetkezett hirtelen haláláig a Horthy-korszak egyik nagy befolyású, a nyilvánosságot kerülő, és a különböző műveleteket a háttérből irányító titkosszolgálati vezetője maradt. A Vitézi

[100] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza*, kéziratban, megjelenés előtt, a készülő *A Trianoni békediktátum története hét kötetben* című kézikönyvsorozat 6. kötete.

Rend és a Kettőskereszt Vérszövetség között is nagy volt a személyi átfedés…

Siménfalvy Közéleti Szerepének másik fontos eleme a Székely Hadosztály harci cselekményei emlékének ápolásához kapcsolódott. Az alakulat tisztjeinek egy része 1924 decemberében összejövetelt szervezett, amelyen hagyományőrző tevékenység folytatása mellett döntöttek. Elhatározták az elesett katonák emlékének köztéri megörökítését, a hadosztály által keletkeztetett dokumentumok összegyűjtését, illetve az alakulat történetének fokozatos publikálását, bár ez utóbbit egyelőre nem tartották aktuálisnak. Feltételes terv készült, hogy egy esetleges Erdély felszabadításáért meginduló harc esetén az egykori katonák milyen feladatot tudnának vállalni. Siménfalvy javaslatát elfogadva, a későbbiekben minden év tavaszán hasonló közgyűléseket tartottak. Siménfalvy kezelte a közösség céljaira adakozásból befolyt pénzeket. Egyik

kezdeményezője volt a Székely Hadosztály Egyesület megalakításának, amelyre azonban már csak halála után került sor.

Siménfalvy Tihamért 1927. január 1-jén tábornokká léptették elő. 1929. március 20-án szívrohamot kapott, és 51 éves korában váratlanul elhunyt.[101] A korszak mára szinte elfeledett titkosszolgálati vezetőjét farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomba. Siménfalvy Tihamér életében nagyszámú katonai kitüntetésben részesült, és mint azt Olasz Lajos hadtörténész alapos kutatómunkájának köszönhetjük, ezek többek között az alábbiak voltak:

Bronz Katonai Jubileumi Érem (1898),
Katonai Jubileumi Kereszt (1908),
Bronz Katonai Érdemérem vörös szalagon (1913),
Katonai Szolgálati Jel (1914),

[101] [SZERZŐ NÉLKÜL], *Vitéz Siménfalvy Tihamér meghalt*, Magyarság, 10. évfolyam, 1929/67. szám, 5. o.

III. osztályú Tiszti Katonai Szolgálati Jel (1914),
II. osztályú Tiszti Katonai Szolgálati Jel (1914),
Német Császári Vaskereszt II. osztálya (1914),
Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon hadidíszítménnyel (1914) és utólag a kardokkal (1917),
Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel (1915) és utólag a kardokkal (1917),
Lipót-rend III. osztályú lovagkeresztje hadidíszítménnyel és a kardokkal (1918),
Osztrák Császári Vaskorona-rend III. osztálya hadidíszítménnyel és a kardokkal (1917),
Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon hadidíszítménnyel (1916) és utólag a kardokkal (1918),
Magyar Érdemkereszt III. osztálya (1925).[102]

[102] OLASZ Lajos, *Siménfalvy Tihamér életrajza.*

Ami a jelen kiadványban (részint újra)közölt magyar hadtörténelmi és titkosszolgálat-történeti forrásokat illeti, közlésükkor a huszadik századi történeti források publikálásának elveit és bevett gyakorlatát követtük. Mivel többnyire írógéppel írott, illetve részben nyomtatott, a mai magyar olvasó számára is kiválóan olvasható, és persze érthető dokumentumokról van szó, a szövegeket változatlan formában közöljük, mindössze apróbb módosításokat hajtottunk végre rajtuk, némely helyen a magyar nyelv mai helyesírási és központozási szabályai szerint. A rövidítéseket, például a minisztériumok és azok szervezeti egységei, illetve a katonai rendfokozatok rövidítését a közérthetőség kedvéért feloldottuk, illetve egyes helyeken a forrásokat jegyzetekkel is elláttuk.

FORRÁSOK

SIMÉNFALVY TIHAMÉR: A LÉGHAJÓ A TÁBORI ÉS VÁRHARCBAN[103]

Az ellenség hollétének és mozdulatainak megbízható felderítése és kikémlelése eddig majdnem kizárólag a lovasság feladata volt. A kémek hozta hírek ugyanis mindig katonailag iskolázott megfigyelők megerősítését kívánják.

Bár ez a feladat az óriásra szaporodott modern népseregeknek a harcmezőn való nagy kiterjedése, valamint a modern lövőfegyverek hatáskörének növekedésével, a füstnélküli lőpor alkalmazásával és a terepfedezékek gondos kihasználásával mindegyre nehezebbé vált,

[103] A hadművszeti tanulmány eredeti megjelenési helye: SIMÉNFALVY Tihamér: A léghajó a tábori és várharcban, *Magyar Katonai Közlöny*. 2. évf. 1909/11. sz. 1011–1024.; Uő: *A léghajó a tábori és várharcban*, Pesti Könyvnyomda Rt, Budapest, 1909.

mégis a lovasság lesz hivatva a jövőben is e feladatok megoldására. E fegyvernem azonban sohasem lesz képes arra, hogy a magasabb seregvezetőnek az ellenséges és saját erők mindenhai helyzetéről kellő időben terjedelmes képet nyújthasson, mert a számos nem egyidejű, és gyakran viszonylag későn érkező (az események által túlhaladott) hírekből a különböző helyzeteket előbb összeállítani és kombinálni kell.

Csak az képes a magasabb vezetőnek az ellenség erejéről, mozgásairól és egyidejűleg a saját erők mindenhai helyzetéről az annyira szükséges összegező áttekintést nyújtani, aki mindkét helyzetet egyszerre áttekinteni és egy pár pillanat alatt a vezetőhöz juttatni tudja.

Különben kedvező viszonyokat feltételezve, csak valamely több száz méter magasságban lebegő léghajó kosarában levő, iskolázott szemrevételező tiszt lesz

képes e kívánatos összetes képet egy térképbe berajzolni, a szükséges felvilágosításokkal ellátni és a vezetőnek elhatározásához rövid idő alatt igen értékes tájékozást és alapot szolgáltatni.

Különben kedvező viszonyokat feltételezve, csak valamely több száz méter magasságban lebegő léghajó kosarában levő, iskolázott szemrevételező tiszt lesz képes e kívánatos összetes képet egy térképbe berajzolni, a szükséges felvilágosításokkal ellátni és a vezetőnek elhatározásához rövid idő alatt igen értékes tájékozást és alapot szolgáltatni.

Tekintettel arra, hogy a léggömb alkalmazása nagyon is a szélnek és időjárásnak van alárendelve, – mely tényezők szemrevételező képességét nagyon befolyásolják –, használhatósága mindig csak feltételesnek tekinthető. Ily befolyások alatt szenvednek azonban, ha ugyan kisebb mértékben is, az összes többi

szemrevételező berendezések. Éppen a léggömbnél fogja azonban a technika előrehaladása és a személyzet kiképzése e hiányokat mindjobban kiszorítani és így ezen kémlő módszer hasznát mind világosabban homloktérbe juttatni.

Habár a kormányozható léghajó már fejlődése mai fokán majdnem teljesen kormányozhatónak is tekinthető, még semmi esetre sem érte el azt a tökéletességet, hogy a háborúban előforduló nehézségeket mindenkor le tudná győzni. Ezért a közeljövőben e léghajónak, mint hadi célokra alkalmas közlekedő eszköznek, csak korlátolt jelentőséget tulajdoníthatunk.

Franciaország, Németország és Olaszország e léggömböket ugyan már beosztották a hadseregbe, de az eddig tudomásunkra jutott katonai alkalmazás még most is csak kísérletezésnek tekinthető.

Hasonlóképpen csak korlátolt jelentőséget tulajdoníthatunk a szabad léggömbnek is, mint hadi közlekedő eszköznek.

Ezzel szemben azonban a kötött léggömb (ballon captiv) a tábori és várharcban a felderítő és megfigyelő szolgálatra egy általánosan elismert, kitűnő és kipróbált segédeszközt nyújt, miután egy meglehetős relatív magas, nagy látókörrel és amellett aránylag előnyös mozgékonysággal bíró megfigyelő állomást ad.

A kötött léggömb

A *ballon captiv* értékének és jelentőségének elismerése a tábori és várharcban, mint magassági obszervatórium, manap mindenütt utat tört magának.

A rendelkezésre álló anyagi eszközök, a léghajós osztagok értékéről és fontosságáról uralkodó nézetek szerint valamennyi nagyobb állam hadseregében találunk szervezett léghajós alakulásokat, melyek eddigelé is a nagyobb hadgyakorlatokon és a legújabb hadjáratokban kitűnően beváltak.

A különböző államok léghajós osztagai szervezetének és felszerelésének összehasonlítása meghaladja e munka határait. Csak azt óhajtom megemlíteni, hogy majdnem minden államban a tábori és várléghajós osztagok szervezeti szétválasztását találjuk.

Az osztagok száma, valamint az anyag neme, a gázutánszállításra való előkészületek stb. nagyobb részt jelentékeny eltéréseket mutatnak. Ezen eltérések a léggömb valószínű működési terének különlegességeitől, az illető államokban a léghajós szolgálat

szükségességéről és fontosságáról uralkodó nézetektől és — nem utolsó vonalban — a rendelkezésre álló pénzkészlettől függenek.

A léghajós osztagok felszerelésének fő része minden államban a kötött léggömb, akár gömb alakú, akár sárkány-léggömb, avagy mint nálunk is, mindkettő.

Térjünk át e léggömbök alkalmazása céljaira. A jellemző fő tényező az, hogy a szemrevételező és csapatvezető között a távbeszélő által állandóan biztosított összeköttetés lehetséges.

A széltől és időjárástól függ, várjon lehet-e és mily mértékben a kötött léggömbből megfigyeléseket tenni. A levegő állapota természetesen a legnagyobb mértékben befolyásolja a megfigyelést. Ritka köd és borús időjárás jelentősen megnehezítik, sűrű köd, esőzés és havazás teljesen meghiúsítják a megfigyelést. Míg a napnak a megfigyelő

mögötti állása kedvező, annál nehezebb a nappal szemben való megfigyelés. A léggömbnek dobálódzása a szélben megnehezíti, heves szél teljesen meghiúsítja a messzelátók használatát.

Gömb alakú léggömbök 5 méteres szélben körülbelül 600 méterig, sárkányléggömbök 10 méteres sebességig körülbelül 600 m, 15 méterig való erős szélben pedig 300–400 m magasságra tudnak emelkedni.

Az utóbbi időben 1000 m magasságig végeztek kísérleteket, azonban a szemrevételezés igen nehéznek és hiányosnak mutatkozott.

15 méternél sebesebb szél mindennemű léggömbműködést meghiúsít. Ilyen heves szél azonban, amint tudjuk, ritkán fordul elő, úgyhogy határozottan állíthatjuk, hogy a gömb alakú léggömböket egy évben a napok 30%-án át, sárkányléggömböket pedig a napok 70%-

án át használhatjuk.

A legfontosabb megfigyelő magasságok 250–600 m között vannak 3–10 km látókörrel. Nagyon tiszta levegőben és jó messzelátóval, ha a nap a szemlélő mögött van, 15 km-re az egyes csapatnemek felismerhetők, 25 km-re még nagyobb csapattömegek megkülönböztethetők. Ezek azonban csak különösen kedvező kivételek, mert a léggömbbel való szemrevételezés harcászati célokra rendszerint csak nagyon ritkán fog 10 km-en felül kiterjedhetni.

A léggömböt, a kezelésére szükséges tárgyakon kívül, még a következőkkel kell felszerelni:

a) a megfigyelésre: erős nagyobbítással, megfelelő látókörrel, valamint nagy fényerővel bíró tábori messzelátókkal (Zeiss-féle), órákkal és iránytükörrel,

b) a jelző- és távíró-szolgálatra: teljes távbeszélő-berendezéssel egy kosár- és két

földi állomással, egy fehér és egy vörös zászlóval a nappali, egy teleppel együtt felszerelt villanyos fénylámpával az éjjeli optikai szolgálatra, a vezeték hosszában berendezett jelentőcsövekkel, hogy az írásbeli jelentéseket leereszthessük, jelentéstömbökkel, író- és rajzszerekkel és végtére a szükséges térképek és tervekkel.

A szemrevételezőkül és jelentőkül alkalmazott tisztek már e célra előbb kiképzett és iskolázott tisztek közül választandók. E tiszteknek jó szemük legyen, a kosár ingása iránt érzéketlenek legyenek, az észlelt események megbírálásához harcászati értelemmel, továbbá azzal a képességgel is rendelkezzenek, hogy a terep átkutatása közben az értékeset az értéktelentől megkülönböztetni, a különböző megvilágítással, háttérrel stb. számítani és az egyszer felismertet röviden és világosan a csapatvezetővel közölni tudják.

Mindezekből annak a szükségessége következik, hogy különösen a vezérkari tisztek már békében léggömbből való megfigyelésben iskolázva legyenek.

A himbálódzó viszonyok között működő szemrevételezőkkel szemben felette nagyok a követelmények, tehát annál hathatósabban kell e tiszteket a vezetőségnek támogatnia. E támogatás különösen a felszállás előtti beható tájékoztatásban, a magasban lebegés alatt pedig az intézkedések megváltoztatásának és újólag alkotott elhatározásoknak azonnali tudomásul adásában kell nyilvánulni.

A szemrevételező észleleteit térképeken tünteti fel, avagy vázlatokba rajzolja be, melyeket azután a jelentő csöveken ereszt le.

Miután magas álláspontjáról, mint valamely betakaratlan hadijáték tervre tekint le, jelentései főképpen azért igen

értékesek, mert a mindenhai helyzetről pillanatnyilag tájékozást nyújtanak, holott a lovasság számos jelentéseiből még előbb összefoglalandó képet az események rendszerint már meghaladják.

Habár a léggömbből való megfigyelés révén sok időt nyerünk, a lovasság végezte felderítéssel szemben az időjárástól való alárendeltsége miatt a lovasság és gyalogság (egyes szemrevételezők) végezte felderítést mégsem pótolhatja sohasem, különösen nem mindazon részletekben és mindazon dolgok felderítésében, melyek a léggömbből nem láthatók.

Mindkét eljárásnak ki kell tehát egymást egészíteni!

A legújabb időben, amióta nyilvánvaló, hogy a szárazföldön nagyobb távolságokra való táviratozáshoz a szikratávíró sodronyainak a levegőben 200—300 m magasságra kell lenniök, a kötött léggömbre még az a fontos feladat is

hárul, hogy e sodronyokat az említett magasságba emelje.

A kötött léggömb alkalmazása a tábori harcban

A léggömb a tábori harcban többnyire harcászati felderítést végez és csak egyes esetekben szolgál a tüzérségi felderítésre.

Kötelessége a vezető számára a harc előtt, alatt és után a szükséges felvilágosításokat szolgáltatni.

E célból már a harc előtt, tehát még az ellenséges előnyomulás alatt működnie kell és működését már lehetőleg be kell fejeznie, amikor az őt srapneltüzével veszélyeztető ellenséges tüzérség a tüzelést megkezdette. Mert bár a léggömbre való belövés nem is könnyű és sok tölténybe kerül, a tűzzel szemben azonban a léggömb nehezen változtathatja

állását, de ez az állásváltoztatás is felette megzavarja a megfigyelést.

A léghajósosztagok csak akkor teljesíthetnek értékes szolgálatokat, ha kellő időben és kellő helyen rendelkezésre állanak. Hogy azonban a tábori léghajós-osztagok e körülményeknek megfelelhessenek, mozgékony, a tábori tüzérséghez hasonló felszereléssel kell rendelkezniük; ily módon képesítve lesznek, messze elől lehetőleg az elővédnél beosztva, egyszerűen az útról való bekanyarodás által minden helyen, a menet zavarása nélkül, gyorsan és biztosítva végezni a gömb töltését és fölerestését.

A léggömbnek szolgálatba állítása, a léghajós-osztagnak megtöltés céljából való felvonulásától egész a fölerestésig alig tart 30 percig.

A szemrevételezőnek a saját és ellenséges viszonyokról igen jól kell tájékozódva lenni. Az előnyomulásban a

saját oszlopok összeállítása, menetvonala és indulása idejével, – legcélszerűbben a menetintézkedés útján – a védelemben a védelmi vonallal, ennek szárnyaival és a tartalékok felállítása helyével tisztában kell lennie, mert különben a saját csapatokat igen könnyen összetévesztheti az ellenséges csapatokkal.

A csapatvezető, kinek a léghajós-osztag alá van rendelve, szabja meg felszállása idejét és helyét, határozza meg a léggömb feladatát, közli, hogy mily úton-módon kézbesítsék neki a jelentéseket.

Lehetőleg mindig törekedni kell a vezető álláspontjával a távbeszélő-összekötettést helyreállítani, de ha ez nem volna lehetséges, akkor a szemrevételező jelentéseit lovasított tisztek, jelentő lovasok, kerékpárosok, gépkocsik, avagy beiktatott küldöncállomások útján kell a vezetőhöz juttatni.

A léggömbre a tábori harcban a következő feladatok hárulnak:

1. A találkozó harcban, oly korán, amint csak lehetséges fölszállani, az ellenség erejét, oszlopalakulásait, fejlődését, főerejének eltolását és tüzérségének felállítását kikémlelni.

2. A támadásnál védőállásban levő ellenségre a léggömb lehetőleg ott legyen, ahonnan az ellenség arcvonala mögé beláthat, arcvonalát, ennek szárnyait, tüzérségét, továbbá a tartalékok felállítását, összeállítását és eltolását a legjobban ki tudja kémlelni.

3. A védelemben a léggömbnek lehetőleg korán és a harcvonalhoz közel kell felszállnia, hogy az ellenség közeledését és támadáshoz való fejlődését, továbbá a saját felállítás oldala és háta ellen irányított esetleges vállalatokat kellő időben megállapíthassa.

4. Az említett harcviszonyokban hivatva lesz a léggömb a harc további lefolyása alatt a tüzérségi részletes felderítést és pedig az ellenséges tüzércsoportok felállítását, a saját tűzhatás, különösen a közvetett lövés megfigyelését, a lőelemek helyesbítését stb. végrehajtani.

A csapatvezető a léggömb alkalmazásánál mindig szem előtt tartja, hogy a tartalék intézetekben csak kevés gáztöltés áll rendelkezésre, hogy egy frissen megtöltött léggömb csak 3–4 napig szállítóképes, és hogy a megtöltött léggömb csak kedvező terep- és időviszonyok mellett tudja a menetelő seregtesteket kellő időben követni.

A hadra kelt seregnél a következő gáztöltések állanak az egyes léghajósosztagok rendelkezésére:
a léghajós osztagnál 1,
a hadtest-lőszertartaléknál 2,
a hadsereg-lőszertelepnél 3,

összesen 6 töltés.

Ebből világosan látható, hogy csak közvetlen nagyobb vállalatok előtt kell a léggömb megtöltését elrendelni.

A kötött léggömb alkalmazása a várharcban

Általában

A léggömbnek majdnem feltalálása óta igen fontos a szerepe a várharcban.

A Contelle (később francia százados) szerkesztette ballon captivet már 1794-ben Maubeugeben Charleroi előtt és a fleurusi csatában szemrevételező célokra alkalmazták; később 1795-ben Mainznak ostroma alatt, Stuttgartnál és Donauwörthnél. I. Napóleon elveti ezt a felderítő eszközt, s így csak egy félszázad múlva alkalmazzák ismét katonai célokra.

A milánóiak 1848-ban, egy évvel később az osztrákok Komárom előtt kiáltványok elterjesztésére használják a léggömböt; már jobban felhasználják a secessiós háborúban. A legkiterjedtebb szerepe jutott azonban 1870/71-ben Páris ostroma alatt, amidőn 164 személy (köztük Gambetta), 381 postagalamb, 10.000 kg-nál több levél és sürgöny hagyta el 65 világítógázzal töltött léggömbbel Párist.

A 70-es években kezdenek az összes államok a katonai léghajózás iránt nagyobb érdeklődést tanúsítani és pedig először Franciaország, mely 1877-ben Chalais-Meudon-ban egy léghajósiskolát állít fel.

A várharcban a szükséges előkészületek és az anyagpótlás már előzetesen végrehajthatók, s a jó összeköttetések és kedvező időjárás a lehető legjobban kihasználhatók.

Különösen a tüzérségi felderítő és megfigyelő szolgálatban nyújt e magassági

obszervatórium a várharcban kiváló előnyöket.

Végtére fontos alkalmazást nyer itt a léggömb, különösen éjjel, mint messze látható optikai távíró.

Ezért valamennyi állam vár- és ostromló alakulásai léghajósosztagokkal vannak ellátva. A várléghajós-osztagoknak – a viszonyok állandóságánál fogva – egészen más a szervezetük, mint a tábori léghajós-osztagoknak. (Állandó gáztermelő, stb.).

A vár- és ostromló léghajós-osztagokat részint harcászati, részint különleges tüzérségi megfigyelésre alkalmazzák és a vár- vagy ostromparancsnokság szakasz- és tüzérségi parancsnokoknak vagy egyes ütegcsoport-parancsnoknak bocsátják rendelkezésére.

A léggömbből szemrevételezőnek, hasonlóképpen mint a tábori harcban,

mindig teljesen tisztában kell lennie az általános helyzettel, a bevezetett, megindított műveletekkel és a léggömb feladatával.

A várharcban előfordul, hogy a megfigyelő az egész nap folyamán át a magasban tartózkodik és így a mindkét oldali aznapi intézkedések lefolyását összefüggően és folytonosan meg tudja figyelni és jelenteni.[104]

[104] Az állandó folytatólagos megfigyelés nemcsak a látóképességet fárasztja ki, hanem a kosárban való hosszas tartózkodás is olyannyira fárasztóan hat a megfigyelő idegeire, hogy végtére is nem tudja kötelességét a megfelelő nyugalommal és lelkiismeretességgel teljesíteni, továbbá kellemetlen időjárás mellett a tengeri betegség is gyakran megtámadja.
Mindezekből következik, hogy a léggömbből szemrevételezőt, ha ereje már ellankadt, fel kell váltani, mert azt az elvet mindig fenn kell tartanunk, hogy az ellenséget egy pillanatra sem szabad szemeink elől elveszteni.

A szemrevételezőt a parancsnokkal a várharcban mindig távbeszélő kötheti össze.

A léggömb itt is lehetőleg a srapnelhatás távolságán kívül legyen fölbocsátva, de ha pontosabb megfigyelés kívánja, a harcviszonyoknak megfelelően az ellenséget jobban is meg kell közelítenie, még annak a veszélynek közepette is, hogy a léggömböt az ellenség lelövi. Ebben az esetben is csak más harci eszközök sorsában osztozik.

Alkalmazás a védőnél

A várharcban különösen a védő az, aki a léggömbből való szemrevételezésből a legtöbb hasznot húzhatja. Ő rendelkezik az állandó viszonyokkal és nélkülözheti az erősebb lovassági osztagokat.

A védő számára több léghajós osztag fog rendelkezésre állani, amelyek már

elejétől fogva működnek, hogy az ellenségről a szükséges felvilágosítást már idejekorán megszerezzék.

Nemcsak a fő védelmi állásban, hanem esetleges előretolt állásokban is lehetnek léghajós osztagok. A várvédő léghajós osztagainak feladatai igen sokoldalúak. Ezek az osztagok vannak hivatva arra, hogy az előtérben a támadó közeledési viszonyait, csoportosítását és mozgásait felderítsék, kiszálló pályaházakat, telepeket, berendezendő tábori vasutakat és egyéb megközelítő vonalakat felfedezzék és állandóan megfigyeljék; a vár előterébe szállított harceszközöket, erődítő és tüzérségi munkálatokat kikémleljék. Egyszóval mindazokat az ellenséges intézkedéseket felderítsék, melyekből a védő a támadás valószínű irányát megállapíthatja. A léghajós osztagok feladata még ezenkívül a tüzérségi felderítés és megfigyelés is.

Leggyakrabban csakis a léggömbből lehet fedett céloknak meredek tűzű lövegekből való lövetését rendszeresen szabályozni, mert csak a léggömb képes a tüzelő ütegeket és ezek céljait egyidejűleg áttekinteni. A tűz helyesbítése távbeszélő útján közvetített értesítés által történik.

Alkalmazás a támadónál

Jóllehet, hogy az ostromló seregtestnek is lesznek léghajósosztagai a körülzárolás kezdetén, mégis mindaddig, míg az ostromló léghajósosztagokat a körülzáró vonalba nem szállítják – a léghajós-szolgálatot az ostromló seregtesthez beosztott tábori léghajós-osztagok lesznek kénytelenek ellátni.

Csakis az ostromló tüzérség odaszállítása után lehet a célt pontosabban felderíteni. A bevezető felderítést mindaddig kérnek, továbbá tábori

léghajós-osztagok által támogatott lovasság és ha a támadó a védővel már érintkezésbe lépett, akkor magaslatokról messzelátóval történő szemrevételezés és különösen e célra kiképzett les-(portyázó) járőrök fogják végezni.

A támadó léghajós-osztagai különösen következő feladatok megoldására lesznek hivatva:

A várövben és a mögötti erődítő és tüzérségi berendezések kikémlelésére tábori vasutak és egyéb közlekedő vonalak felkeresésére, az ezeken való közlekedésnek, raktárak felállítása helyének, erődök és térközök állapotának, berendezéseknek az előterepen, akadályoknak, színlelt építményeknek, végre az ellenséges ütegek felállítása helyének különös és állandó kikémlelésére.

A támadó legtöbbször csakis ezen kikémlelések összegének alapján határozhatja meg tüzérsége számára a

célokat és teheti meg a támadás bevezetésére a többi szükséges intézkedéseket.

A saját ütegek és telepek felállítása közben a léggömbnek különös feladata, hogy a várható ellenséges ellenintézkedéseket megfigyelje.

A tüzérségi parancsnokoknak alárendelt léggömböknek az a feladata, hogy éppen úgy, mint a védőnél, a tüzérségi felderítő-és megfigyelő-szolgálatot állandóan ellássák.

A szabad léghajó a tábori és várharcban

A nem kormányozható szabad léggömböt a tábori harcban – a széliránytól való alárendeltsége miatt – csak nagyon csekély és korlátolt téren alkalmazhatjuk, de annál tágabb teret lelünk számára a várharcban.

Ha az ostromzár alatt álló vár összeköttetései a külvilágtól el is vannak szakítva, a légi út még ekkor is szabad.

Habár a külvilággal való érintkezésre a drótnélküli távíró és a villamos ívlámpa-távbeszélő a védőnek még ekkor is rendelkezésére áll, szállító eszközül azonban csakis a léggömböt használhatja.

A szabad léggömb a védő kezében olyan eszköz, mellyel kedvező légáramlatok kihasználása mellett egyéneket, postagalambokat, fontos híreket és közleményeket szállíthat az ellenség meg nem szállotta területre és így a tábori hadsereggel az összeköttetést fönn tudja tartani (Metz, Paris 1870/71-ben).

A várléghajós-osztagok fel vannak szerelve a szükséges anyaggal és eszközökkel, hogy a körülzárolás után bizonyos számú úgynevezett postaléggömböt útba tudjanak indítani.

Viszont az ostromló is törekedni fog arra, hogy kedvező szelek felhasználásával a vár beláthatatlan részei fölött szabad léggömbbel átrepüljön s így azt kikémlelje, az erődök helyét és a gyalogsági állásokat fényképezés útján meghatározza. A léggömb azután a vár másik oldalán a körülzáró vonalban ismét leszáll és az ostromló parancsnoknak fontos adatokat szolgáltat.

A szabad léggömbnek arra a célra való felhasználása, hogy belőle robbanó lövedékeket és anyagokat dobjunk le, népjogi és technikai tekintetekből ma még kérdéses.

A szabad léggömbnek nagyobb katonai kutatások és utazásokra való felhasználása azonban mindenesetre méltatásra érdemes.

A léggömb lövetése

A levegőben csendesen lebegő léggömbök nagy céltárgyak, s őket a távolságoknak legalább is megközelítő ismerete esetén mind a tábori, mind a várlövegek könnyen eltalálhatják. Mindamellett azonban a nagy tölténypazarlás mindig tekintetbe veendő.

A léggömb távolságának megbecslése igen nehéz, úgy hogy a 33%-ig terjedő becslési hibák még békében sem igen ritkák. A magasság változtatásának kevés a befolyása, de annál jobban megnehezíti a belövést a magasságváltoztatással egybekötött álláscsere. Ha a léggömb igen magasan áll, akkor a belövést a lövegek emelésének határa korlátolja. Legújabban a Krupp-féle cég egy 6,5 és egy 7,5 cm gyorstüzelő gránátlöveget szerkesztett léghajóüldöző lövegül, mely állítólag minden iránta támasztott követelményeknek megfelel, jóllehet, hogy ez a löveg inkább a motoros léghajó leküzdésére készült.

A léggömbnek az ellenséges tüzérségtől a srapnel hatáskörén kívül nem kell félnie, azonban a szemrevételezés igen gyakran követeli a közelebb férkőzést. Számos töltelékgolyó és repeszdarabtól talált léggömb is a bennülőkre nézve veszély nélkül és csak lassan ereszkedik le a földre. Igen ritka véletlen, hogy a kötelet a lövés elszakítja, vagy hogy a léggömb teljes találat folytán tüzet fog.
A hatás fokozására külön e célra készített léggömblövő srapnelekkel tettek kísérleteket. E srapnel töltelékgolyói páronként 30–50 cm hosszú láncocskákkal voltak összekötve, s így a léggömb felületén nagyobb lyukakat szakítottak, miáltal a hatás körülbelül megtizenkétszeresedett. Csak kivételes esetekben fog valamely léggömb a hatásos puskatűz körletében fölszállani, de ekkor is csak tömegtűz által és nagy tölténypazarlással lehet a lassú süllyedésre kényszeríteni. Ebben az

esetben a tüzet előbb a bennülőkre, és csak azután kell a léggömbre irányítani.

A léggömb lövetésére vonatkozó legújabb nézetek igen különbözők; a legtöbben azt állítják, hogy a léggömböt teljes találattal kell elérni és így egy csapással teljesen megsemmisíteni, amennyiben a felrobbanó teljes lövedéktől az amúgy is könnyen gyulladó gáztöltés tüzet fog és felrobban. A könennyel megtöltött acélpalackok, puskagolyó és robbanási darabokkal szemben teljesen biztosak és érzéketlenek. Ezeket csakis teljes találat robbanthatja és akkor is csak szétszakadnak a nélkül, hogy elforgácsolódnának.

A kormányozható (motoros vagy erőgépes) léghajó a háborúban

A kormányozható léghajó már fejlődése mai fokán eléggé használható az alsóbb

légrétegekben, azonban még most sem érte el azt a biztos mozgóképességet, amellyel a magasabb tájak légáramlatain is uralkodhatna.

A léghajó mozgékonysága fel és lefelé a katonai léghajó iránt támasztott egyik különös követelmény; természetesen e mellett még képesnek kell lennie két személy (1 vezető és 1 szemrevételező) szállítására is.

Miután a mostanáig épített kormányozható léghajók nem nagyon kedvezőtlen időjárás mellett a kormánynak engedelmeskednek és meglehetősen nagy a működési körsugaruk, többé nem kételkedhetünk abban, hogy a kormányozható léghajó igen sok célra kitűnően alkalmazható harceszközzé fog kifejlődni.

Nevezetesen a hadászati felderítésben fog nagy távolságokra és messze az ellenséges arcvonal mögött

kitűnő szolgálatokat teljesíteni. A léghajónak fegyverül való használata, amennyiben az ember belőle hatásos robbanóanyaggal megtöltött lövedékeket dob le, egyelőre eldöntetlen kérdés marad. A kormányozható léghajót nem fenyegeti egykönnyen az a veszedelem, mint a kötött léggömböt, hogy a tüzérségi tűz elérheti, mert a kormányozható léghajó az elől könnyen kitérhet és már gyors mozgással is meghiúsíthatja a tervszerű lövetést (oldalmegfigyelőkkel). De tetemes nagysága és a gépezet érzékenysége miatt sebezhető volta kétségtelen.

A tüzérségi tűz a kormányozható léghajóval szemben mindeddig hajótörést szenvedett, részben azért, mert a löveget nem lehetett úgy emelni, hogy a fölötte repülő léghajót eltalálhatta volna, másrészt mert nem volt a lövegnek sem megfelelő mozgékonysága, sem tüzelő gyorsasága.

De amiként a haditengerészetnél, minél erősebb a hajó páncélozása, annál hatásosabbá szerkesztik az ellene szánt ágyút, épp úgy fog a léghajó és löveg közti viszony a légi harcnál is kifejlődni. Minél gyorsabban tudja magát a kormányozható léghajó tökéletesített szerkezete folytán az ellenséges tűzből kivonni, az ellene alkalmazandó ágyúkat is annál mozgékonyabbá és szaporábban tüzelhetővé fogják szerkeszteni. Legutóbbi ilynemű lövegszerkezet a már említett Krupp-féle 6,5 és 7,5 cm gyorstüzelő gránátlöveg. Egy másik nézet a kormányozható léghajó leküzdésére a löveggel felszerelt páncélos automobillal való üldözés. Ez azonban aligha fog a gyakorlatban megfelelni, mert az automobil az utakhoz van kötve, a kormányozható léghajó tehát annak tüzéből könnyen kivonhatja magát.

A leghatásosabb üldözés természetesen hasonló vagy még gyorsabb kormányozható léghajóval történhetik.

A terep és az ellenséges mozdulatok megfigyelése a motoros léghajóból sokkal könnyebben foganatosítható, mint a kötött léggömbből, mert előbbi a szélben is nyugodt, a mozgása is csak gyengén hullámos és a messzelátók használatát nem nehezíti meg. Ehhez járul még az a nagy előny, hogy a szemrevételező később újra meggyőződhetik a már egyszer szerzett észleletekről, ha az illető terepen ismét átröpül a léghajó. A jelentések tehát megbízhatóbbak vagy pedig kiegészíthetők.

A mai kormányozható léghajónak vihar, időjárás, tűz stb. elleni védelem céljából óvócsarnokra van szüksége, melyhez, ha nem működik, mindig ismét vissza kell térnie. Csak nagyon ritkán lehet a léghajót valamely mélyedésben, erdőben

stb. táborszerűleg a földön megerősíteni. Ezen körülmény egyelőre helyhez való kötöttséget és korlátok alkalmazását feltételezi (a vár védőjénél való alkalmazása). A tábori hadseregnél tehát legfeljebb csak a saját országban lesz alkalmazható, ahol már béke idején a felvonuló és hadműveleti területen léghajócsarnokok voltak építhetők.

A feladatok, melyeket a kormányozható léghajónak a várharcban kellene megoldania, a következők: Az ellenséges előnyomulásnak, a valószínű támadási iránynak, a megközelítés viszonyainak, az ütegtelepek építése helyének, a telepek és tábori vasutak berendezésének kikémlelése, továbbá a körülzárt vár összeköttetésének a külvilággal és a tábori hadsereggel való helyreállítása.

E feladatok keresztülvitelénél a repülés alatt végzett fényképészeti

felvételek a parancsnoknak az átrepült terepről igen értékes és plasztikus képet fognak nyújtani.

A léghajók kis fényszórókkal is felszerelhetők, melyekkel az előterepet függélyes megvilágítással kikutathatják.

A motoros léghajó jelentéseit különböző módon juttathatja rendeltetése helyére és pedig drótnélküli távíró és távbeszélő, optikai jelek, postagalambok, legújabban a villamos ívlámpa-távbeszélő és végtére visszatérés vagy az írásbeli jelentések ledobása által.

A kormányozható léghajót egyelőre fegyverül használni nem lehet, mert tiltja a hágai nemzetközi békekonferencián történt megállapodás. Az ellenjegyző hatalmak (Franciaország kivételével) ugyanis kinyilatkoztatták, hogy léghajókból lövedéket és robbanóanyagokat ledobni nem szabad.

De ha harceszközül alkalmaznák is, hatása nem lenne annyira pusztító, mint inkább erkölcsileg romboló, amennyiben az ellenséges arcvonal mögött, parancsnokságoknál, törzseknél, táborokban, telepeken nyugtalanságot és zűrzavart idézne elő.

A motoros léghajó katonai használhatósága a felderítő szolgálatban, különös feladatokra, de harci eszközül is rendkívüli előnyöket nyújt, mégpedig sokkal kevesebb emberi és anyagi erő felhasználásával biztosítja azt, mint bármely más hadieszköz.

Nyilvánvaló tehát, hogy a honvédelemnek érdeke mielőbb arra törekedni, hogy a várak, különösen a határon levők, a kötött léggömbökön kívül még kormányozható léghajókkal is felszereltessenek.

A repülőgép (Aeroplán)

Az eddig még legjobban kifejlődött két, a Farmann- és a Wright-féle repülőgéprendszerek nem érték el még a tökéletességnek azt a fokát, hogy a hadihasználatra alkalmasakul érvényesülhetnének.

A repülőgépek, még könnyebb erőgépek segélyével tökéletesítve, egyelőre csak a sport terén fognak helyet találni. A hadvezetőségek természetesen törekedni fognak arra, hogy az ebből szerzendő tapasztalatokat hasznukra fordítsák.

És ha a repülőgép kérdésének megoldása elkövetkezik, akkor számíthatunk arra, hogy a repülőgép a kormányozható léghajónak komoly versenytársa lesz, sőt talán idővel ennek létét is veszélyezteti.

A sárkányok

A különböző szerkezetű sárkányokkal való kísérletezések igen biztatók, sőt egyes államok már hadicélokra is alkalmazzák a sárkányokat.

Miután a sárkányok összerakhatóan szerkeszthetők és a kötélen és tekerődobon kívül semminemű nevezetesebb felszerelést nem kívánnak, előnyös alkalmazásuk rendkívül könnyű. Utánszállító berendezésekre nincs szükségük, kis telepen elférnek. Azonban az a hátrányuk, hogy csak elegendő erős szélben képesek felemelkedni.
A sárkányok 15 méternél erősebb szélben ki fogják egészíteni a kötött léggömb működését, teljesen pótolhatni azonban sohasem fogják.

A léghajó befolyása a hadviselésre

Nem fogadhatjuk el azt a nézetet, hogy a kormányozható léghajó és repülőgépek

problémájának megoldása és hadi járóművekké való alkalmazása által az egész hadvezetésnek meg kell változnia. Mert a kormányozható léghajók és repülőgépek mindig az időjárásnak alárendelt és többnyire megbízhatatlan járóművek fognak mégis maradni és a modern közlekedő és szállító eszközökkel szemben már azért sem jöhetnek egyenlő számításba, mert nagy méretüknek dacára is aránylag csak igen csekély a szállító erejük. A háborúban csekély terhek számára szállítóeszközül csak akkor alkalmazhatók, ha az ellenség minden egyéb közlekedő eszközt lekötött. Fegyverül való használatukat pedig ma még a népjog tiltja. Azonban igen értékes eszközök lesznek mindenesetre arra, hogy az ellenségnek meglepetéseket célzó intézkedéseit kellő időben eleve felismerhessük.

Ha a védelemre berendezett állásban levő ellenséggel szemben a megközelítésre és az erők irányítására és bevetésére már most is többnyire a sötétséget használják fel, a kormányozható léghajók és repülőgépek alkalmazása idején e módszer még nagyobb mértékben lesz használatos.

Sajnos, hogy e tekintetben eddigelé csak a gyakorlatok alatt szerzett tapasztalatok állanak rendelkezésre, és így a légjáróművek hadi értékének megbírálása még a jövő kérdése, mert a léghajókat az orosz-japán hadjáratban mind a tábori harcban, mind Port-Arthurnál csak igen ritka esetben és rövid ideig használták.

HORTHY MIKLÓS FŐVEZÉR EMLÉKIRATA KÜLPOLITIKAI ELKÉPZELÉSEIRŐL[105] BUDAPEST, 1919. OKTÓBER 28.

Szigorúan bizalmas.
Saját kezű felbontásra miniszter úr által.

EMLÉKIRAT

[105] Az iratot korábban közölte: *Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. I. Az ellenforradalom hatalomra jutása és rémuralma Magyarországon 1919–1921*, forráskiad. KARSAI Elek–KUBITSCH Imre–NEMES Dezső, PAMLÉNYI Ervin, Budapest, Szikra Kiadó, 1956, 200.
Az iratot legutóbb elektronikus forráskiadványban újraközölte jelen kiadvány egyik társszerzője: KÁNTÁS Balázs, *A Fehér Internacionálé: Magyar–bajor–osztrák revizionista együttműködési kísérletek, 1919–1923*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021, 71–87. http://real.mtak.hu/127466/; letöltés ideje: 2023. május 28.

A külpolitikai helyzetről és annak behatásáról a magyar nemzeti hadsereg feladataira.

A fővezérség a mostani időpontot alkalmasnak találja arra, hogy a külpolitikai helyzetet katonai-politikai szempontból áttekintse, és ezen helyzet megbírálásából azon követelményeket szűrje le, melyek a magyar nemzeti hadsereg szervezése és hadműveleti képességének elérése érdekében kielégítendők volnának.

I. ROMÁNOK

Jelenleg és a közeljövőben a fő ellenségünk a román […].[106] Mindenesetre ki kell azonban emelni, hogy Románia mintegy 20

[106] A kihagyott részben Horthy megállapítja, hogy Románia a legerősebb a Magyarországgal szemben álló államok közül, ezért konfliktust vállalni vele csak fokozott óvatossággal lehet, illetve ismerteti a román hadsereg állapotát, felfegyverzettségét.

hadosztályt kitevő anyaországi csapataival Kelet-Európában ez idő szerint a legszámottevőbb katonai tényező, annyival is inkább, mert az őt környékező országok hadseregei, Szerbiát kivéve, jelenleg komoly veszedelmet nem jelentenek számára. A román hadseregben nagyobb szabású vörös mozgalom eddig nem volt észlelhető, tehát ezzel egyelőre nem számíthatunk.

A románok katonai helyzete az utolsó napokban még annyiban is erősödött, amennyiben a szerbekkel való összeütközés lehetősége a Bánát miatt kisebb lett […][107]

Előzetes becsülés alapján 1921 tavaszán leszünk a legjobb esetben azon helyzetben, hogy sikeres támadásra gondolhatunk, ezt is csak akkor, ha az

[107] A kihagyott részben Horthy Románia gyenge pontjait sorolja fel, többek között rávilágítva a kisebbségi kérdésre és a belpolitikai ellentétekre.

addig elmenő időt céltudatosan és alaposan felhasználjuk az erőviszonyok javítására.

Ezen célra szükséges:

a) Románia diplomáciai bekerítése,

b) Magyarország erősödése nemzeti irányban, területre és általános külföldi tekintélyünkre nézve gazdaságilag és katonailag.

c) Az „irredenta" szervezkedés intenzív folytatása Erdélyben és a többi románok által megszállott területen.

Ad a) Gyenyikinnel és az ukránokkal helyre kell állítani a szoros katonai-politikai összeköttetést, hogy előkészületeink párhuzamosan és tervszerűen folyjanak […][108]

[108] A kihagyott részben Horthy azon reményét fejezi ki, hogy Anton Ivanovics Gyenyikin orosz cárista tábornok esetleg helyreállítja Oroszországban a monarchiát és legyőzi a bolsevik kormányzatot.

II. SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN ÁLLAM[109]

A románok diplomáciai bekerítésénél legnagyobb fontossággal fog bírni: Jugoszlávia. Itt azonban egyszersmind a legnehezebb feladattal áll szemben a magyar diplomácia. Azért fontos a szerben közreműködése Románia bekerítésében, mert akármily nehézségekkel küzdenek ma politikai túltengésük folyták, mégis ők képviselik a románok után a legfigyelemreméltóbb katonai erőt a közeli keleten.

A vörös mozgalom lehetősége a szerb hadseregben kétségtelenül fennáll, némely hírek annak látható időn belül kitörését jelentik. Ha ezen híreket nem is fogadjuk el szó szerint, ezen mégis arra vallanak, hogy a szerb hadseregnek ezekkel a nehézségekkel küzdeni kell. A jugoszlávok katonai helyzetét jelenleg nagyban gyöngítik azon ellentétek, amelyek

[109] S–H–S Állam = Szerb–Horvát–Szlovén Királyság.

mindenütt a szerbek által újonnan megszervezett területeken mutatkoznak. Olaszországgal szemben a fiumei kérdés megoldásáig a jugoszláv katonai erők nagyjából ott vannak lekötve. Tényleg a szerbek a jelenleg nagyobb erősítéseket irányítanak a tenger melletti vidékekre. […][110]

Azon vagyunk, hogy a horvát tisztikart magunkhoz közelebb hozzuk. De ezen akció a legnagyobb elővigyázatot igényli, nehogy a szerbek tudomására jutva, a szerbek körében is észlelhető jó hangulatot irányunkban teljesen elrontsa.

Szerbiában ugyanis szintén több párt szimpatizál velünk (Obrenovics-párt), itt a

[110] A kihagyott részben Horthy a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság belpolitikai ellentéteit ismerteti, különösen a szerb–horvát ellentétet emeli ki, melyet a magyar kormánynak álláspontja szerint okvetlenül ki kell használnia revizionista céljai érdekében, és megfogalmazza, hogy mind a szerb, mind pedig a horvát nacionalista politikai erőkkel jó viszony fenntartására kell törekedni.

tisztikar sem viseltetik ellenünk ellenszenvvel, mert a románt közös ellenségünknek tekinti. Általában pedig a szerbek máris kezdik átérezni azon végtelen nehézséget, melyek a nagyszerb állam megvalósításának útjában állanak, és ezért is közelednek hozzánk. E tekintetben jó szövetségestársunk az idő, mely ezen érzületet csak mélyíteni fogja, amennyiben az említett nehézségeket mindjobban szembeötlőbbé fogja tenni.

Világos az eddig mondottakból, hogy egyrészt fontos érdekünk a horvátokkal a fejlődő közeledést táplálni, másrészt épp oly fontos, sőt, még fontosabb a szerbekkel való jó viszonyt már csak Romániára való különös tekintettel fenntartani.

Világos az is, hogy úgy az egyik, mint a másik irányzatban exponálni magunkat nem szabad, mert egyrészt a horvátokhoz való nyílt közeledés esetében elrontanánk a viszonyunkat a szerbekkel, viszont a

szerbekhez való idő előtti bensőbb csatlakozás a horvátokat idegeníti el tőlünk.

A Szerbiában irántunk uralkodó kedvező hangulatot azáltal kell táplálnunk és erősítenünk, hogy viszonyunkat a szerbekhez lehetőleg mélyítjük. Ez iránt tekintettel kell lennünk arra, hogy a szerben barátságos érzésének további fejlesztése abba az akadályba ütközik, miszerint a szerbek tartanak a Habsburgok ismét magyar trónra való jutásától, ami által kristályosodási pont keletkeznek a régi Osztrák–magyar Monarchia visszaállítására, másrészt pedig érdekük, hogy mi, jelenleg, míg a béke nincsen megkötve, ne erősödjünk, és így ellent ne állhassunk a követeléseknek.

Az utóbbi ellentét a béke megkötése után enyhülni fog, az első aggály pedig

úgyis a diplomáciai tevékenység által eloszthatóvá lesz. […][111]

Összegezve a Jugoszláviáról eddig mondottakat, még egyszer kiemelni óhajtom, hogy bármiképpen fejlődjenek a dolgok, a szerbektől Románia ellen várt katonai segély biztosítása az első és legfontosabb érdekünk, melyet kockáztatni semmi körülmények között nem szabad. Ez legyen irányadó az összes Jugoszláviával, vagy annak egyes részével szemben teendő diplomáciai lépésekre.

A MAGYAR HADSEREG ERŐSÖDÉSE

Az előbb megvilágított bekerítési igyekezet azonban magában nem lesz elegendő célunk eléréséhez. A legmegbízhatóbb

[111] A kihagyott részben Horthy ismét kitér arra, hogy Magyarországnak jó kapcsolatokat kell kiépítenie a Szerb–Horvát–Szlovén Királysággal, és annak a reményének ad hangot, hogy belső etnikai ellentétek okán Horvátországot esetleg később vissza lehet csatolni Magyarországhoz, akár a szerb kormány jóváhagyásával.

tényezőnk saját erőnk lesz […][112] A magyar nemzeti hadsereg kiépítése elé azonban akadályok fognak gördülni, mégpedig a mireánk szabandó békefeltételek alakjában, még akkor is, ha a hadsereg fejlesztésében az antant-békefeltételeket kijátsszuk.

Ezen békefeltételek azonban idővel veszíteni fognak bénító hatásaikból.

a) Előreláthatólag bekövetkező olyan körülmények által, amelyek rajtunk kívül állanak,

b) a saját politikánk ügyes vezetése által.

ad a) Az antant államok közötti viszonyban máris észlelhetők szakadások, melyek idővel bizonyára még mélyebbek lesznek.

Ha nekünk sikerült fog egy antant csoport érdekeltségét elérni, akkor nem is lesz az az egységes antanthatalom, amely a

[112] A kihagyott részben Horthy a hadsereg megerősítésének fontosságát hangsúlyozza.

diktált békefeltételek betartását továbbra is kikényszeríthetnék.

Az itt kikristályosodott vélemény szerint az angolok nem zárkóznak el az irántunk való szimpátiáiknak a románok rovására kifejezést adni. Közeledésüket fogadjuk a kellő méltósággal, legyünk iránta fogékonyak anélkül, hogy magunkat karjaikba vetnők. Általában véve örvendetesnek vélem, hogy Magyarország lassanként a francia érdekszférából teljesen kiválik, és az Angolországhoz közeledik, mert az angol nemcsak aránytalanul hatalmasabb a franciánál, de utóbbi mindig a fajrokon románt fogja pártfogolni.

Az antant államok, főleg Anglia és Amerika, mindenképpen érdekelve vannak, hogy a Duna középfolyása mentén rendes viszonyok uralkodjanak, mert ezen fontos kereskedelmi út csak ezáltal lesz az ő részükre biztosítva.

Saját benső megújhodásunkkal be kell bizonyítanunk, hogy a Duna-menti államok (beleértve az egész Balkánt) között Magyarország egyedül képes arra, hogy mint a rendfenntartás nyugvópontjának tekintsék, és hogy Románia ebben a tekintetben nem mérkőzhetik velünk. Hogy ezen részkérdéseket bizonyítsuk:

1. el kell hárítanunk az újabb bolsevista kitörést,
2. óvakodnunk kell minden cselekedettől, mely túlságosan reakciós természeténél

fogva az országon belül zavart idézhetne elő, valamint más irányú túlzásoktól,

3. külön súlyt kell fektetnünk hadseregünk felfegyverzésére,

felszerelésére, valamint megbízhatóságára […][113]

4. Kieszközlendő volna, hogy a románoknak semminemű címen vagy ürügy alatt befolyás ne engedtessék át. Likvidációs vagy jóvátételi bizottságokban csak a négy nagyhatalom vegyen részt, mert ezeknek a rend fenntartása Magyarországon érdekükben áll.

Az általános helyzet folytán elsősorban Ausztriában várhat miránk ezen feladat.

III. AUSZTRIA

Ausztriában napról napra növekszik a vörös mozgalom. Nekünk csak érdekünk lehet, hogy ez mihamarabb kitörjön, hogy ezt a mozgalmat a fehér színezetű osztrák tisztikarral és a keresztényszocialista

[113] A kihagyott részben Horthy egy esetleges újabb kommunista hatalomátvétel megítélése szerint reális veszélyére hívja fel a figyelmet.

vidéki körökkel együtt elnyomjuk, és ezáltal barátságos helyzet jöhessen létre közöttünk, miáltal ebben az irányban nem lennénk katonailag lekötve. De a kitörés csak akkor volna kívánatos, ha a románok legalább a Duna–Tisza közti területet kiürítették, mert különben félni kell, hogy az antant a rend helyreállításával a románokat bízza meg. Közegeink a következő antivörös osztrák szervezeteket állapították meg:

1. Egy tábornok organizációt csinál, mely nemcsak tiszti köröket ölel fel magában, hanem továbbszolgáló altiszteket is.[114]
2. Egy volt államférfiú a polgári pártokat szervezi, állítólag már 4000 fegyver felett is rendelkezik.
3. Tiroli szervezkedés.

[114] Valószínűleg Josef Metzger tábornokról és paramilitáris szervezetéről van szó.

4. Orel-párt, mely állítólag sok pénz felett rendelkezik.
5. Azonkívül arisztrokraták és plutokraták is szervezkednek.

Mi az egész mozgalmat úgy segíthetjük legjobban, ha a mi területünkön szervezkedési
és gyülekezési helyet bocsátunk rendelkezésre. Ha tehát a vörös mozgalom kitörésekor készültségben akarunk állni, szükséges haladéktalanul előkészítenünk, illetőleg segítenünk

a) az osztrák szervezkedést a mi területünkön és a mi védelmünk alatt.
b) Ehhez fegyvert kell készenlétbe helyeznünk.
c) Elég erős saját fegyveres erőt kell kiszemelnünk, tehát szerveznünk.
d) A különféle osztrák szervezkedések részére teremthetünk egy közös platformot, hogy ezek működését egy kalap alá hozzuk.

Az osztrák akciót tehát aránylag kevés saját erővel lehet véghez vinni; a küzdelmet elsősorban majdnem az egész osztrák tisztikar és az osztrák vidéki népesség fogja kivívni; miránk csak az a feladat hárul, hogy támaszul szolgáljunk nekik […].[115]

Hogy az osztrák akció csak támogatás kívülről, avagy egy aktív lökés legyen, az a körülményektől fog függni. Az utóbbinak az a hátránya van, hogy tekintve a desperátus és a csőd alatt álló osztrák gazdasági viszonyokat, nekünk, mint megszálló hatalomnak, egy huzamosabb időn át el kell tartanunk a megszállott területet; ezt figyelembe kell vennünk.

Talán segíthetne ebben az antant (angolok).

[115] A kihagyott részben Horthy Miklós fővezér az osztrák haderő újjászervezéséről és erejéről ír, kiemelve annak gyengeségét, megjegyezve, hogy a városi katonai alakulatok leginkább szociáldemokrata, míg a vidéki egységek inkább jobboldali, kereszténységszocialista befolyás alatt állnak.

Egy kis résszel való aktív benyomulásnak azonban az a nagy előnye volna, hogy jobban lekötelezné a rendszerető Ausztriát, hátránya azonban abban rejlik, hogy úgy a csehek, mint a szerbek és a románok egy ilyen akcióban a régi monarchia visszaállítása érdekében elkövetett kísérletet látnának. Mindenesetre az osztrákoknak segítségünk fejében le kellene mondaniuk területi aspirációikról velünk szemben […][116]

IV. CSEHSZLOVÁK ÁLLAM

Ha a fentiek által tekintélyünk növekszik, akkor a cseh-tót viszonyokat kihasználva még alkalom fog nyílni a területi erősbödésre is.

[116] A kihagyott részben Horthy azon elképzelését ismerteti, hogy a gazdaságilag ekkor igen valóban igen gyenge helyzetben lévő Ausztria és Magyarország gazdasági relációiban a korábbi közös osztrák–magyar állam erőviszonyaival szemben Magyarország dominanciájára kell törekedni.

1. A hangulat a tótok közt mind egyre izzóbb lesz Felső-Magyarországon, mindinkább erősbödik az a párt, mely Szlovenszko[117] valamelyes formában való kapcsolatát kívánva Magyarországhoz teljes autonómiával (Hlinka).[118]

2. A papságnak még mindig nagy befolyása van a tót népre, amely mindinkább elidegenedik a köztársasági államformától, mert bensőleg mindig monarchikus érzelmű volt. Ha tehát a tót propagandánkba felvesszük a királyi gondolatot is, akkor ezzel a csehellenes

[117] Szlovenszko = Szlovákia.

[118] Andrej Hlinka katolikus pap, szélsőségesen nacionalista szlovák politikus. 1918-ban tagja lett a Szlovák Nemzeti Tanácsnak. Eleinte elfogadta az egységes csehszlovák nemzet eszméjét, de néhány hét elteltével változtatott a politikáján, és megalapította az új Szlovák Néppártot. 1919 nyarán Párizsba utazott, és a versailles-i konferencián sikertelenül követelte a szlovák autonómiát. Pártja nevét 1925 után Hlinka Szlovák Néppártjára változtatták, melynek haláláig elnöke, fő ideológusa és parlamenti képviselője volt. Halála után Jozef Tiso vette át a helyét.

érzelmet nagyon hathatósan tápláljuk. Némely vidéken talán nem is volna célszerű mindjárt a magyar királyságot propagálni, hanem meg kell elégednünk a monarchista érzelmek fejlesztésével általában, és csak a viszonyok fejlődéséhez mérten jönne a Szent István korona, végül a leendő magyar király személye a térítési ideák sorába.

3. Ezen viszonyokat tekintve egy, a tótok visszacsatolására irányuló akció a csehek ellen nagyon kilátásos, annál is inkább, ha a cseh haderőt vesszük szemügyre […] Bár kívánatos volna, hogy a csehekkel való leszámolás az előbb ecsetelt osztrák akció után történhetnék, mégis megeshetik azonban, hogy a cseh államban vörös színezetű zendülés hamarabb kitör. Azonban biztosan csak a tót mozgalom kitörésére számíthatunk, mert a bolsevizmusról szóló hírek az utóbbi időben túlzottaknak bizonyultak.

A cseh akciót következő részekből kell összeállítani:

1. Lökés kívülről, Lengyelországgal egyetértőleg az ő területükön szervezünk egy tót légiót (körülbelül 10.000 embert), mely északi irányból nyomulna be a csehek ellen. Ezen akció létrehozatalán Csekonics gróf[119] és Guillaume ezredes[120] fognak fáradozni.

Ehhez nekünk valószínűleg csak pénzzel kell hozzájárulnunk (10.000 fegyver beszerzésére költségtérítés). Mivelhogy Lengyelország különösen óhajtja, hogy Magyarországgal közös határt bírjon, és Felső-Magyarországra vonatkozólag a désinterressement-ját, ezen akciót minden eszközzel támogatni kell.

2. Az olasz hadifogságból visszajött, tótajkú katonákat Zalaegerszegen egy

[119] Gróf Csekonics Iván diplomata, 1919 és 1923 Magyarország varsói követe.

[120] Guilleaume Árpád ezredes, később tábornok.

légióba szervezzük, mely déli irányból nyomulna elő a csehek ellen. Ezen szervezésnél főképp arra kell nézi, hogy ennek a légiónak a tisztjei, illetőleg vezetői tótjakú egyének legyenek.

Az 1. és a 2. alatt jelzett akciót előnyös volna minél hamarabb elintézni, mert előttünk van a tél, és a hosszú várakozás a hangulatra káros hatással volna.

3. Saját reguláris csapatok déli irányból megszállják Pozsonyt, Komáromot és Párkánynánát, azon esetben, ha a csehek belső forradalom kitörése vagy az 1. és 2. alatt jelzett külső nyomás folytán visszavonulnának. Megjegyzendő, hogy Pozsony megszállása óriási erkölcsi hatással bírna.

4. Az irredenta szervezetést minden eszközzel fejlesztjük.

5. Ezen akcióval össze lehetne egyeztetni a Csehország németajkú

lakosságánál (Szudéten tartományok)[121] kifejtendő irredenta mozgalmat. E célból szükségessé vált az összeköttetés felvétele Lodgmannal,[122] mi Csekonics gróf útján történik.

Az 1., a 2. és 3. alatt kifejtett akció megkezdésére okvetlen szükséges, hogy a románok is legalább is a Duna–Tisza közét kiürítették légyen […][123]

ÖSSZEFOGLALÁS

[121] Szudéten-tartományok = a Szudétavidék, Csehszlovákia zömmel németek által lakott része.

[122] Rudolf Lodgman von Auen, szudétanémet nacionalista politikus, a Csehszlovákiai Német Nemzeti Párt alapítója. Horthy a csehszlovákiai német nacionalistákkal való együttműködés lehetőségére utal a csehszlovák állam gyengítése céljából.

[123] A kihagyott részben Horthy hangsúlyozza az irredenta propaganda fontosságát, különösen Erdélyre vonatkozóan, illetve azon félelmének ad hangot, mely szerint Erdélyben várható egy általa túl korainak ítélt irredenta akció is, melyet álláspontja szerint meg kell akadályozni.

Az előbbiekből kitűnik, hogy Magyarország politikai fő célja a románokkal való elszámolás előkészítése legyen, ehhez azonban idő kell. Ezt az időt fel kel használni a románok politikai bekerítésére, mialatt minden ellenségeskedés elől ki kell térni velük szemben.

Ellenkezőleg: látszólag barátságos viszonyt kell szorgalmazzunk, hogy féltékenykedésüket elaltassuk. S-H-S állammal jó megélhetést keressünk, amely idővel talán őszinte barátságba is mehetne át. Legközelebbi időn belül azonban alkalom nyílhatik számunkra, hogy két irányban fejthetünk ki akciót, melyek nemcsak tekintélyünk és katonai helyzetünk emelésére lesznek képesek, hanem melyekkel terület visszaszerzése is járna. Az első irány a már megjelölt ausztriai akció, a másik irány a cseh akció volna.

Célszerű és kívánatos volna részünkre, ha először az osztrák akciót vihetnők keresztül, és azután a cseh akciót; de el kell készülnünk arra a nem kedvező esetre is, hogy mind a két akciót egyszerre kell elintézni, mert a cseh-tót kérdésnek megoldása máris nagyon égető.

Javaslom, hogy az itt röviden vázolt kérdések egy Minisztertanácsban tárgyaltassanak azon célból, hogy egységes felfogás alapján az összes illetékes körök párhuzamos irányban működjenek.

Ha a Minisztertanács a fővezérség felfogását osztja, akkor kérem elhatározni, hogy:

1. a miniszterelnök úr elrendelje, miszerint a nemzeti hadsereg legalább is 7 (hét) gyaloghadosztály és 1 (egy) lovashadosztály kifejlesztéséhez szükséges anyagi (pénzbeli, stb.) eszközök biztosíttassanak, és minden körülmény között megtartassanak,

2. a magyar nemzeti kormány a fővezérség erre törekedő időközönkénti javaslatait elfogadni méltóztassék, és ezekhez az antant államok hozzájárulását a legerélyesebben kieszközölje. Azonkívül kérek hivatalos meghatalmazást, illetőleg utasítás, egyelőre a következő intézkedések foganatosítására:

1. Ausztria antivörös pártjainak szervezkedése Körmend és Hajmáskér környékén,

esetleg más helyen engedélyezendő volna.

2. A tót légiók szervezése.

3. A székesfehérvári és szombathelyi körletben annyi mozgó erő volna elhelyezendő,

hogy ezek elegendők legyenek úgy az osztrák, mint a cseh akcióra.

4. Az antant előtt eltitkolva, a hadosztályaink tüzérségének erősbítését kell keresztülvinnünk, mégpedig úgy az ütegszámnak szaporításával, mint nagyobb

kaliberek elhelyezésével. Azt egész itt felsorolt kérdés legnehezebb pontja a sorrend végleges megállapítása lesz, amelyben egyes fázisok keresztülviendők volnának. Minden egyes fázisnál meg kell fontolnunk a hátunk biztosítását, mely legalább a többi aspiráns állam semlegességét kívánja meg, azon kívül az antant nagyhatalmak jóindulatát, vagy legalábbis desimteressement-ját.[124] Ezen cél elérésére nem szabad visszariadnunk egy vagy a másik aspiráns állammal való megkötésétől se. Az olaszok és románok eddigi politikája még erkölcsi szempontból is igazolná az ilyen eljárást. Semmi esetre sem szabad a volt osztrák–magyar politikát követni, mely Szerbiával megkezdte az ellenségeskedést anélkül, hogy a hátunk biztosítva lett volna, és miáltal elérte, hogy az egész reánk szakadt. Egyszerű volna a

[124] desimteressement (francia) = érdektelenség, közömbösség.

kérdés megoldása, ha egy élet-halál harc törne ki Románia és Jugoszlávia között.

Elengedhetetlennek tartom a külügyminiszter és a fővezérség (vezérkari főnök) közti szoros összeköttetés létesítését és fenntartását, mert a külpolitikai helyzet a közeljövőben valószínűleg rohamosan fog fejlődni, és ezen fejlődést nyomban követniük kell a katonai intézkedéseknek is.

A siker eléréséhez elengedhetetlen, hogy a katonai irányítás egy kézben feküdjék, valamint, hogy a titoktartásra mindenütt rendkívüli súly fektessék.

Az irat jelzete: HU-HL-MNHF-1919-I-KÜM-2045.

A MAGYAR KIRÁLYI KÜLÜGYMINISZTÉRIUM TITKOS ELŐTERJESZTÉSE AZ ELCSATOLT TERÜLETEKEN DIVERZIÓS TEVÉKENYSÉGET VÉGREHAJTÓ, TITKOSSZOLGÁLATI JELLEGŰ SZERV FELÁLLÍTÁSÁRÓL PONTOS DÁTUM NÉLKÜL, 1920.

Kizárólag az átvevő személyes használatára.
Használat után azonnal borítékban visszakérem.

ELŐTERJESZTÉS!

A megszállott területen a magyar irredentizmus sikerét a megszálló életét és vagyonbiztonságát rendszeresen támadó „aknamunka” nagyban elősegítené, mert a lelkeket a félelem könnyen megszállja, és

ebbeli állapotában gyávasága szembetűnően mutatkozik. A jól megválasztott időben és módon alkalmazott agresszív fellépés mindig eredményre vezetett. Véleményem szerint az ideje is elérkezett annak, hogy a magyar irredenta működését ilyen irányban is kiterjesszük.

Ezen aknamunka sikere csak akkor lesz biztosítva, ha az nem ötletszerűen hajtatik végre, hanem az összes számításba veendő tényezők figyelembe vétele mellett alaposan megfontolt és kidolgozott tervvel biztosítjuk a sikerének és eredményének előfeltételeit, és ha ez megvan, konzekvensül végrehajtjuk vagy végrehajtatjuk.

Számításba veendő tényezők pedig a következők:

1. Az „aknamunkával" nem veszélyeztetjük-e az ott élő magyarság életét és vagyonbiztonságát? /Retorzió/

2. Nem veszélyeztetjük-e az irredenta működésünk helyességébe vetett bizalmat? /Tehát az ottani hozzájárulást megszerezni./

3. A személyi és tárgyi áldozatok gondos kiszemelése. /Intranzigens nacionalista politikusok, vezető emberek, ilyenek gyűlése, veszedelmes detektívtestületi tagok, stb., szóval azok, akiknek politikai magatartása, befolyása a megszállt területek visszaszerzése tekintetében számottevő akadályt képeznek. Katonai lőszer- és anyagraktárak, laktanyák, pénzintézetek, hadiüzemek, közlekedési vonalak, műépítmények, stb./

4. Időpontmegállapítás. /Kül- és belpolitikai momentumok kihasználása./

5. Az anyagi szükséglet kiszámítása /pénz/, és annak biztosítása.

6. Az eszközök előteremtése /pisztoly, méreg, robbanóanyag, pokolgép, szérum, stb./

7. A végrehajtó emberek kiválasztása.

Ha az 1. és 2. pontban foglaltak biztosítva vannak, ha az 5., 6. és 7. pontban foglaltak rendelkezésre állanak, akkor lehet csak alaposan megfontolt, részletes tervet kidolgozni a 4. pont szerint megállapított időben a 3. pont alapján kiszemeltek elleni „aknamunka" végrehajtására.

Mielőtt az általam elképzelt terv körvonalazására térnék, az 1. és 2. pontban foglaltak mikénti biztosítását igyekszem megvilágítani.

Sikeres aknamunka esetén a magyarság elleni kegyetlen retorziót csak úgy lehet elkerülni, ha az aknamunka végrehajtását más irányú /szocialista, kommunista, parasztforrongás, bukovinai vagy beregszászi irredenta/ mozgalom kereteibe illesztjük be, vagy legalább is a végrehajtásnál oly áruló nyomokat hagyunk hátra, amelyekből a fent említett

más irányú mozgalom valamelyikére lehet következtetni. Továbbá a végrehajtó közegek oly irányú lekötése /pénz, hozzátartozók javadalmazása, pozíció-biztosítás, stb./, hogy felfedezés esetén a vallatás során az előbb említett más irányú mozgalmak szolgálatában állónak vallják magukat.

Az ottani beavatott vezetők férfiaknak az aknamunkához való elvi hozzájárulását szintén szükségesnek tartom, mert e nélkül egyrészt éppen a retorzióra tekintettel a leplezés nem sikerülne, másrészt a lokális viszonyok ismerete folytán tanácsadói szerepüket nem nélkülözhetjük. Meg kell velük értetni, hogy az aknamunkára a cél érdekében szükség van, s ha valamelyik ennek dacára hozzájárulását vonakodna megadni, úgy azt arravalóbb emberrel kell fölváltani, vagy őt egyáltalában kikapcsolni. Meg-jegyezni kívánom, hogy csak elvi

hozzájárulást, nem pedig részletbe avatást tartok szükségesnek.

Ha ezen két biztosíték megvan, a terv alapjait a következőképpen képzelem el:

Megszervezendő egy végrehajtó kis csapat /elszánt, bosszúvágyó, vagy pénzért kapható, testi ügyességgel bíró, szófukar férfiak, esetleg tényleg elszánt nők./ Ezen emberek egy-két héten át elméletileg és gyakorlatilag iskolázandók, és csak azok bízhatók meg valamilyen feladattal, akik az iskolázás eredményeképpen megfeleltek.

A megszállott területen komoly intranzigens gondolkodású és széles látókörű férfiak előzetes bemondása alapján összeállítandó a kiszemelt személyi és tárgyi áldozatok jegyzéke és az itteni megítélés szerinti időpontban azok valamelyike vagy több ellen az aknamunka kezdetét venné. A végrehajtáshoz szükséges emberek már jóval előbb, esetleg állandó tartózkodásra leküldendők,

velük az összeköttetés biztosan fenntartandó. Az eszközök biztosítandók, mégpedig innen való bevitel útján. Komplikált technikai eszközök készítendők, többiek bevásárlandók.

A végrehajtó közegek pénzzel való ellátása és siker esetén bőséges megjutalmazása és szökésének előkészítése.

Fontosnak tartom, hogy az aknamunka vezetésével kizárólag egy ember bízassék meg, aki a szervezést eszközli, az iskolázást végrehajtja, az eszközöket beszerzi, stb., akinek ilyen irányú működéséről más, mint a vezető nem tud.

Az irat jelzete: HU-MNL-OL-K 64-1920-41-515. Eredeti, gépelt tisztázat.

SIMÉNFALVY TIHAMÉR EZREDES ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉSE A MAGYAR KIRÁLYI VEZÉRKAR NYILVÁNTARTÓ IRODÁJA RÉSZÉRE A MEGSZÁLLT TERÜLETEKEN URALKODÓ HANGULATRÓL BUDAPEST, 1920. AUGUSZTUS 11.

1000. szám. 1920.
Szigorúan bizalmas!
Sajátkezű felbontásra!

Vezérkar Főnöke Nyilvántartó Irodája

Budapest, 1920. augusztus hó 11-én.

Július havi összefoglaló jelentésemet van szerencsém megküldeni. Megkapják: Külügyminisztérium, Honvédelmi Minisztérium Elnöki D. Osztály, Gróf Bethlen István, Urmánczy Nándor,

Vezérkar Főnöke, Vezérkar Főnökének Nyilvántartó Irodája.
4 darab melléklet.

Szerecsen utca 67. szám. Telefon: 113-89.

Siménfalvy
[sajátkezű aláírás]

Csehszlovák megszállott terület
Hangulat:

Legutóbbi havi jelentésem óta a Csehszlovák Köztársaság által elrabolt terület lakosságának hangulatára az alábbiakat jelenthetem:
a./ Magyarság: a Csehszlovák Köztársaság ellen táplált gyűlöletük, a cseh kormánynak a hadikölcsönök rendezése és a termés beszolgáltatására kiadott rendelkezései, valamint a kormánynak a magyarsággal szemben tanúsított engedékenytelenségei

(sic!) következtében, melyet az e hónapban újólagosan életbe léptetett statárium rendelkezésével még jobban ellenszenvesebbé tett, erősödve főleg az eddig is jóformán apatikusan viselkedő szlovenszkói magyar földműveseknek rekvirálások miatt elszánt fellépésével olyan, hogy Szlovenszkó belső rendjének felborításához a terület magyarsága sok helyen már a magyar hazafias munkásosztály is forradalmi magatartást tanúsít, mely a vezetők által már alig féken tartható egyes helyeken.

Ehhez nagyban hozzájárul még az is, hogy a jogtalan s minden alap nélküli üldöztetés, bár már az utóbbi téren a cseh kormány kezd eddigi taktikájával felhagyni, még napirenden van, s a hónapokkal ezelőtt letartóztatottak legnagyobbrészt még vizsgálati fogságban szenvednek.

A választások lezajlása után a magyarság már nyilvános gyűléseken is megkezdte az addig statárium miatt féltve őrzött, és Szlovenszkóban mégis erősnek bizonyuló kulturális fölényt, és tántoríthatatlan nemzeti jelleget magában rejtő erőt kifejteni. A megszállók ettől megijedve újra életbe léptették a statáriumot, hogy pusztító munkájukat ellenállás nélkül, támaszkodva főleg a cseh nacionalista érzelmű szibiriai légionáriusokra, tovább folytathassák.

A Felvidék magyarsága tudja, hogy ez a cseh kormánynak erőmegfeszítéssel járó, utolsó próbálkozása mellett kétségbeesetten, ökölbe szorított kezekkel várj súlyos küzdelmében a Csonka Magyarország felől meginduló, mielőbbi fegyveres megszabadítást.

Általában megállapítható, hogy a magyarság sorsára, s ezzel együtt Felvidékünkre nézve ütött a 12. óra.

b./ Tótság: kivéve a legészakibb területek lutheránus tótságát, már erősebb náluk, mint a magyarságnál. /: pld. a csallóközi lakosoknál :/, az a törekvésük, hogy a gyűlölt felszabadítóktól megszabadulhassanak, és Szent István koronájához visszakerülve megélhetésüket bizonyos nemzeti törekvéseik mellett biztosíthassák.

Tudják igen jól, hogy bár talán hónapon át részükre a fejkvótát a cseh kormány kiszállítani képes lesz, de a tél részükre ismét csak éhséget hoz, s ettől menekülni akarnak.

Igen élénken érdekelnének minduntalan a velük érintkező magyaroknál, hogy mikor jönnek Horthy katonái már meg, hogy akkor együttesen számolhassunk le a tolvaj csehekkel, kik nyelvüket is elrabolják tőlük.

A cseh kormány Malkovits dr. tárca nélküli minisztert azzal a megbízatással küldte ki, hogy Szlovenszkó rendjét állítsa

helyre, és nyomjon el minden magyar irredentikus (sic!) mozgalmat.

E jelenség ránk nézve igen veszélyes, ha az irredenta mozgalmak nem lesznek végrehajthatók oly időben, mikor még azokra talaj és alkalom van, mert később, ha sikerül a magyarság között e mozgalmak kútforrásait a Szlovenszkón elnémítani, úgy a tótság kezdeményezésre kapható nem lesz, és Felföld számunkra bizonytalan időre elveszett.

c./ Ruténság: irántunk érzett szimpátiájukban e hónapban csak is erősödés volt észlelhető, bár a románoktól átvett területnagyobbodás azt engedte volna következtetni, hogy a rutének, tekintve, hogy csakis cseh megszállás alá kerültek, egymással összébb jönnek, s inkább csehbarátokká válnak. Miután azonban a Cseh Republika őket befogadni, s főleg ellátni nem képes, az átcsatolás eredménye, hogy ezek kívánkoznak

leginkább vissza Magyarországhoz. A lengyel-orosz harctér közelsége, s az utóbbi időkben Kelet-Galíciából főleg sok zsidónak beözönlése a szándékukban őket még inkább megerősíti, s ma már oly jelenség is észlelhető, hogy közülük számosan csak azért is kiszöknének Lengyelországba, hogy ott a bolsevikok ellen felszereltessenek, s az után szűkebb hazájuk felszabadításáért a csehek ellen harcolhassanak.

d./ Németség: irántuk érzett és tanúsított eddigi szimpátiájuk továbbra is változatlan, habár látszólag a Cseh Republika jó polgárai, érzésükben ma is mind hű magyarok.

Egy esetleges akciónál feltétlenül számíthatunk első feltétlenül számíthatunk elsősorban a gazdaosztályra, majd a hivatalnok-, vasutas-, postás- és iparososztályra, kevésbé a kereskedők a legkevésbé a munkásosztály támogatásra,

illetőleg öntevékeny fellépésére. Ezeknél a magyar hazafiság emelésére mielőbbi sürgős intézkedésekre volna még szükség.

Ellenállás mutatkozni fog a hazafiatlan szociáldemokrata munkásság és a lutheránus csehbarát tótságnál.

A cseh hadsereg mai fegyelmezetlensége, s az a félelem, melyet katonái a magyar hadsereggel szemben éreznek /kivéve a csekély létszámú légionistát, kik cseh nemzeti érzéstől vannak áthatva/, oly tényezők, melyek egy esetleges akció esetén számottevő ellenállás kifejtésére a cseh nem képesítik.

Összbenyomás: a Felvidék lakosságának hangulata és mindazon körülmények, melyek a cseh uralom kifolyásai a viszonyokat annyira éretté tették, hogy a közeljövőben egy legalább is helyenkénti belső felfordulással számíthatunk. Ezen alkalmat terület visszafoglalására nem szabad

elmulasztanunk, hanem minden erőnkkel oda kell törekednünk, hogy a belső forrongás fejlesztése és a külső erők összpontosításával magunkat a helyzet uraivá tegyük és integritásunk helyreállítása az első lépés keresztülvitelére magunkat elhatározzuk.

Szigorúan bizalmas!

Oláhok által megszállít terület

Hangulat

Magyarok: az oláh megszállott terület magyarságának minden kategóriáját egy végsőkig izgatott hangulat fogja el, egy beképzelt közeli felszabadulás reménye. Egyéni és tömegéletüket, politikai megtartásukat ez a remény irányítja. Az élen politikai ellentétek, a hihetetlenül korrupt közállapotok, az oláh paraszt lakosság elégedetlensége és forrongása, a

munkásság folytonos zavargásai és sűrű sztrájkjai, a katonaság titkos forradalmi készülődései, az orosz eredményes és gyors előnyomulás mindannyira oly komoly tünetek, hogy erdélyi vezetőink az általános felfordulás és ezáltal felszabadulás gyors bekövetkezését a közeljövőben várják.

Az intelligencia nyomorog, és küzd tovább, de esküt, dacára az ismételten beküldött felvilágosításoknak, nem tesz, mert reménykedik, és nem bír azon gondolattal megbarátkozni, hogy az oláhoknak hűséget fogadjon. A magyar parasztság ellent áll, az ifjúság kivándorlásra készülődik, és oláh katona lenni nem akar. A magyar munkásság hallgatja Roboz és Klein Jakab tanait, sztrájkol, amerikázik és szabotál, mert reménykedik.

Ha úgy a magyar tisztviselő, mint a munkás, úgy a magyar kisbirtokos, mint a

paraszt érzi, sejti, hogy még ez ősszel rája kedvezőbb változásnak néz elébe, és ennek reményében nem riad vissza semmitől, és életét kész áldozni. Még a nyugati vármegyék /: Arad, Bihar :/ lakossága is, amely eddig bizonyos közömbösséget mutatott, most is legnagyobb fokban bizakodó és áldozatra kész.

Szászok: elégedetlenségük és elkeseredésük, valamint a külpolitikai állapotok arra készítették őket, hogy végre az oláhok ellen, a magyarok mellett egységesen tömörüljenek. Ez a magyarság mellé való tömörülés biztatólag halad, és az összműködés megkezdődött.

Zsidók: Erdélyben vármegyénként és városonként változó hangulat, azonban a félelemből eredő magyarellenes hangulat még legtöbb helyen uralkodó. Temes, Arad megyékben egyenesen felháborítóan hazafiatlan.

Az oláhok: az intelligencia veszélyt érez, éppen ezért magatartásukban egységesek. Az egyik helyen igyekeznek megértőbben viselkedni a magyarokkal, a másik helyen annál könyörtelenebbek. Az oláh vezető körök intézkedéseit kapkodás jellemzi, a korrupció, lopás, csalás nem fékezhető, a drágaság növekszik. A belpolitikai ellentétek fennállnak, a külpolitikai helyzet nagyon bizonytalan és veszélyes. A katonaság látszólagosan fegyelmezett, titokban forradalomra készül. A parasztság mindenütt, de leginkább a hegylakók, megfosztva a megélhetés lehetőségétől, tovább nem tűr, elégedetlensége kirobban, zendülések támadnak, viszont azokat a hatalom a legvéresebben igyekszik elnyomni. A zendüléstől félnek, fegyvert nem mernek adni a nép kezébe.

A kritikus és felfordult belpolitikai helyzet, a bizonytalan és nagyon veszélyes

külpolitikai állapotok az oláhság hangulatát rendkívül nyomasztólag uralja.
Összbenyomás: július hó utolsó napjaiban beérkezett jelentésből következtetve azok a mélyreható okok, melyek a belpolitikában az ellentéteket csak növelik, az ingadozó külpolitikai helyzet, a komoly munkás- és parasztmozgalmak, a pénzhiány, a korona és lei közti értékkülönbözet, a magyarság törhetetlen ellenállása, a szászok tömörülése mind olyan tünet, amelyek alapján joggal meg lehet állapítani, hogy a nagy hangon hirdetett konszolidáció csak látszólagos, de hogy a hatalom eszközeivel erőszakos fenntartott közállapotok annyira betegek, hogy egy valószínűséggel bíró nagyobb arányú belső mozgalom a külső hatások által is befolyásolva a közeljövőben egy általános felfordulást, és ez által Nagy-Románia kimúlását idézheti elő.

Szigorúan bizalmas!

Szerbek által megszállt terület
Hangulat

a./ Magyarok: a sanyargatott, megalázott, javaitól megrabolt magyarok türelme kezd már végképpen elfogyni. Összeköttetéseim útján állandó a kérdésük: meddig fog még tartani, és mikor üt a szabadulás órája?

A kitartásra irányuló buzdítások már csak süket fülekre találtak. A leghatározottabb hangon kívánják a magyar beavatkozást, hogy kínszenvedéseik véget érjenek, mert érzik és tudják, hogy az egészségtelen összetételű Szerb–Horvát–Szlovén állam fent nem állhat, és csak egy kívülről jövő lökés a kártyavárat igen gyorsan feldöntheti. Maguk a szerben is érzik ezt, mert gyors tempóban rekvirálnak, minden megmozdíthatók

Szerbiába szállítanak, rettentő adókat vetnek ki, stb., stb.

A megszállott területen még szolgálatot teljesítő különféle tisztviselők, dacára, hogy egyenes utasításuk van a magyar kormánytól az eskü letételére a magyar eszme fenntartása és ápolása végett, mégsem hajlandók azt letenni, mert nem tartják összeegyeztethetőnek a magyar becsülettel, hogy e barbár népnek, különösen a Karagyorgyeviscs dinasztiának behódoljanak. Ennek természetes következménye azután a szolgálatból való elbocsátás és kiutasítás, ami viszont a mi céljainkra megbecsülhetetlenül káros következ-ményeket von le maga után.

A munkásság, különösen a kiürítendő területen ragadt, kivétel nélkül bolsevista. Maguk a hatóságok elősegítik a propagandát, amit azután az ottan, mint pedig a budapesti szociáldemokrata párt

legféktelenebb izgatással szít, és pénzbelileg támogat.

A zsidóság a leggyalázatosabb magatartást tanúsítja. Mint a helyzet urai, amit pénzük által értek el, minden lehetőt elkövetne, hogy a magyar uralom többé vissza ne jöjjön, mert tudják, hogy ez esetben felelniük kell árulásaikért. Mindenben a szerbeket támogatják, s a lent lévő vezéreinket pedig üldöztetik. Hiszen Szerbiában könnyű a helyzetük, mert még magát Petár királyt[125] is meg lehet vesztegetni.

b./ Horvátok: szintén igen elégedetlenek, mert becsapottaknak érzik magukat. Azzal is tisztában vannak, hogy ha a helyzet nem változik, a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság

[125] I. Péter (1844–1921) 1918 és 1921 között Szerbia királya, a Karagyorgyevics ház uralkodója. 1921-es halála után a délszláv állam élén fia, I. Sándor követte a trónon, előbb mint a szerbek, a horvátok és a szlovének közös, majd 1929-től a Jugoszlávia néven egyesített, centralizáltabb berendezkedésű délszláv állam királya.

csak átmeneti valami, melyet feltétlenül a Nagy Szerbia fog felváltani, mely esetben önállóságuk örökre eltemetve lesz, a magyarokat okolnák, hogy eddig süllyedtek, mert ha megkapták volna az önálló alkotmányt, a mostani helyzet sohasem következett volna be. Jelenleg ismét tőlünk várják a fölszabadulást, és ebben segítségül is hívnak.

c./ Svábok és az úgynevezett muraköziek, továbbá a vendek a legádázabb ellenségei a szerbeknek, akik a gyűlölködésben még a magyarokat is túlszárnyalják, a magyarok ősi erejében van minden bizalmuk, már igen türelmetlenek. Utóbbi időben a svábság között a szerbek által is támogatott pángermán irányzat kezd erősödni. Ennek meggátlása az erre hivatott fórumok által igen kívánatos lenne.

d./ Igen figyelemre méltó, hogy az egész szerb–horvát–szlovén gépezetet az

úgynevezett dobrovolicsok tartják fenn, akik a jelenleg uralom alatt lévő Fehér Kéz Légiójának a gárdistái. Ezek nem egyebek terrorfiúknál, akik falunként vannak szervezve, s szolgálataikért 8–10 hold földet kapnak az államtól ingyen. Ezen adományt meghálálandó, kérlelhetetlen szigorral szerbesítenek. Mindannyian kivétel nélkül katonaszökevények, s a hírhedt Zeleni Kadernak voltak tagjai.

Összbenyomás: a helyzet a teljes megérés stádiumában van, az anyaországhoz hű lakosság mielőbbi felszabadulását várja, de megérteni nem akarja, hogy miért késik az.

Miután ruszinszkói akciók még nem indítható, sürgősen szükséges, hogy az összes befolyással bíró tényezők minden rendelkezésre álló eszközzel az elkeseredett lakosság megnyugtatására hassanak, különben kirobbanások történhetnek, melyeknek hatása

kiszámíthatatlan következményeket vonhat maga után.

Bizalmas!

Nyugat-Magyarország
Hangulat

Nyugat-Magyarország lakosságának hangulatát az elmúlt hónapban két, sajnálatosan egy időbe eső körülmény igen kedvezőtlenül befolyásolta.

Ezen két körülmény bojkott és a hadsereg nemzetvédelmi működésének megszüntetése volt.

A bojkott, illetve az ellenbojkott dús forrása lett az osztrák agitációnak, amely a nemzetvédelmi szervezet hatáskörének megszorítása által nyílt zsilipekre talált.

A fentiek következtében az alábbi káros jelenségek észleltettek:

1./ Azon községek, amelyek lakossága főképp gyümölcstermesztéssel foglalkozott, terményeiket eddig kizárólag a bécsi piacra vitték. Most onnan elzáratván, a más helyen való értékesítés nehézségei miatt az árujuk rendesen megromlik. Saját zsebüknél magasabb szempontokat nem ismervén, rövidesen hívei lettek az osztrák érdekeknek, mert annak ügynökei természetesen azt hirdetik, hogy ez a helyzet nem állt volna b, ha az átcsatolás már megtörtént volna.

2./ A magyar kormány megengedte, hogy azok a gazdák, kiknek földjük részben vagy egészben a határon túl van, oda átjárhassanak, és termésüket hazaszállíthassák. Az osztrák vagy cseh alattvalóknak a mi területünkre hasonló célból való átlépését azonban nem engedélyezte.

Természetes, hogy az osztrákok, illetve a csehek ellenszabályokkal álltak, és

megtiltották a mi embereinknek is az átjárást, illetve a termés hazahozatalát.

Megfelelő intézkedések hiányában az a helyzet állt be, hogy úgy az osztrák termés, mint a miénk odaát vagy megromlik, vagy közprédává lesz.

A tekintetbe jövő határszéli falvak a magyar vasúti hálózattól rend szerint oly távol esnek, hogy a posta és az újságok csak elkésve érkeznek oda, és így a lakosság teljesen kívülről terjesztett, tendenciózus hírekre építi véleményét.

Így érthető, hogy meggyőződésük, hogy a bojkottnak mégis csak a magyar kormány az oka.

3./ A határszéli lakosság vállalkozóbb szellemű része már hosszabb idő óta kizárólag csempészésből él. Most kenyérkeresetétől elesvén, egész tevékenységét a magyar kormány elleni hangulatszításra fordítja, mert amíg az osztrák határzár áruját bármikor átvihetné,

ebben a szigorúan eljáró magyar határőrségek megakadályozzák.

4./ A munkások, akik az ellenbojkott miatt a határon túl lévő gyáraikba nem járhatnak, itthon csavarognak, és idejüket az ellenünk való, sőt, kifejezetten vörös propagandára használják fel. Néhányan megkísérelték ugyan, hogy kenyerüket aratással keressék meg, de a gazdák az ily munkaerőtől is nagyon húzódoznak, mert járatlanságukkal csak akadályozták a többi aratókat.

És épp ebben az általános magyarellenes hangulat idejében jelent meg a hadsereg nemzetvédelmi működését megszüntető rendelet.

Amikor tehát a lakosságot, amely nemzetiségénél fogva amúgy is érzékenyebb az osztrák propaganda iránt, a határzárlattan még fogékonyabbá tettük, annak egyedüli ellenszerét – a nemzetvédelmet – kikapcsoltuk.

A társadalmi egyesületek magyarbarát propagandája ezen körülmények közt eredményt a legnagyobb erőfeszítés mellett sem képes felmutatni, mert hiányzik a hivatalos részről jövő, határozott támogatás, és ami fő, a káros befolyású elemek lehetetlenné tétele.

A fent előadottak következtében a vitás terület lakosságának hangulatában Sopron és Moson vármegyéknek a határától távolabb eső részeitől eltekintve az elmúlt hó folyamán határozott és nagy fokú rosszabbodás állott be.

Az irat jelzete: HU-HL-VKF-1920. II. csoport. 20853-ált. 32. Eredeti, gépelt, aláírt.

A MAGYAR KIRÁLYI VEZÉRKAR FŐNÖKE NYILVÁNTARTÓ IRODÁJÁNAK ÁTIRATA SIMÉNFALVY TIHAMÉR EZREDESNEK BUDAPEST, 1920. SZEPTEMBER 08.

A fővárosban egy csomó hivatalos hatóság szerve van, melyek Erdélyt illetőleg propaganda- és hírszerző tevékenységet fejtenek ki. Ezen szervek mind, többé-kevésbé költséges apparátussal működnek, ami összműködés hiányában nincs teljesen kihasználva. Előfordult, hogy a beérkezett hírek alapján a legellentétesebb felfogások alakultak ki az erdélyi, ill. romániai állapotokról, minek következtében a helyzetet és a követendő magatartást különféleképp ítélték meg és képzelték el:

Feltétlen szükséges volna, hogy ezen szervek időnként együttes megbeszéléseken kicseréljék felfogásaikat, helyzetmegítélésüket, híreiket Erdélyre,

Romániára vonatkozólag anélkül, hogy bármely szerv működésébe valamelyik másik hatóság belefolyna. A Nyilvántartó Iroda, mely tapasztalat szerint a legtöbb és a legmegbízhatóbb hírek birtokában van, valamint a nagy irányelvekről tájékozva van, ügyesen irányíthatna és befolyást gyakorolhatna a többi hírszerző szervek munkájára is, hogy az produktív dolgozhasson és összműködés biztosításával költségkímélés lehetővé váljon.

Így elérhető lesz, hogy a legkülönbözőbb forrásból eredő hírek kellő módon lesznek értékelve, ellenőrizve, és a helyzet a leghelyesebben, legpontosabban lesz megítélve.

Célszerű volna ezen megbeszéléseket minden hó 10-én és 20-án megtartani egy előzetes értekezleten meghatározott helyen és időben.

Külügyminisztérium Politikai Osztálya 1
Honvédelmi Minisztérium Elnöki D. Osztálya[126] 2
Honvédelmi Minisztérium Elnöki E. Osztálya[127] 3
Külügyminisztérium Sajtóosztálya 4
Siménfalvy 5
Gróf Bethlen irodája 6
Bocskay Szövetség 7
Transylvania Szövetség 8

BIZALMAS

írni

1–8

[126] A Honvédelmi Minisztérium Elnöki D Osztályának fő feladatköre a korszakban a trianoni békeszerződésben foglalt katonai jellegű határozatok végrehajtásával kapcsolatos ügyek irányítása volt.

[127] A Honvédelmi Minisztérium Elnöki E Osztályának fő feladatköre a korszakban a titkosszolgálati tevékenység szakmai koordinációja volt.

Közös érdek, hogy a különféle szervek, melyek egyéb tevékenységük mellett Erdélyben, illetve Romániában hírszerzéssel is foglalkoznak, azok pontosságát ellenőrizhessék, és az ott uralkodó helyzetről ne egyoldalú, de teljesen pontos képet alkothassanak. Ez csak is abban az esetben lehetséges, ha ezen szervek, illetve hatóságok időnként híreiket, helyzetmegítélésüket kölcsönösen kicserélik, összeegyeztetik és ellenőrzik, miáltal mindegyik a saját tevékenységéhez a helyes alapot megkaphatja. Eltekintve azon lényegbeli előnyöktől, anyagi megtakarítást is jelenthet a kölcsön összműködés biztosítása.

Amennyiben Cím ezen felfogást osztja, kérem erről a Nyilvántartó Irodát értesíteni, és egyben a részletek megbeszélése végett egy, a helyzetről alaposan tájékozott megbízottját a

Vezérkari Főnökség Nyilvántartó Irodájába /II:170:/ folyó hó 8-án délután 4 órakor tartandó értekezletre elküldeni.

Megkapja 1–8.

Jegyzőkönyv

mely felvétetett a 22.790/vkny.b. szám alapján az összműködés biztosítása céljából a Nyilvántartó Iroda által összehívott értekezleten 1920. IY. 28-án délután.

Jelen voltak:

A Külügyminisztérium Politikai Osztálya részéről Báró Wodiáner konzul,

a Külügyminisztérium Sajtóosztálya részéről Hlatky Endre előadó /Küm. I. em. 42./,

a Honvédelmi Minisztérium Elnöki D Osztálya részéről Benke József vezérkar-testületbeli százados,

a Honvédelmi Minisztérium Elnöki K Osztálya részéről Zsák József főhadnagy /I. em. 8./,
a Bocskay Szövetség és Gróf Bethlen Irodája részéről Jancsó Benedek egyetemi tanár[128] /Vilmos császár út 65. II. em./,
a Transylvania részéről dr. Gündisch Guido[129] /Duna utca 3., telefon 7-49/ és Teutsch százados,

[128] Jancsó Benedek (1854–1930) pedagógus, neveléstudós, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1917–1918-bann a bukaresti osztrák–magyar katonai parancsnokság nemzetiségügyi előadója volt. Az 1920-as években a Bocskay Szövetség nevű erdélyi magyar irredenta szervezet vezetőségi tagja, amelyet szoros kapcsolat fűzött a magyar titkosszolgálatokhoz.

[129] Gündisch Guido (1884–1952) erdélyi szász jogász, politikus, 1917 és 1945 között Budapesten dolgozott ügyvédként, illetve a Transylvania Szövetség erdélyi szász-magyar egyesület vezetőjeként tevékenykedett, amely (fedőszervként) szoros kapcsolatban állt a magyar titkosszolgálatokkal is.

a Vezérkar Főnke Nyilvántartó Iroda részről Makay vezérkar-testületbeli százados és Lévay főhadnagy;

Makay százados, miután az egyes hatóságok részéről megjelentek személyét, munkakörét, képviseltségét megállapította, röviden vázolta az értekezlet célját, hangsúlyozva, hogy a Vezérkari Főnökség nem befolyást gyakorolni óhajt, hanem a kölcsönös összműködést kívánja a legszélesebb alapon képviselni. A Vezérkari Főnökség Nyilvántartó Iroda részéről kilátásba helyezte, hogy épp úgy, mint addig, az egyes hatóságokat az őket érdeklő dolgokról, amelyek a Nyilvántartó Iroda tudomására jutnak, esetenként értesíteni fogja, és kéri a megjelenteket, de különösen a Külügyminisztérium képviselőit, hogy a maguk részéről is közöljék mindazon politikai és katonai híreket, amelyeket az általános helyzet

helyes megítéléséhez szükségesnek tartanak. E célból az írásbeli érintkezésen kívül a személyes eszmecserét is kívánatosnak tartja, amelyet a Nyilvántartó Iroda részéről Teutsch százados és Lévay főhadnagy fog végezni, illetve szükség esetén hasonló értekezletek lesznek e célból összehívva. Végül a jelenlevők hozzászólása után leszögezte, hogy csak is jelenlevő képviseletek vehetők hivatalosan tekintetbe, és csakis ezekkel óhajt a Nyilvántartó Iroda együttműködni.

Ez után Jancsó egyetemi tanár vázolta a Bethlen Gróf Irodának és a Bocskay Szövetségnek célját, mely kettő ez idő szerint a Bocskay Szövetségbe egyesül. Ennek élén gróf Bethlen elnöklete alatt egy héttagú intézőbizottság áll. Hivatalosan a menekültek segélyezésével foglalkozik, amellett azonban irányítja is Erdély magyar politikáját, és az ott maradt tisztviselők, egyházi hatóságok satöbbi

magatartását, a külügyminisztertől és a miniszterelnöktől kapott utasítások alapján. A maga részéről hálásan nyugtázza a Vezérkari Főnökség Nyilvántartó Iroda által eddig a Szövetség rendelkezésére bocsátott értékes híreket, és a legnagyobb örömmel üdvözli a Vezérkari Főnökségnek az összműködés biztosítására tett ezen lépését. Kéri a jövőben is úgy a szóbeli, mint az írásbeli érintkezést fenntartani, azon kívül lehetőleg az erdélyi újságok rendelkezésére bocsátását, amit Makay százados meg is ígért.

Utána Gündisch Guido szólalt fel, vázolva a Transylvania működését, mely a Bocskay Szövetség keretében a közeljövőben egy szász irodát állít fel, amelynek feladata lesz a szász ügyek nyilvántartása és intézése. Kéri részére is az írásbeli közleményeket elküldeni, hogy a bürokratikus kezelés lassúsága ezzel elkerülhető legyen.

Báró Wodianer konzul a Külügyminisztérium részéről is hozzájárul az összműködés biztosítását célzó úgy szóbeli, mint írásbeli érintkezés módjaihoz. Hangsúlyozza azonban, hogy a Külügyminisztérium Politikai Osztálya a hivatalos diplomáciai híreket oly rezerváltan kezeli, hogy arról csupán a miniszter és legfeljebb a referense tud. Ő úgy tudja azonban, hogy mindezen dolgokról a Vezérkar Főnöke ad personam mindig tájékoztatva van. Egyébként megígéri, hogy mindazon híreket, melyek neki, mint jelenleg a román ügyek nyilvántartójának tudomására jutnak, azonnal közölni fogja.

Benke százados a maga részéről hangsúlyozni kívánja a titoktartás szükségességét, és felkéri a jelenlévőket, hogy erre külön súlyt helyezzenek. Egyebekben az elhangzottakhoz az Elnöki D Osztály részéről is hozzájárul. Kéri, hogy

minden ügye az osztállyal közöljenek, mert mind az antant képviseletekkel érintkező katonai szervnek, erre nagy szüksége van. Az ügyiratoknál az „Elosztó” szükségességét hangsúlyozza.

Hlatky sajtóelőadó /Külügy-minisztérium/ kéri, hogy a Nyilvántartó Iroda az esetleg rendelkezésére álló román lapokat időnként adja át a Külügyminisztérium Sajtóosztályának, mert egyéb helyről teljesen kizárt dolog, hogy kaphassanak lapokat. Makay százados éppúgy, mint a múltban, ezt megígéri. Hlatky hangsúlyozza ezenkívül, hogy célszerű lesz esetenként személyes eszmecserére is összegyűlni.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Az irat jelzete: HU-HL-VKF-1920. II. csoport. 22490-ált. 33. doboz. Eredeti, gépelt, aláírásokkal ellátott.

SCHITLER JÓZSEF VEZÉRKARI ALEZREDES FELJEGYZÉSE A MAGYAR KORMÁNY, VALAMINT AZ OSZTRÁK ÉS BAJOR PARAMILITÁRIS SZERVEZETEK KÖZÖTT LEFOLYT TITKOS TÁRGYALÁSOKRÓL BÉCS, 1921. MÁJUS 11.

Jegyezetek a május 10-én, Wienben lefolyt tárgyalásról

Jelen voltak:
Lehoczky konzul
Schitler alezredes
Kanzler
Hörl őrnagy
Kautter[130] Kapitänlieutnant[131] (Erhardt megbízottja)

[130] Eberhard Kautter, Hermann Erhardt paramilitáris vezető, az Erhardt Tengerészdandár (Marinebrigade

Patterrer tanár, a stájerek kiküldöttje.

Dr. Ahrer kimentette magát azzal, hogy Dr. Rintelent a kommunisták május 8-án annyira inzultálták tettleg, hogy ágyban fekvő beteg, ennél fogva első helyettese, Dr. Ahrer jelenleg Grazhoz van kötve, mert különben a Landesregierung[132] ügyeit a szociáldemokrata Pongratz (2. Landeshauptmannstellvertreter[133]) vezetné.

Kifejtettem, hogy a további tárgyalások magyar részről a Kettőskereszt Vérszövetség nevében (Bund vom

---

Erhardt) német Freikorps különítmény parancsnokának helyettese.

[131] Kapitänlieutnant = korvettkapitány, a haditengerészetnél a századosnak megfelelő tiszti rendfokozat.

[132] Landesregierung = osztrák tartományi kormány.

[133] 2. Landeshauptmannstellvertreter = osztrák tartományi miniszterelnök 2. számú helyettese.

Doppelkreuze) fognak folyni, melynek megbízottja Siménfalvy igazgató lesz.

Továbbá felolvastam a nevezett szövetség föltételeit a tárgyalások folytatására nézve, melyek szó szerint a következőképpen szóltak:

1. „Bevor dieser Bund sich verpflichte, würde, auf Geld und Verpflegsaushilfen, wünscht er, dass die ORKA nicht nur mit den Steiern, sondern mit allen für die Aktion in Betracht kommenden Kreisen Vereinbargungen trifft, besonders unseren auch die wiener massgebenden Kreise einzubeziehen.

2. Der genannte Bund erklärt, dass die von seiner Seite in Aussicht gestellten Beihilfen nur dann aktuell werden, wenn die westungarische Frage auf freundschaftlichen Wege eine Lösung findet. Die ORKA verpflichtet sich demnach, dass sie alle im ersten Punkte genannten

österreichischer Kreise dazu bringen wird, dass Österreich solange die Übergabe des fraglichen Gebietes nicht fordert, bis dies auf Grund gegenseitiger Vereinbarunger durchgeführt werden kann."[134]

Úgy a bajorok, mint Patterer tanár ezt a két pontot szóról szóra feljegyezték maguknak. Kijelentették, hogy az 1. pontot úgy értelmezik, hogy ők a nevezett körök alatt

[134] A szöveg magyar fordítása: „1. Mielőtt a Szövetség pénz- és élelmiszersegélyre elkötelezné magát, azt kívánja, hogy az Orka szervezet ne csak a stájerekkel, hanem valamennyi, az akció szempontjából fontos személlyel, különösen a bécsi mértékadó körökkel lépjen egységre.
2. A Szövetség kijelenti, hogy a részéről kilátásba helyezett segítség csak akkor válik aktuálissá, ha a nyugat-magyarországi kérdés rendezésére barátságos formában került sor. Az Orka szervezet elkötelezi magát amellett, hogy az összes, az 1. pontban említett körrel együtt arra törekszik, hogy Ausztria mindaddig ne követelje a szóban forgó területek részére történő átadását, míg a kérdésben kölcsönös megállapodás nem születik. "

az egyes tartományok „ORKA”-Landesleitungjait[135] értik.

A további tárgyalásokra nézve a következő megállapodás történt:

a) Kanzler e hó 18-ára összehívja Grazban a nevezett körök vezetőit, hogy velük a feltételeket közölje, és hogy ezeket velük elfogadtassa.

Kérdéses azonban, hogy a tartományok „ORKA”-vezetői rögtön hozzájárulnak-e anélkül, hogy a mértékadó embereik hozzájárulását előzőleg ne kérték volna ki.

b) e hó 18-án szintén Grazban külön tárgyalás lesz a magyarokkal, amelyen a végleges megegyezések fognak létrejönni.

Patterer a maga részéről elfogadta a feltételeket, azonban már most megnevezi azon kifogásokat, amelyek más oldalról fognak támasztatni:

1) Az a kifejezés: „*Vereinbarung auf freundschaftlichen Wegen*”[136] egy kissé

[135] Landesleitung = tartományi vezetőség.

határozatlan; célszerű volna azon új határvonal megnevezése, mely körül a megegyezés fog forogni. (A tárgyalási bázis megjelölése).

2) A tárgyalók a „Heimwehr"-szervezeteket képviselik, közöttük és a jelenlegi kormány között azonban nagy különbség van.

Ha a tárgyalók nem volnának képesek a legjobb akaratuk mellett a jelenlegi kormányt döntően befolyásolni, úgy az nem tekintendő illojalitásnak.

Az a benyomásom, hogy a bajorok nagy súlyt fektetnek a megegyezésre Németország expanziólehetősége miatt kelet felé, míg a stájer kiküldöttek a magyarokkal való megegyezésben az állásuk és személyi biztonságuk garanciáját látják.

Kanzler kéri, hogy az „ORKA"-vezetőség életben tartására felajánlott

[136] barátságos úton megkötött megállapodás.

100 000 márkát Janky alezredes címére utalványozzuk át Münchenben, ahol ő vagy Hörl át fogja venni.

Hörl őrnagy a hó vége felé Budapestre fog utazni, hogy Siménfalvyval felvegye az összeköttetést, és tájékoztatást nyerhessen a mi önvédelmi szervezeteink állapotáról.

Kanzler a következőket tette szóvá: értesüléseik szerint a magyarok megegyeztek a lengyelekkel, hogy azon esetre, ha a lengyelek és csehek megtámadnák Németországot, a magyarok semlegességre kötelezték volna magukat Csehországgal szemben is. Ha ez valóság volna, akkor ő és mindazok, akik a magyar-barátság lelkes szószólói, teljesen elvesztették volna hitelüket Németországban, és még, mint kémek lehetnek meggyanúsítva, mert a németek terveiről minket értesítettek. A német kormány csak azt az esetet tekintené casus

bellinek, ha a lengyelek a csehek „deutsches Reichsgebiet”-et,[137] nem pedig ha csak „Abstimmungsgebietet”[138] szállnának meg.

A németek úgy látják a helyzetet, hogy Felső-Szilézia ellen a lengyelek 4–500 000 embert, a csehek 3 hadosztályt vonultattak fel, míg a cseh–bajor határon kettő hadosztály állana.

Német részről a Reichswehr Felső-Szilézia vidékén lépne akcióba, míg a cseh-bajor határon kb. 2 ORKA-hadosztály, valamint az Erhardt-csapatok (kb. 20–30 000) volnának.

Kérdésemre, hogy mi történne, ha a franciák közbelépnének, Kanzler azt a fantasztikus tervet mondta, hogy a németek 14 napon belül a lengyelekkel és

[137] deutsches Reichsgebiet = német birodalmi terület.

[138] Abstimmungsgebiet = olyan vitatott hovatartozású terület, amelynek hovatartozásáról elvileg az ott élő lakosoknak kellene népszavazáson dönteniük.

csehekkel fognak végezni, azután a franciáknak fognak ellentállni.

Én kifejtettem, hogy tudtommal nem létezik ilyen megegyezés a részünkről a lengyelekkel és csehekkel, és a következőt olvastam fel:

„*Wenn die Tschechen Deutschland angreifen würden, und die Deutschen sie zurückwerfen, denn ist der genannte Bund bereit, unter folgender Bedingungen zu Gunsten Deutschlands einzugreifen:*

a) Die deutsche Irredenta wurde bereit in ganzen Gebiet der gegenwärtigen Tschechoslovkei zum Ausbruch gebracht,

b) grössere deutsche Truppenmassen haben die tschechoslovakische Grenze überschritten.

Die Eingreifen unserseit wird darin bestehen, dass auch wir in Oberungarn unsere Irredenta zum Ausbruch bringen und

vom ungarischen Territorium mit Freischaren nach Oberungarn vorrücken."[139]

Kanzler azon kívánságának adott kifejezést, hogy a Kettőskereszt Vérszövetségnek segítsége lehetőleg a kezdettől fogva kössön le cseh csapatokat a Felvidéken. Én kifejtettem, hogy a csehek annyira félnek tőlünk, hogy csapatokat a Felvidékről aligha fognak elvonni, másrészt e nevezett szövetség csak akkor léphet akcióba, ha a cseh helyzet már erre megérett, mert tekintettel kell lenni a jugoszlávokra és a románokra.

---

[139] A szöveg magyar fordítása: *„Ha a csehek megtámadják Németországot, a németek pedig visszaverik őket, a szövetség készen áll az alábbi feltételekkel beavatkozni:*

a) A német irredenta kirobban majd Csehszlovákia egész jelenlegi területén.

b) Nagyobb német csapattestek lépik át a csehszlovák határt.

A beavatkozás a mi részünkről abból fog állni, hogy mi is kirobbantjuk a saját irredentánkat a Felvidéken, ahová Magyarország területéről szabadcsapatok nyomulnak be."

Fenti kijelentéseim látszólag nagy megnyugvással vétettek tudomásul.

Kanzler azt a kérdés intézte hozzám, hogy a németek részére nem-e lehetne Magyarországon lőszert gyártani.

Nem tudván erre választ adni, felhívtam a bajorokat, hogy ezt a kérdést Hörl őrnagy tegye szóvá budapesti látogatása alkalmával.

Patterer a helyzetet Stájerországban a következően festette: a hangulat a forrpontra jutott, és kedvező volna a helyzetet jobbra fordítani.

Stájerországban ez egy pár nap alatt hajtható végre, de Wienre való tekintettel ez mostan nem volna kívánatos. A kommunisták ellen elfogató eljárással fognak élni.

[sajátkezű aláírás]

Schitler ales[140]

Láttam. 1921. V. 11. Lehoczky s. k.

Az irat jelzete: HU-MNL-OL-K 64-1921-41-199. Eredeti, gépelt, aláírt tisztázat.

[140] ales = alezredes.

MASIREVICH SZILÁRD BÉCSI MAGYAR KÖVET TÁVIRATA DARUVÁRY GÉZA KÜLÜGYMINISZTER RÉSZÉRE, MELY SZERINT ERICH VON LUDENDORFF TÁBORNOK SÜRGŐSEN TITKOS TÁRGYALÁST KÍVÁN FOLYTATNI A KORMÁNYZÓ BIZALMI EMBERÉVEL, SIMÉNFALVY TIHAMÉR EZREDESSEL BÉCS, 1923. FEBRUÁR 6.

Wien:
Budapest 1923. II/6.
29. szám.

Miniszter úr
Kánya követ
Khuen-Héderváry gróf úr

5274.

Számjeltávirat

A wieni magyar királyi követtől

Statissime

Titkos!

Imént nálam járt Ludendorff, és előadta, hogy a helyzet Németországban a lehető legkomolyabb, hogy velünk való összeműködés érdekében a személyes megbeszélést a kormányzó Őfőméltósága egy bizalmi emberével feltétlenül szükségesnek tartja. Ennél fogva kérve kér, hogy Siménfalvy ezredes ezen célból azonnal utazzék ide. Találkozás titkossága garantálva. Ludendorff holnap este szándékozik Németországba visszautazni. Amennyiben Siménfalvy nem jöhetne, Ludendorff kéri, hogy Bauer ezredes ezredes mehessen Budapestre.
Sürgős utasítást kérek.

Masirevich

Dech: Fiáth, Garzuly és Sabljár 1923. II/6 13 h.
Gép: Fiát h.

Eredeti, gépelt, aláírás nélkül. Az irat jelzete: HU-MNL-OL-K 64-1923-41-83.

SIMÉNFALVY TIHAMÉR VSZKT. EZREDES FELTERJESZTÉSE A KORMÁNYZÓ KATONAI IRODÁJÁHOZ KÁROLYI MIHÁLY SSZABADKAI TARTÓZKODÁSÁRÓL NYERT INFORMÁCIÓIRÓL BUDAPEST, 1924. OKTÓBER 1.[141]

505-S-924. szám
Szigorúan bizalmas!

Van szerencsém egy bizalmas jelentés alapján közölni, hogy Szabadkától északra, még szerb területen lévő Mukics-pusztától az 5. házzal szemben, Szabadka város tulajdonát képező kertészeti telepen felsőbb engedéllyel az igazgatói lakásban

[141] Az irat eredetileg korábban közlésre került az alábbi forráskiadványban: *Megfigyelés alatt. Dokumentumok a horthysta titkosrendőrség működéséről 1920–1944*, forráskiad. BERÁNNÉ NEMES Éva, HOLLÓS Ervin, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977, 100–101.

egy pár hét óta Kakassy Jenő név alatt magas termetű, keskeny arcú, több nyelvet – de a szerb nyelvet rosszul beszélő – férfi lett elhelyezve. Biztonsága céljából két detektív állandóan ott tartózkodik. Az egyik detektív elszólván magát, az illetőt grófnak nevezte. Az illető dolgozószobájába senkit nem ereszt, sőt, azt maga takarítja.

Bizalmasom bemondása szerint ez az egyén Károlyi Mihály lenne, kinek felesége és leánya jelenleg Párizsban tartózkodik.

Feltűnő a magyar ideiglenes határhoz való közeli elhelyezkedése, és valószínű, hogy innen összeköttetést tart fenn, és iratokat csempésztet át magyar területre.

Kérem az illetőnek országos érdekekből nagyon kívánatos megfigyelésére az intézkedéseket megfelelő módon megtenni.

Siménfalvy

Az irat jelzete: HU-MNL-OL-K 149-1934-1-2042. Eredeti, gépelt másolat.

A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTÉRIUM BIZALMAS KÖRLEVELE TÖRVÉNYHATÓSÁGOKNAK ÉS A RENDŐR-KAPITÁNYSÁGOKNAK A NEMZETI MUNKAVÉDELMI TARTALÉK A MEGSZŰNT KETTŐSKERESZT VÉRSZÖVETSÉGGEL VALÓ KAPCSOLATBA HOZÁSA TÁRGYÁBAN, BUDAPEST, 1926. MÁRCIUS 5.

Magyar Királyi Belügyminiszter
szám: 3473/1925. VII. res.
Szigorúan bizalmas!
Sajátkezű felbontásra!

Tárgy: A Nemzeti Munkavédelmi Tartaléknak a megszűnt KKV-vel való kapcsolatba hozása

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, a budapesti főkapitánynak és valamennyi kerület főkapitánynak:

A legutóbbi időkben gyakran értesültem afelől, hogy a Nemzeti Munkavédelmi Tartalékot a közönség a már rég megszűnt Kettőskereszt Vérszövetséggel hozza kapcsolatba, ami azután alkalmas arra, hogy magát a Nemzeti Munkavédelmi Szervezetet a kellőképpen nem tájékozott polgárok előtt ellenszenvessé, gyűlöletessé tegye.

Ennek az intézménynek, amely az állami újjáépítésnek, a gazdasági élet szociális békéjének egyik legbiztosabb támasza, nagy érdekét képezi, hogy ún. tartaléka és ez által a szervezet maga ferde megvilágításba ne kerüljön.

Felhívom Méltóságodat, hogy a közönség eme téves megállapításainak ellenében a rendelkezésére álló módon és a

legbizalmasabb úton hasson oda, hogy az NMV tartalékának a volt KKV-vel való mindennemű összefüggése a közfelfogásból elimináltassék.

Figyelmeztesse a vármegyei, illetőleg a városi és rendőri tisztviselő kart, hogy a Nemzeti Munkavédelmi Tartalék említésekor még kollegiális, bizalmas beszélgetéseknél is tartózkodjék a KKV-re való hivatkozásból, nehogy esetleg megszokásból idegenek előtt is ily megnevezést használjon.

Budapest, 1926. évi március hó 5-én

[sajátkezű olvashatatlan aláírás]
miniszteri tanácsos

Az irat jelzete: HU-MNL-OL-K 149-1926-6-3473. Eredeti, gépelt, aláírt tisztázat.

A MAGYAR ÁLLAMRENDŐRSÉG BUDAPESTI FŐKAPITÁNYSÁGÁNAK ÁLLAMRENDÉSZETI OSZTÁLYA JELENTÉSE A KETTŐSKERESZT VÉRSZÖVETSÉG FELOSZLATOTT EGYESÜLET ADATAI TÁRGYÁBAN BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERÉHEZ BUDAPEST, 1945. DECEMBER 3.

Tárgy: A „Kettőskereszt Vérszövetség” elnevezésű feloszlatott egyesület adatai
ad 50/fk. állre. 1940. sz.
Ikt. biz. 205/1945. sz.

Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának Államrendészeti Osztálya

Budapest

Múlt hó 6-án kelt átiratára válaszolva közlöm az alábbiakat:
A Kettőskereszt Vérszövetség a múlt világháborút követő ellenforradalmi időkben alakult Siménfalvy tábornok vezetése mellett. A vidéki szervezetek élén Makay Imre tüzér ezredes állott. A Vérszövetség szoros kapcsolatban volt az Etelközi Szövetséggel, nagyrészt közös vezetés mellett is működtek. Célkitűzéseik is hasonlóak voltak: minden baloldali megmozdulás elfojtása.

Mint minden titkos szervezetben, úgy itt is a tagok szigorú fegyelem alatt állottak. Három fő részből álló fogadalmat kellett letenniük, amit ők irredenta eskünek neveztek. Az eskü három fokozatának be nem tartása büntetést vont maga után, súlyosabb esetekben „vérbírósági" intézkedést, ami elvben halál is lehetett.

A Szövetség területi szempontból budapesti és vidéki főosztályokra oszlott. Minden főosztálynak vezérmegfigyelői, főmegfigyelői és megfigyelői voltak. Ezek havi jelentésekben számoltak be a körzetükben lejátszódó baloldali megmozdulásokról. Ha bárkiről bármilyen adatra volt szükség, úgy ezek a megfigyelők kötelesek voltak azokat azonnal beszerezni. A tagok politikai meggyőződése a jobboldali antiszemita és antibolsevista karakteren belül nem volt korlátozva. Így tagjai között Horthy-pártiakat, legitimistákat, fajvédőket és nemzetiszocialistákat is lehetett találni.

Céljuk nemcsak a baloldal figyelemmel kísérése volt, hanem a megbízható jobboldali elemek összetartása és felfegyverzése is. Fegyveres terrorkülönítményei leginkább a Nagy-Alföldön dolgoztak.

Antibolsevista célkitűzéseik révén meglehetős politikai súlyuk volt, ez azonban a Bethlen-éra alatt kezdett eltűnni, mint ahogy az egész Vérszövetség jelentősége is a harmincas években, különösen egyéb korszerű jobboldali megmozdulások miatt, erősen csökkent. Leginkább az Etelközi Szövetség vette át a helyüket.

Horthy tagsága nem állapítható meg, de tudomása és hallgatólagos jóváhagyása mellett az egyesület működésével kapcsolatban kétségtelen. A vezetők közül meg kell említeni Than Károly bárót, Kárpáthi Kamilló tábornokot, vitéz Jánky Kocsárd tábornokot, ifj. Horthy Istvánt, Erdélyi Lóránt vármegyei főjegyzőt, Héjjas Iványt, Szigetváry alezredest, Teleki Mihály és Teleki Béla grófokat, Vass grófnét, dr. Petrányi Rezsőt, Teleki Tibor gróf képviselőt, Ernst Vilmos főjegyzőt, Ferentzy Kálmán isk.igazgatót, Hatvany

Lajos bárót, Helle századost, vitéz Kemény János vm. főjegyzőt, Klebersberg Kunó volt minisztert, Prónay Pált, Prohászka Ottokárt, stb., stb.

Budapest, 1945. december 3.

[sajátkezű aláírás]
Dr. Balassa Erich
r. őrnagy
sajtóelőadó

[sajátkezű aláírás]
Szaberszky József
r. ezredes
a társadalmi alosztály vezetője

Az irat jelzete: HU-BFL-VI-15-c-205/1945. Eredeti, gépelt, aláírt tisztázat.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM

Levéltári források

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (HU-ÁBTL)

HU-ÁBTL-4.1. A-434. A magyar hírszerzési szolgálat 1. kötet (a magyar hírszerzési szolgálat módszerei 1936-ig).

HU-ÁBTL-4.1. A-686. Etelközi Szövetség.

HU-ÁBTL-4.1.A-650. Összefoglaló. Prónay-különítmény alakulása és tevékenysége 1919–1945.

HU-ÁBTL-4.1. A-687. Az 1919-es ellenforradalmi kormány által megalakított szervezetek (1947).

HU-ÁBTL-4.1. A-719. Zadravecz István tábori püspök "Hét év a táborban" című naplója dokumentumokkal.

HU-ÁBTL-4.1. A-720/1. A Horthy-rendszer jobboldali szervezetei.

HU-ÁBTL-4.1. A-879. 1919-es fehérterroristák anyaga.

HU-ÁBTL-4.1. A-881. Rongyos gárdisták, szabadcsapatok, különítményesek anyaga.

HU-ÁBTL-4.1. A-1047. Fehérház Bajtársi Egyesület, Anti-Bolsevista Comité.

HU-ÁBTL-4.1. A-2124. Volt horthysta titkos szervezetek.

Bundesarchiv, Berlin (BArch)
BArch-R 1507/2129. Bajor sörpuccs.

BArch-R 1507/400. Organisation Escherich. Orgesch Orka.

BArch-R 707/142. A bajor–magyar kapcsolatokra vonatkozó iratok.

Budapest Főváros Levéltára, Budapest (HU-BFL)
HU-BFL-IV-1407-b-XI. üo.-151/1922. A Budapesti Főkapitányság főkapitányi jelentése Budapest székesfőváros tanácsának.

HU-BFL-VI-15-c-205/1945. A Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányság Államrendészeti Osztálya jelentése a Kettőskereszt Vérszövetség

feloszlatott egyesület adatai tárgyában Budapest főváros főpolgármesteréhez, Budapest, 1945. december 3.

HU-BFL-VII-1-d-10935/1924. Kető-Kucsera István büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-8821/1920. Illy László és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-16193/1923. Márffy József és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-11717/1923. Bedő József és Dula József büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-10559/1925. A Kovács testvérek büntetőpere.

HU-BFL-VII-5-c-198/1940. Kiss Gábor Jenő pere.

HU-BFL-VII-18-d-1923-03/041. Apor Viktor és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-18-d-1923-03/0610. Ulain Ferenc és társai büntetőpere.

HU-BFL-VII-18-d-193/1926. Windischgrätz Lajos és társai pere.

HU-BFL-XXV-1-b-4587/1946. Márffy József igazolási eljárása.

HU-BFL-XXV-1-a-464/1946. Ruszkay Jenő népbírósági büntetőpere.

HU-BFL-XXV-2-b-8311/1947. Dr. Minich József igazolási eljárása.

HU-BFL-VII-5-e-1949/20630. Héjjas Iván és társai népbírósági büntetőpere.

Hadtörténelmi Levéltár, Budapest (HU-HL)

HU-HL-VKF. A Magyar Királyi Honvéd Vezérkar Főnöke Levéltára, 1919–1945.

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest (HU-MNL-OL)

HU-MNL-OL-K 27. Minisztertanácsi jegyzőkönyvek, 1867–1944.

HU-MNL-OL-MOL-K 64-1920-2-60. Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai – Megállapodás az elszakadt részeken folytatandó irredenta szervezéséről, 1920.

HU-MNL-OL-K 64-1920-41-515. Külügyminisztérium – Politikai Osztály

rezervált iratai – Előterjesztés a külügyminiszter részére az elcsatolt területeken megvalósítandó diverziós és terrorcselekményekről, 1920.

HU-MNL-OL-K 64-1921-41-187. Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai – Feljegyzés az elcsatolt területeken folytatandó diverziós tevékenységről, 1921.

HU-MNL-OL-K-64-1921-41-199. Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai – Schitler vezérkari alezredes feljegyzése a német és a magyar irredenta szervezetek közötti együttműködés tárgyában, 1921.

HU-MNL-OL-K-64-1921-41-221. Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai – Jelentés a német ORKA

és Orgesch irredenta szervezetekkel való tárgyalásról, 1921.

HU-MNL-OL-K 64-1923-41-81. Külügyminisztérium – Politikai Osztály rezervált iratai – Masirevich Szilárd bécsi magyar követ számjeltávirata a külügyminiszter részére, melyben arról számol be, hogy Ludendorff német tábornok nála járt, és titkos tárgyalást kezdeményezett Siménfalvy ezredessel, mint a kormányzó bizalmi emberével, Bécs, 1923. február 6.

HU-MNL-OL-K 65 – Külügyminisztérium – Politikai osztály – „D" (defenzív) referatúra iratai.

HU-MNL-OL-K 67. Külügyminisztérium – Politikai hírszolgálati osztály.

HU-MNL-OL-K 149-1926-6-3473. Belügyminisztérium rezervált iratai – A Magyar Királyi Belügyminisztérium bizalmas körlevele a törvényhatóságoknak és a rendőrkapitányságoknak a Nemzeti Munkavédelmi Tartalék a megszűnt Kettőskereszt Vérszövetséggel való kapcsolatba hozása tárgyában, Budapest, 1926. március 5.

HU-MNL-OL-K 149-1924-1-2042. Belügyminisztérium rezervált iratai – Siménfalvy Tihamér vszkt. ezredes felterjesztése a Kormányzó Katonai Irodájához Károlyi Mihály szabadkai tartózkodásáról, Budapest, 1924. október 1.

HU-MNL-OL-K 429-1926. 05. 07.–10. 14. A Magyar Távirati Iroda – Napi hírek – Frankper, 1926. május–október.

HU-MNL-OL-KS 274-f-11. cs.-44. őrzési egység. Jelentés az Etelközi Szövetségről.

HU-MNL-OL-K 429. Belügyminisztériumi levéltár – Kozma Miklós iratai.

HU-MNL-OL-P 1360. Magyar Országos Véderő Egylet.

HU-MNL-OL-P 2249-7. sorozat. Ébredő Magyarok Egyesülete.

HU-MNL-OL- P 2249-47. sorozat. Turáni Vadászok Országos Egyesülete.

HU-MNL-OL-P 2249-61. sorozat. Fehérház Bajtársi Egyesület.

HU-MNL-OL-P 2249-81. sorozat. Magyar Fajvédők Országos Szövetsége.

Politisches Archiv, Berlin, (PA)

PA-AA-(B)-R 30531-Bd. 1. Szigorúan titkos bizalmas jelentés Budapestről a német–magyar jobboldali együttműködésről, 1923. augusztus 23.
PA-AA-(B)-R-30531-Bd. 1. Boltze német követségi titkár szigorúan bizalmas feljegyzése az Ulain-ügyről, 1923. november 10.

PA-AA-(B)-R-30531-Bd. 1. A német külügyminisztérium átirata a közrendvédelmi felügyeletet ellátó birodalmi megbízottnak, 1923. november 14.

PA-AA-(B)-R 30531-Bd. 1. Welczeck budapesti német nagykövet jelentése a Külügyi Hivatalnak az Ulain-ügyről, 1924. január 26.

Szakirodalmi források

ABLONCZY Balázs, *Teleki Pál*, Budapest, Osiris Kiadó, 2005.

ABLONCZY Balázs, A frankhamisítás. Hálók, személyek, döntések, *Múltunk,* 2008/1, 29–56.

ABLONCZY Balázs, *Keletre, magyar! A magyar turanizmus története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2016.

ABLONCZY Balázs, *A miniszterelnök élete és halála. Teleki Pál (1879–1941)*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2018.

ABLONCZY Balázs, *Ismeretlen Trianon*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2020.

A Horthy-korszak Magyarországa jugoszláv szemmel. Délszláv levéltári források 1919–1941, forráskiad. HORNYÁK Árpád, Pécs–Budapest, Kronosz Kiadó – MTA BTK Történettudományi Intézet, 2016.

ANDAHÁZI SZEGHY Viktor, Trianontól Bledig. A Magyar Királyi Honvédség szervezése és lehetőségei 1920–1938 között, *Hadtudomány,* 2019/3, 15–23.

Christopher ANDREW, *The Secret World. A History of Intelligence*, London, Penguin Books, 2019.

ANGYAL Béla, Magyar szervezetek és mozgalmak Csehszlovákiában 1918–1921. I. rész, *Fórum,* 2000/1, 13–20.

ANGYAL Béla, *Érdekvédelem és önszerveződés. Fejezetek a csehszlovákiai*

magyar pártpolitika történetéből, Dunaszerdahely, Fórum Intézet – Lilium Aurum Kiadó, 2002.

ÁROKAY Lajos, Az önálló magyar katonai attaséi szolgálat előzményei 1918–1919, *Hadtörténelmi Közlemények,* 1983/1, 73–95.

ÁROKAY Lajos, A rejtett magyar katonai attaséi szolgálat első állomáshelyeinek felállítása, 1920–1923, *Hadtörténelmi Közlemények,* 1983/3, 356–381.

ÁROKAY Lajos, A rejtett magyar katonai attaséi szolgálat tevékenysége 1923–1928 között, *Hadtörténelmi Közlemények,* 1983/4, 574–592.

ÁRVAI Zoltán–GYARAKI Károly, *100 éves az önálló magyar katonai felderítés, hírszerzés*

és elhárítás, 1918–2018, Budapest, Zrínyi Kiadó, 2019.

A Wilhelmstrasse és Magyarország. Német diplomáciai iratok Magyarországról (1918–1934). I. kötet. *Az 1920-as évek*, forráskiad. NÉMETH István, Budapest, magánkiadás, 2017.

BALLA Tibor, A trianoni békediktátum és az önálló magyar haderő, *Honvédségi Szemle*, 2020/3, 109–122.

BANK Barbara, Gondolatok *Francia Kiss Mihályól és a könyvről*, in DOMONKOS László, *Francia Kiss Mihály élete és halála*, Budapest, Püski–Masszi Könyvesház, 2011, 137–139.

BARTHA Ákos, *Bajcsy-Zsilinszky Endre. Életút és utóélet*, Budapest, MTA

Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020.

BARTHA Ákos, *Véres város. Fegyveres ellenállás Budapesten, 1944–1945*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2021.

BARTHA Ákos, *Törzsökösök, rongyosok, turániak. Németellenes magyar fajvédelem 1938–1945*, Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.

BELLÉR Béla, *Az ellenforradalom nemzetiségi politikájának kialakulása*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1975.

Bethlen István titkos iratai, forráskiad. SZINAI Miklós–SZŰCS László, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1972.

BODA József, *A polgári magyar állam „nemzetbiztonsági" szervei, in Tanulmányok a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelem-történetéből*, szerk. BODA József–PARÁDI József, Budapest, Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2015, 39–64.

BODÓ Béla, The White Terror in Hungary. The Social World of Paramilitary Groups, *Austrian History Yearbook,* 2011/42, 133–163.

BODÓ Béla, Héjjas Iván. Egy ellenforradalmár élete, *2000,* 2010/10, 9–27.

BODÓ Béla, Pál Prónay. Palamilitary Violence and and Anti-Semitism in Hungary, 1919–*1921,* The Carl Beck

Papers in Russian and East-European Studies, No. 2101, Pittsburgh, University of Pittsburgh, 2011.

BODÓ Béla, Favorites or Pariahs? The Fate of the Right-Wing Militia Men in Interwar Hungary, *Austrian History Yearbook,* 2015/46, 327–359.

BODÓ Béla, *The White Terror. Antisemitic and Political Violence in Hungary, 1919–1921,* London, Routledge, 2019.

BODÓ Béla, *A fehérterror*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2022.

BOROS Ferenc, *Magyar–csehszlovák kapcsolatok 1918–1921-ben*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1970.

BORSI-KÁLMÁN Béla, *Öt nemzedék, és ami előtte következik… A temesvári Levente-pör, 1919–1920*, Budapest, Noran Kiadó, 2006.

BORSI-KÁLMÁN Béla, *Ifj. Niamessny Mihály és a temesvári Levente-per, 1919–1920*, Budapest, Helikon Kiadó, 2010.

BORSI-KÁLMÁN Béla, *Kisfiúk a nagy viharban. A temesvári „Levente-pör" – az első román „irredenta per" története, 1919–1922*, Budapest, Kortárs Kiadó, 2020.

BOTLIK József, A nyugat-magyarországi felkelés. 1921. augusztus 28. – október 4., *Valóság,* 2007/3, 24–47, illetve 2007/4, 39–58.

BOTLIK József, *Nyugat-Magyarország sorsa, 1918–1921*, Vasszilvágy, Magyar Nyugat Könyvkiadó, 2012.

Csak szolgálati használatra! Iratok a Horthy-hadsereg történetéhez, 1919–1938, szerk. HETÉS Tibor, MORVA Tamásné, Budapest, Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, 1968.

CSELÉNYI Zsuzsanna, *Az Ébredő Magyarok Egyesülete (ÉME) működése 1918–1920, Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Historia,* 1991/20, 51–67.

DOBÁK Imre–REGÉNYI Kund, Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat – a két világháború között, *Nemzetbiztonsági Szemle,* MMXV/I, 146–197.

Dokumentumok az 1918/19-es forradalmak Duna–Tisza közi történetéhez, szerk. ROMSICS Ignác, Kecskemét, Bács-Kiskun Megyei Levéltár, 1976.

DOMONKOS László, *Francia Kiss Mihály élete és halála*, Budapest, Püski–Masszi Könyvesház, 2011.

DÓSA Rudolfné, *A MOVE. Egy jellegzetesen magyar fasiszta szervezet*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972.

DROZDY Győző, *Elvett illúziók. Drozdy Győző emlékiratai*, szerk. PAKSY Zoltán, Budapest,

DRUSZA Tamás–KÁROLY László–LAUFER Balázs–REGÉNYI Kund, *Információszerzés kapcsolati forrásai*, szerk. REGÉNYI Kund, Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2019.

ERDEÖS László, *A magyar honvédelem egy negyedszázada 1919–1944*, szerk. BABUCS Zoltán, Gödöllő, Attraktor Kiadó, 2007.

FEGYÓ János, Adalékok a szélsőjobboldal fokozódó szervezkedésének történetéhez a gazdasági világválság éveiben, in *A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Évkönyve, 1967–1968,* Budapest, Népművelési propaganda iroda, 1969, 261–289.

FODOR Miklós Zoltán, Az Etelközi Szövetség története, in *Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve, 2007* (XXXI.), Salgótarján, 2008, 118–156.

FORGÁCS Balázs, *Gerillák, partizánok, felkelők. Az irreguláris hadviselés elméletének története – korunk kihívásai*, Budapest, HM

Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Kft., 2020.

FOGARASSY László, A Prónay-Ranzenberger pör (1930–1932), *Soproni Szemle*, 1978/1, 23–40.

GARAMI Erika, Az 1920-as évekbeli magyarországi frankhamisítás numizmatikai vonatkozásai, Numizmatikai Közlöny, 2003–2004/CII–CIII, 65–71.

GERGELY Ferenc – KISS György, *Horthy leventéi. A leventeintézmény története*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1976.

Robert GERWARTH, *The Vanquished. Why the First World War Failed to End, 1917–1923*, Farrar, Straus and Girou, 2016.

Robert GERWARTH, *Harc a Vörös Szörnyeteggel. Ellenforradalmi erőszak Közép-Európa vereséget szenvedett államaiban,* ford. VÁRADY Péter, in *Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után*, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017, 71 –92.

Robert GERWARTH – John HORNE, Paramilitarizmus az első világháború után, ford. VÁRADY Péter, in *Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után*, szerk. Robert GERWARTH – John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017, 13–32.

GOTTFRIED Barna, Thuróczy István és a román király elleni merényletterv, *Székelyföld,* 2010/7, 79–101.

GOTTFRIED Barna – NAGY Szabolcs, *A Székely Hadosztály története*, Csíkszereda, Csíkszereda Kiadóhivatal, 2019.

G. SOÓS Katalin, *A nyugat-magyarországi kérdés 1918–1919*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967.

G. SOÓS Katalin, Magyar–bajor–osztrák titkos tárgyalások és együttműködés, 1920–1921, *Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Historica,* 1967/XVII, 3–43.

G. SOÓS Katalin, *Burgenland az európai politikában 1918–1921*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971.

GULYÁS László, *A Horthy-korszak külpolitikája.* 1. *Az első évek 1919–1924*, Máriabesnyő, Attraktor Kiadó, 2012.

Háború béke idején. Paramilitáris erőszak Európában az első világháború után, szerk. Robert GERWARTH–John HORNE, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2017.

Hadtudományi Lexikon. Új kötet, főszerk. KRAJNCZ Zoltán, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019.

HATOS Pál, *Az elátkozott köztársaság. Az 1918-as összeomlás és forradalom története,* Budapest, Jaffa Kiadó, 2018.

HATOS Pál, *Rosszfiúk világforradalma. Az 1919-es magyarországi tanácsköztársaság története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2021.

Ulrike Claudia HOFFMANN, *„Verräter verfallen der Feme!" Fememorde in Bayern in*

den zwanziger Jahren, Köln–Weimar, Böhlau Verlag, 2000.

Horthy Miklós titkos iratai, forráskiad. SZINAI Miklós, SZŰCS László, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1965.

HORTHY Miklós, *Emlékirataim*, Budapest, Európa Kiadó, 1990.

HOLLÓS Ervin – LAJTOS Vera, *Horthy Miklós, a fehérek vezére*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1985.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. I. *Az ellenforradalom hatalomra jutása és rémuralma Magyarországon 1919–1921*, forráskiad. KARSAI Elek, KUBITSCH Imre, NEMES Dezső, PAMLÉNYI Ervin, Budapest, Szikra Kiadó, 1956.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. II. *A fasiszta rendszer kiépítése Magyarországon 1921–1924*, forráskiad. KARSAI Elek, NEMES Dezső, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1959.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. III. *Az ellenforradalmi rendszer gazdasági helyzete és politikája Magyarországon 1924–1926*, forráskiad. KARSAi Elek, NEMES Dezső, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1959.

Iratok az ellenforradalom történetéhez 1919–1945. IV. *Az ellenforradalmi rendszer külpolitikája 1927. január 1. – 1931. augusztus 24.*, forráskiad. KARSAI Elek, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1967.

JAGADICS Péter, A Horthy-hadsereg Nemzetvédelmi Szolgálata, *Szakmai*

Szemle – A Katonai Biztonsági Hivatal Tudományos Tanácsának szakmai kiadványa, 2010/3, 191–205.

JANKOVICH Arisztid, *A Nemzeti Hadsereg (1919)*, forráskiad. GYÖRGY Sándor, Budapest, Szülőföld Könyvkiadó – Trianon Múzeum, 2019.

Nigel H. JONES, *Hitler's Heralds. The Story of the Freikorps, 1918–1923*, Dorset, Barns and Noble, 1995.

KÁNTÁS Balázs, *A Duna–Tisza közi dosszié. Három alapvető forrás a Duna–Tisza közi paramilitáris erőszak történetéhez, 1919–1924,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság. 2020. http://real.mtak.hu/119045/

KÁNTÁS Balázs, *A különítményesek nyomában. Tanulmány és források Héjjas Iván paramilitáris vezető és különítménye tevékenységéről, 1919–1923,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
http://real.mtak.hu/115655/

KÁNTÁS Balázs, *Váry Albert koronaügyész-helyettes összefoglaló jelentése a fehérterror Duna–Tisza közén zajlott eseményeiről, 1922,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
http://real.mtak.hu/115656/1/VARYALBERTJELENTESE.pdf

KÁNTÁS Balázs, *Viták a „másik államhatalom"-ról. Válogatás a fegyveres titkos társaságok ügyében elhangzott parlamenti felszólalásokból, 1923–1924*,

Budapest, OSZK Magyar Elektronikus Könyvtár, 2020.
https://mek.oszk.hu/20600/20673/20673.pdf

KÁNTÁS Balázs, *Konszolidáció kézigránáttal? Az Ébredő Magyarok Egyesületének antiszemita indíttatású jászkarajenői merényletterve, 1922*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
http://real.mtak.hu/117656/1/Konszolidaciokezigranattal.pdf

KÁNTÁS Balázs, *A csongrádi bombamerénylet. Sajtó- és egyéb források a Horthy-korszak egyik antiszemita terrorcselekményének kontextusához, 1923–1924,* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
http://real.mtak.hu/116182/

KÁNTÁS Balázs, *A Csocsó bácsi-féle összeesküvés: Apor Viktor tartalékos honvéd főhadnagy és társai hatalomátvételi terve, 1923*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020. http://real.mtak.hu/115853/

KÁNTÁS Balázs, *A magyar sörpuccs? Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselő és társai államcsínykísérlete, 1923 – Tanulmány és források*, Budapest, OSZK Magyar Elektronikus Könyvtár, 2020. http://real.mtak.hu/119046/1/Amagyarsorpuccs.pdf

KÁNTÁS Balázs, *Árnyékkatonák és árnyékpolitikusok. Újabb dokumentumok a Horthy-korszak első éveinek radikális jobboldali titkos paramilitáris szervezeteinek működéséről, 1923–1926*, Budapest,

Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
http://real.mtak.hu/115654/

KÁNTÁS Balázs, *Héjjas Iván paramilitáris vezető és különítménye szerepe a Duna–Tisza közi fehérterrorban, valamint az ellenük lefolytatott ügyészi vizsgálat, 1920–1922*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
http://real.mtak.hu/111819/1/HejjasIvan.pdf

KÁNTÁS Balázs, *Documenta Paramilitaria Hungarica. Tanulmány és történeti források a Kettőskereszt Vérszövetség titkos irreguláris katonai alakulat tevékenységéről. 1919–1945*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2020.
https://mek.oszk.hu/21300/21327/

KÁNTÁS Balázs, *Fehérterror a Duna–Tisza közén: Héjjas Iván főhadnagy és különítménye tevékenysége, 1919–1921. White Terror in the Danube–Tisza Interfluve The Activities of First Lieutenant Iván Héjjas and His Detachment, 1919–1921*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.
http://real.mtak.hu/134876/

KÁNTÁS Balázs, *Milicisták, puccsisták, terrorfiúk*. Budapest, Művészeti és Irodalmi Jelen Kft., 2021.
http://real.mtak.hu/123884/

KÁNTÁS Balázs, *Rendőrgyilkosság az Oktogonnál: Tanulmány és levéltári források Soltra József rendőr meggyilkolásának körülményeihez és politikai kontextusához, 1920*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

http://real.mtak.hu/116438/1/RendorgyilkossagazOktogonnal.pdf

KÁNTÁS Balázs, *A magyar „fehér szabadkőművesség". Adatok és levéltári források az Etelközi Szövetség, a Horthy-korszak befolyásos politizáló titkos társaságának töredékes történetéhez*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság–Magyar Elektronikus Könyvtár, 2021. http://real.mtak.hu/122855/

KÁNTÁS Balázs, *Pénzhamisítás hazafias célból?: A frankhamisítási bűnügy politikai hátterének megvizsgálására kiküldött parlamenti bizottság jelentése eljárásának befejezéséről és eredményéről, 1926*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. http://real.mtak.hu/124157/

KÁNTÁS Balázs, *A Fehér Internacionálé: Magyar–bajor–osztrák revizionista együttműködési kísérletek, 1919–1923*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. http://real.mtak.hu/127466/

KÁNTÁS Balázs, *Antibolsevizmus, irredentizmus, antiszemitizmus, terrorizmus: A Kovács testvérek irredenta indíttatású bűncselekményei és ellentmondásos kapcsolatuk a magyar állami szervekkel, 1923–1925*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. http://real.mtak.hu/128977/

KÁNTÁS Balázs, *A bombaper. A Horthy-korszak első éveinek egyik legnagyobb büntetőpere és politikai kontextusa, 1922–1926*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021.

http://real.mtak.hu/118800/

KÁNTÁS Balázs–SÁFRÁNY Péter, *A csongrádi kézigránátos terrortámadás: Források a Horthy-korszak egyik legsúlyosabb antiszemita terrorcselekményének kontextusához*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. http://real.mtak.hu/128432/

KÁNTÁS Balázs, *„Szép napok" a Britannia Szállóban: Adatok és levéltári források a magyarországi fehérterror egyik hírhedt irreguláris katonai alakulatának fővárosi atrocitásaihoz, 1919–1920*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. http://real.mtak.hu/123944/

KÁNTÁS Balázs, *A bombamerényletek kora: Levéltári források a Horthy-korszak első*

éveinek politikai terrorizmusához, 1922–1924. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2021. http://real.mtak.hu/121449/

KÁNTÁS Balázs, *A Brief and Fragmented History of Radical Right-Wing Paramilitary Formations in Hungary in the 1920s*. New Delhi, AkiNik Publications, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *The Dream of the White Internationale: Secret Hungarian-German-Austrian Negotiations and Attempts of Military Cooperation, 1919–1923*. New Delhi, AkiNik Publications, 2021.

KÁNTÁS Balázs, *The Period of Bomb Attacks: Paramilitary Formations and Terrorism in Hungary in the First Years of the Horthy-Era, 1922–1924*. Zittau, Weser Books, 2022.

KÁNTÁS Balázs, *A Kettőskereszt Vérszövetség: Egy titkos irreguláris katonai szervezet tevékenysége az 1920-as évek Magyarországán. The Double Cross Blood Union: A Secret Irregular Military Formation and its Activity in Hungary During the 1920s*. Budapest, Line Design Kiadó, (Rerum Fides 4.), 2022.

KÁNTÁS Balázs, *Héjjas Iván. Vázlat egy magyar radikális jobboldali katonatiszt-politikus életrajzához és kapcsolatrendszeréhez,* Budapest, Hungarovox Kiadó, 2022.

KÁNTÁS Balázs, *A Horthy-korszak első éveiben működő magyar radikális jobboldali titkos paramiitáris szervezetek töredékes története 1919–1925 I. Milicisták.* Budapest,

Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.
http://real.mtak.hu/149570/

KÁNTÁS Balázs, *A Horthy-korszak első éveiben működő magyar radikális jobboldali titkos paramiitáris szervezetek töredékes története 1919–1925 II. Puccsisták.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.
http://real.mtak.hu/149572/

KÁNTÁS Balázs, *A Horthy-korszak első éveiben működő magyar radikális jobboldali titkos paramiitáris szervezetek töredékes története 1919–1925 III. Terrorfiúk*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.
http://real.mtak.hu/149575/

KÁNTÁS Balázs, *Iván Héjjas (1890–1950): A Draft on a Radical Right-Wing Hungarian Military Officer and Politician of the 20th Centruy and His Controversial Career*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.
http://real.mtak.hu/145938/

KÁNTÁS Balázs, *Fehérterror a Duna–Tisza közén: Héjjas Iván főhadnagy és különítménye tevékenysége, 1919–1921: White Terror in the Danube–Tisza Interfluve: The Activities of First Lieutenant Iván Héjjas and His Detachment, 1919–1921*Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.
http://real.mtak.hu/134876/

KÁNTÁS Balázs, *A gyilkosok ideje. Fejezetek az antiszemita indíttatású paramilitáris erőszak magyarországi történetéből, 1919–*

1925. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022. http://real.mtak.hu/148099/

KÁNTÁS Balázs, *Az árnyékhadsereg és parancsnoka: Héjjas Iván és a legjelentősebb magyar különleges katonai műveletek a két világháború között (kutatási vázlat)*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022. http://real.mtak.hu/152430/

KÁNTÁS Balázs, *Töredékek a két világháború közötti magyar irreguláris katonai formációk működéséről: Szervezettörténeti vázlatok*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022. http://real.mtak.hu/152882/

KÁNTÁS Balázs, "*I Hereby Swear to the Almighty Lord to Fight with Arms in Order*

to Recapture the Robbed Territories of my 1000-year-old Hungarian Homeland": Connections Between the Hungarian Political and Military Elite and Radical Right-Wing Paramilitary Movements in Hungary in the 1920s. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022. http://real.mtak.hu/136776/

KÁNTÁS Balázs, *The White Internationale: Post-World-War Hungarian–German–Austrian Attempts of Military Cooperation, 1919–1923*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022. http://real.mtak.hu/136523/

KÁNTÁS Balázs, *The Era of Explosions: Terrorism in Hungary in the First Years of the Horthy-Era, 1922–1924*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.

http://real.mtak.hu/136524/

KÁNTÁS Balázs, "*Those Were the Days*" *in Hotel Britannia: The Crimes of the Irregular Military Formation Settled in Hotel Britannia, Budapest, After the First World War, 1919–1921*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2022.
http://real.mtak.hu/136283/

KÁNTÁS Balázs, *Mellékkormány, árnyékhadsereg, másik államhatalom?. Radikális jobboldali, titkos félkatonai szervezetek a Horthy-korszak Magyarországán és kapcsolatuk a magyar állammal*, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2023.

KÁNTÁS Balázs, *A fehér mélyállam: Forráskiadvány a ,,Mellékkormány,*

árnyékhadsereg, másik államhatalom?'' című monográfiához – A két világháború közötti magyar radikális jobboldali, titkos félkatonai szervezetek okmánytára. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/154960/

KÁNTÁS Balázs, *A különítményesek fényképalbuma. Képanyag-melléklet a ,,Mellékkormány, árnyékhadsereg, másik államhatalom?" című monográfiához*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/164098/

KÁNTÁS Balázs, *A fehér mélyállam működtetői. Életrajzi adattár a Mellékkormány, árnyékhadsereg, másik államhatalom? című monográfiához – A két világháború közötti magyar radikális*

jobboldali, titkos félkatonai szervezetek vázlatos archontológiája. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/163437/

KÁNTÁS Balázs, *Egy állítólagos magyar nemesi/úri titkos társaság alig feltárt története: Töredékes adatok a kékek klubja működéséhez (1907–1945)*. Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/160778/

KÁNTÁS Balázs, *Egy radikális jobboldali félkatonai szervezet a hatalom közelében, majd árnyékában. A Fehér Ház Mozgalom töredékes története.* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/160781/

KÁNTÁS Balázs, *Egy radikális jobboldali titkos szervezet az irreguláris katonai alakulat és a bűnszövetkezet határán: A Cselekvő Magyarok Tábora és az alapító-vezetők antiszemita indíttatású rablógyilkossági ügye (1922–1926).* Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023. http://real.mtak.hu/160687/

KÁNTÁS Balázs, *A Kettőskereszt Vérszövetség: Egy titkos irreguláris katonai szervezet tevékenysége az 1920-as évek Magyarországán. The Double Cross Blood Union: A Secret Irregular Military Formation and its Activity in Hungary During the 1920s*. Budapest, Line Design Kiadó, (Rerum Fides 4.), 2022.

KÁNTÁS Balázs, *Héjjas Iván. Vázlat egy magyar radikális jobboldali katonatiszt-*

politikus életrajzához és kapcsolatrendszeréhez, Budapest, Hungarovox Kiadó, 2022.

KÁNTÁS Balázs, *Magyar–bajor–osztrák revizionista együttműködési kísérletek, 1919–1923*, Budapest, Hungarovox Kiadó, 2023.

KÁNTÁS Balázs–REGÉNYI Kund, *Ismeretlen titkosszolgálati dokumentumok a Horthy-korszak első éveiből*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/165770/

KÁNTÁS Balázs–REGÉNYI Kund, *Megfigyelt radikális jobboldali, félkatonai szervezetek. A Magyar Királyi Belügyminisztérium politikai rendészeti jelentése, 1926*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.

http://real.mtak.hu/165772/

KÁNTÁS Balázs–REGÉNYI Kund, *Elfeledett magyar titkosszolgálati akciók dokumentumai az 1920-as évekből. A Kováts testvérek ügye*, Budapest, Horthy-korszak Történetének Kutatásáért Társaság, 2023.
http://real.mtak.hu/165771

KARSAI Elek, *Számjeltávirat valamennyi magyar királyi követségnek*, Budapest, Táncsics Kiadó, 1969.

KEREPESZKI Róbert, A politikai és társadalmi élet határán. A Társadalmi Egyesületek Szövetsége a Horthy-korszakban, in *„…nem leleplezni, hanem megismerni és megérteni". Tanulmányok a 60 éves Romsics Ignác tiszteletére*, szerk. GEBEI Sándor – IFJ. BERTÉNYI Iván –

RAINER M. János, Eger, Esterházy Károly Főiskola, 373–388.

KEREPESZKI Róbert, *A Turul Szövetség 1919–1945. Egyetemi ifjúság és jobboldali radikalizmus a Horthy-korszakban*, Máriabesnyő, Attraktor Kiadó, 2012.

KEREPESZKI Róbert, *A Vitézi Rend, 1920–1945*, Máriabesnyő, Attraktor Kiadó, 2013.

KEREPESZKI Róbert, *Darányi Kálmán. Pályakép, személyiség, korrajz*, Budapest, Kronosz Kiadó, 2018.

KOLONTÁRY Attila, *Alekszej von Lampe, Vrangel báró katonai képviselője Magyarországon*, Pécs, PTE BTK Történettudományi Intézet – Modernkori

Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoport, (MOSZT-füzetek 1.), 2015.

KÓRÓDI Máté, *Adattár a Magyar Nemzeti Hadsereg különítményes csoportjai és más fegyveres szervek által elkövetett gyilkosságokról, 1919. augusztus 3. – 1921. október 23.*, Budapest, Clio Intézet, (Clio Kötetek 2.), 2020.

KOVÁCS Tamás, Adalékok a Magyar Királyi Külügyminisztérium szerepéhez az államvédelemben és az államrendészetben, *Fons,* 2008/1, 81–94.

KOVÁCS Tamás, Az ellenforradalmi rendszer politikai rendészetének genezise, 1919–1921, *Múltunk,* 2009/2, 64–92, 75.

KOVÁCS Tamás, *Megfigyelés, internálás, deportálás. Az internálás és a toloncolás kérdésköre a két világháború között, különös tekintettel a II. világháború korára*, PhD-értekezés, Pécs, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Interdiszciplináris Doktori Iskola, 2013.

KOVÁCS Tamás, A Nemzeti Hadsereg és a tiszti különítmények, in *Csoportosulás, lázadás és a társadalom terrorizálása*. (Rendészettörténeti Tanulmányok 2.), szerk. JÁMBOR Orsolya Ilona – TARJÁN G. Gábor, Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2019, 151–172.

KOVÁCS Tamás, *A Honvédelmi Minisztérium „T" Szervének létrejötte és működése, avagy elhárítás és kémkedés az I. világháború végétől a bethleni*

konszolidációig, Budapest, Nemzeti Közszolgálati

KŐSZEGVÁRI Tibor, *Diverzió*, Zrínyi Katonai Kiadó, 1984.

Gabriele KRÜGER, *Die Brigade Erhardt*, Hamburg, Leibnitz Verlag, 1971.

John T. LAURIDSEN, *Nazism and the Radical Right in Austria, 1918–1934*, Koppenhága, The Royal Library – Museum Tusculanum Press, 2007.

Megfigyelés alatt. Dokumentumok a horthysta titkosrendőrség működéséről 1920–1944, forráskiad. BERÁNNÉ NEMES Éva, HOLLÓS Ervin, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977.

Paolo MORISI, *Hell in the Trenches. Austro-Hungarian Stormtroopers and Italian Arditi in the Great War*, Warwick, Helion and Company, 2018.

Jun NAKATA, *Der Grenz- und Landesschutz in der Weimarer Republik 1918–1933. Die geheime Aufrüstung und die deutsche Gesellschaft*, Rombach Verlag, Freiburg im Breisgau, 2002.

NÁNDORI Pál, A hirtenbergi fegyverszállítás, *Hadtörténelmi Közlemények,* 1968/4, 636–657.

NÁNDORI Pál, *A marseilles-i gyilkosság nemzetközi jogi vonatkozásai*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972.

NEMES Dezső, *Az ellenforradalom története Magyarországon 1919–1921*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967.

NÉMETH István, *Magyarok és németek (1914–1934)*, Budapest, magánkiadás, 2017.

NÉMETH István, A Wilhelmstrasse és Magyarország. Az 1920-as évek (1. rész), *Valóság*, 2017/6, 45–80.

NÉMETH István, Német haditengerészeti és légügyi lépések a versailles-i békeszerződés kijátszására a weimari köztársaság (1919–1933) éveiben, *Acta Academiae Agriensis. Sectio Historiae*, 2017/XLIV, 523–534.

OLASZ Lajos, Tervek a Felvidék visszafoglalására 1920-ban, *Közép-Európai Közlemények*, 2020/4, 89–114.

ORMOS Mária, *Egy magyar médiavezér. Kozma Miklós*, Budapest, PolgArt Kiadó, 2001.

PAKSA Rudolf, Szélsőjobboldali pártok és mozgalmak a Horthy-korszakban, *Kommentár*, 2007/5, 68–75.

PAKSA Rudolf, *A magyar szélsőjobboldal története*, Budapest, Osiris Kiadó, 2012.

PAKSA Rudolf, *Magyar nemzetiszocialisták. Az 1930-as évek új szélsőjobboldali mozgalma. pártjai, politikusai, sajtója*, Budapest, Osiris Kiadó – MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2013.

PATAKI Ferenc, *Az ellenforradalom hadserege 1919–1921*, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1973.

PINTÉR István, *Ki volt Horthy Miklós?*, Budapest, Zrínyi Könyvkiadó, 1968.

PÓCS Nándor, *Varjúsereg. Kováts Tivadar és a magyar fajvédelem láthatatlan útjai*, Budapest–Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Kronosz Kiadó, 2022.

PORKOLÁB Imre, *Az aszimmetrikus hadviselés adaptációja. A tradicionális és irreguláris hadikultúrák összecsapásainak vizsgálata*, Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020.

PÖLÖSKEI Ferenc, *Hungary After Two Revolutions 1919–1922*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980.

PRÓNAY Pál, *A határban a halál kaszál. Fejezetek Prónay Pál naplójából*, forráskiad. PAMLÉNYI Ervin, SZABÓ Ágnes, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1963.

PÜSKI Levente, A Horthy-korszak politikai rendszere, in *A Horthy-korszak vitatott kérdései*, Budapest, Kossuth Kiadó, 2020, 55–74.

RESPERGER István, *Die Risiken, Herausforderungen, und Bedrohungen. Die Rolle der Streitkräfte in den neuen bewaffneten Konflikten aus ungarischen Sicht*, Hamburg, Hamburg University of Applied Sciences, 2003.

RESPERGER István – KISS Álmos Péter – SOMKUTI Bálint, *Aszimmetrikus hadviselés a modern korban. Kis háborúk nagy hatással*, Budapest, Zrínyi Kiadó, 2013.

RESPERGER István, Stratégiák és fogalmak háborúja, az aszimmetrikus hadviselés hadtudományi megközelítése, *Hadtudomány,* 2016/26, 37–50.

RESPERGER István, *A válságkezelés és a hibrid hadviselés*, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2018.

ROMSICS Ignác, *A Horthy-korszak*, Budapest, Helikon Kiadó, 2017.

ROMSICS Ignác, *A nagy háború és az 1918–1919-es magyarországi forradalmak*, Budapest, Helikon Kiadó, 2018.

ROMSICS Ignác, *Bethlen István*, Budapest, Helikon Kiadó, 2019.

ROMSICS Ignác, *Honmentők /honvesztők*, Budapest, Helikon Kiadó, 2021.

Thomas L. SAKMYSTER, *Hungary's Admiral on Horseback. Miklós Horthy, 1918–1944*, Washington, Columbia University Press, 1994.

Karin SCHAEFER, *German Military and the Weimar Republic. General Hans von Seekt, General Erich Ludendorff and the Rise of Hitler*, London, Pen and Sword Military, 2020.

SERFŐZŐ Lajos, A titkos társaságok és a konszolidáció 1922–1926-ban, *Acta Universitatis Szegediensis de Attila József*

Nominatae. Acta Historica, Tomus LVII, 1976, 3–60.

SHVOY Kálmán, *Shvoy Kálmán titkos naplója és emlékirata 1920–1945,* forráskiad. Perneki Mihály, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1983.

SIMÉNFALVY Tihamér, A léghajó a tábori és várharcban, *Magyar Katonai Közlöny*. 2. évf. 1909/11. sz. 1011–1024.

SIPOS Péter, A konspiráció mítosza. Titkos szerveződések Magyarországon 1919–1944, *Beszélő,* 1995/29–30.

SOMBOR-SCHWEINITZER József, *Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb. Dr. Sombor-Schweinitzer József feljegyzése a szélsőjobboldali mozgalmakról, 1932–1943,*

forráskiad. KOVÁCS Tamás, Budapest, Gondolat Kiadó, 2009.

SOÓS László, A Nemzeti Munkavédelmi Szervezet létrehozása és tevékenységének első évei, 1921–1926, *Levéltári Szemle,* 1979/1–2, 277–291.

SUBA János, Karhatalmi formációk Magyarországon 1918–1920, *Rendvédelem-történeti Füzetek,* 2008/18, 131–142.

SUBA János, A Nemzeti Hadsereg csendőralakulatai 1919–1921, *Közép-európai Közlemények,* 2015/4, 47–60.

SUBA János, Polgárőrség szervezése 1919–1921, *Rendvédelem-történeti Füzetek,* 2018/56, 131–144.

SZAKÁLY Sándor, *A magyar katonai felső vezetés, 1938–1945*, Budapest, Ister Kiadó, 2001.

SZAKÁLY Sándor, *Honvédség és tisztikar 1919–1947*, Budapest, Ister Kiadó, 2002.

SZAKÁLY Sándor, *A 2. vkf. osztály, Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéről, 1918–1945*, Budapest, Magyar Napló Kiadó – VERITAS Történetkutató Intézet, 2015.

Szakmatörténeti szemelvények, forráskiad. BODA József – DOBÁK Imre – REGÉNYI Kund–SZILI László, Budapest, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, 2014.

SZEKÉR Nóra, *Titkos társaság. A Magyar Testvéri Közösség Története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2017.

TÓTH Imre, *Egy polgári arisztokrata. Kánya Kálmán (1869–1945)*, Pécs, Kronosz Kiadó, 2016.

TÓTH Imre, *Két Anschluss között. Nyugat-Magyarország és Burgenland Wilsontól Hitlerig*, Budapest, Kronosz Kiadó, 2020.

TÓTH Tibor, *Manicheizmus*. Debecen, Zikkurat-Média Kft., 2002.

TÓTH Tibor, *A hungarista mozgalom emigrációtörténete az „Út és cél" és a „Hungarista Tájékoztató" című sajtótermékek tükrében*, PhD-értekezés, témavezető prof. dr. Szakály Sándor, Debreceni Egyetem Történettudományi Doktori Iskola, 2007.

TÓTH Tibor, *A hungarista mozgalom emigrációtörténete az „Út és cél" és a*

„Hungarista Tájékoztató" című sajtótermékek tükrében, Debrecen, Debrecen University Press, 2008.

TÓTH Tibor, *Társadalmi problémák a vidéki Magyarországon és szociálpolitikai viták a törvényhozásban az 1930-as években*, Budapest, Gondolat Kiadó, 2018.

TÓTH Tibor, *A Forgotten Agricultural Modernization Program from the 1930s, in Agriculture and Rural Life in Finland and Hungary*, szerk. VARGA Zsuzsanna–Anssi HALMESVIRTA, Suomen Maatalousmuseo Sarka, Helsinki, 2018, 69–78.

TÓTH Tibor, A hungarista emigráció és 1956, *Acta Acadamiae Beregsasiensis*, 2018/1, 201–214.

TÓTH Tibor, A nemzetiszocialista Németország szociálpolitikája 1933-1939, *Debreceni Szemle*, 2018/3, 322–336.

TÓTH Tibor, Nagybirtok kontra kisbirtok. Politikai érdekütközés a hitbizományok felszámolása kapcsán az 1930-as évek közepén, *Agrártörténeti Szemle*, 2018/1–4, 131–139.

TURBUCZ Dávid, *Horthy Miklós*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2011.

TURBUCZ Dávid, *A Horthy-kultusz, 1919–1944*, Budapest, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2016.

TURBUCZ Dávid, *Horthy Miklós, a haditengerésztiszt*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2022.

UJSZÁSZY István, *Vallomások a holtak házából. Ujszászy István vezérőrnagynak, a 2. vkf. osztály és az Államvédelmi Központ vezetőjének az ÁVH fogságában írott feljegyzései*, forráskiad. HARASZTI György, KOVÁCS Zoltán András, SZITA Szabolcs, Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Corvina Kiadó, 2007.

UNGVÁRY Krisztián, *A Horthy-rendszer mérlege. Diszkrimináció, szociálpolitika és antiszemitizmus Magyarországon 1914–1944*, Pécs, Jelenkor Kiadó – Országos Széchenyi Könyvtár, 2012.

UNGVÁRY Krisztián, *Horthy Miklós. A kormányzó és felelőssége 1920–1945*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2020.

UNGVÁRY Krisztián, *Kiugrás a történelemből. Horthy Miklós a világpolitikai színpadán*, Budapest, Open Books, 2022.

Uğur Ümit ÜNGÖR, *Paramilitarism. Mass Violence in the Shadow of the State,* Oxford, Oxford University Press, 2020.

VARGA Krisztián, *Ellenség a baloldalon. Politikai rendőrség a Horthy-korszakban*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2015.

VARGYAI Gyula, *A biatorbágyi merénylet. Merénylet a merénylet ellen*, Budapest, Hadtörténelmi Levéltár – Paktum Nyomdaipari Társaság, 2002.

VESZPRÉMY László Bernát, *1921. A Horthy-rendszer megszilárdulásának története*, Budapest, Jaffa Kiadó, 2021.

VONYÓ József, *Jobboldali radikálisok Magyarországon 1919–1944. Tanulmányok, dokumentumok*, Budapest, Kronosz Kiadó, 2012.

VONYÓ József, *Gömbös Gyula*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2014.

VONYÓ József, *Gömbös Gyula és a hatalom. Egy politikussá lett katonatiszt*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2018.

Robert G. L. WAITE, *Vanguard of Nazism The Free Corps Movement In Post-War Germany 1918–1923, New York, W. W. Norton and Company, 1969.*

Bernard WASSERSTEIN, *Az igazi Trebitsch. Az átváltozóművész*, ford. MOLNÁR György, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2016.

WAYAND Tibor, *Önvallatás. Wayand Tibor fogságban írt visszaemlékezései, 1945–1946*, forráskiad. VARGA Krisztián, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Kronosz Kiadó, Budapest, 2019.

WINDISCH-GRAETZ Lajos, *Hősök és csirkefogók. Megélt történelem 1899–1964*, ford. NYIZSNYÁNSZKY Ferenc, Budapest, Athenaeum Kiadó, 2019.

ZADRAVECZ István, *Páter Zadravecz titkos naplója*, forráskiad. BORSÁNYi György, Kossuth Könyvkiadó, 1967.

ZAKAR József, Fajvédők az 1920-as évek Magyarországán, in *Tanulmányok a holokausztról V.*, szerk. Randolph L.

BRAHAM, Budapest, Balassi Kiadó, 2011, 52–111.

ZEIDLER Miklós, *A revíziós gondolat*, Pozsony, Kalligram, 2009.

ZEIDLER Miklós, Külpolitika és revízió – Mindent vissza?, in *A Horthy-korszak vitatott kérdései*, Budapest, Kossuth Kiadó, 175–196.

ZINNER Tibor, Adatok a szélsőjobboldali egyesületek megalakulásának körülményeihez, *Történelmi Szemle*, 1979/3–4, 562–576.

ZINNER Tibor, Adatok az Ébredő Magyarok Egyesületének 1918. november – 1920. március közötti történetéhez, *Budapest Főváros Levéltára Közleményei*, 1978/1, 251–284.

ZINNER Tibor, *Az ébredők fénykora, 1919–1923*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.

KÉPMELLÉKLET

Siménfalvy Tihamér portréja századosként
(Forrás: Europeana)

Siménfalvy Tihamér fényképe vezérkari századosként
(Forrás: Europeana)

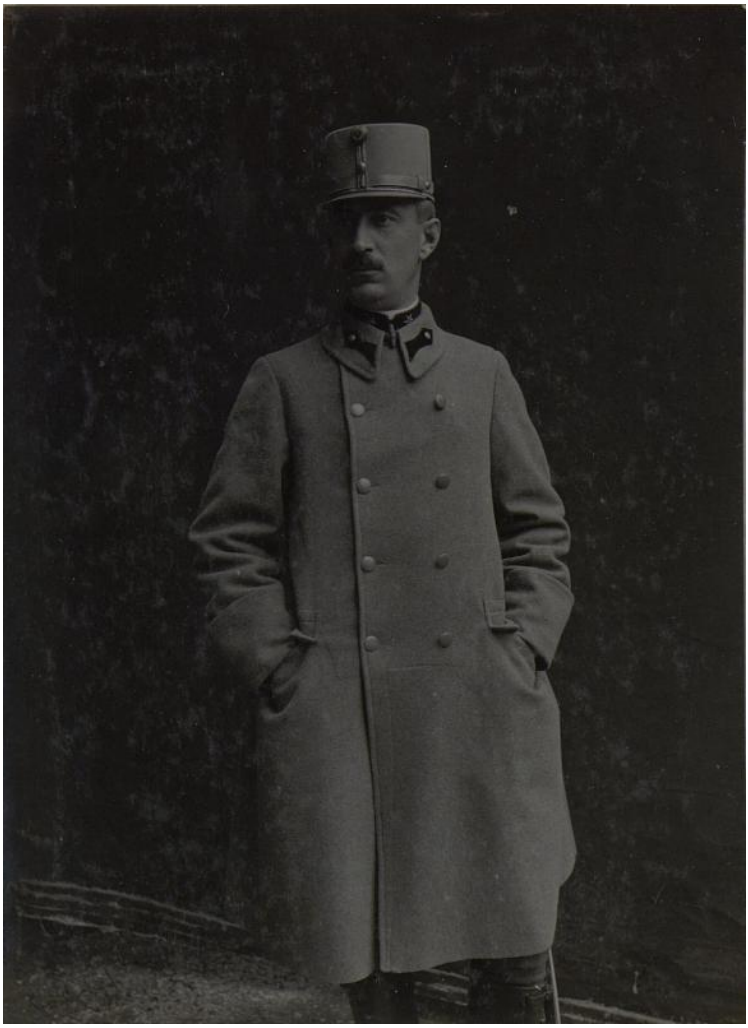

Siménfalvy Tihamér egészalakos fényképe
vezérkari századosként
(Forrás: Europeana)

Siménfalvy Tihamér vezérkari tisztként az első világháborúban, hadműveleti térképasztal felett
(Forrás: Europeana)

Siménfalvy Tihamér vezérkari őrnagyként
(Forrás: Europeana)

Siménfalvy Tihamér vezérkari őrnagyként
(Forrás: Europeana)

Siménfalvy Tihamér tábornok fotója a
haláláról szóló sajtóhírben
Pesti Napló, 1929. március 23.
(Forrás: Arcanum ADT)

Siménfalvy Tihamér tábornok fotója a haláláról szóló sajtóhírben
Képes Pesti Hírlap, 1929. március 23.
(Forrás: Arcanum ADT)

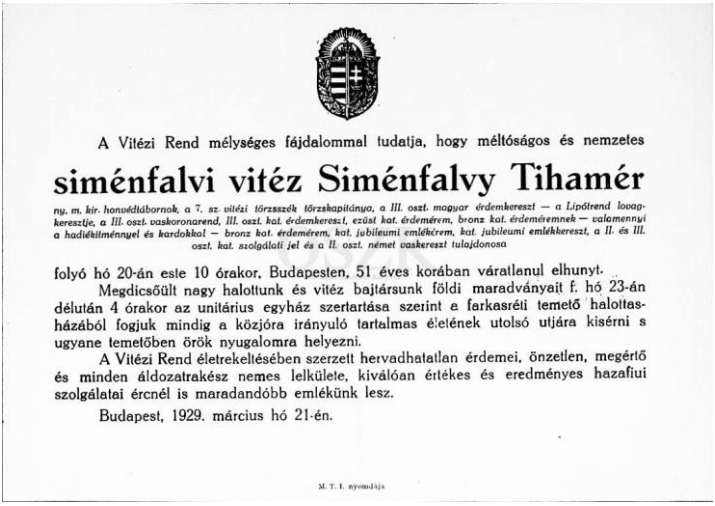

A Vitézi Rend mélységes fájdalommal tudatja, hogy méltóságos és nemzetes

siménfalvi vitéz Siménfalvy Tihamér

ny. m. kir. honvédtábornok, a 7. sz. vitézi törzsszék törzskapitánya, a III. oszt. magyar érdemkereszt — a Lipótrend lovagkeresztje, a III. oszt. vaskoronarend, III. oszt. kat. érdemkereszt, ezüst kat. érdemérem, bronz kat. érdeméremnek — valamennyi a hadiékítménnyel és kardokkal — bronz kat. érdemérem, kat. jubileumi emlékérem, kat. jubileumi emlékkereszt, a II. és III. oszt. kat. szolgálati jel és a II. oszt. német vaskereszt tulajdonosa

folyó hó 20-án este 10 órakor, Budapesten, 51 éves korában váratlanul elhunyt.

Megdicsőült nagy halottunk és vitéz bajtársunk földi maradványait f. hó 23-án délután 4 órakor az unitárius egyház szertartása szerint a farkasréti temető halottasházából fogjuk mindig a közjóra irányuló tartalmas életének utolsó utjára kiséri s ugyane temetőben örök nyugalomra helyezni.

A Vitézi Rend életrekeltésében szerzett hervadhatatlan érdemei, önzetlen, megértő és minden áldozatrakész nemes lelkülete, kiválóan értékes és eredményes hazafiui szolgálatai ércnél is maradandóbb emlékünk lesz.

Budapest, 1929. március hó 21-én.

M. T. I. nyomdája

Vitéz Siménfalvy Tihamér tábornok gyászjelentése, 1929
(Forrás: OSZK)

Kizárólag csak az átvevő személyes használatá

Használat után azonnal sorítékban visszakérem

ELŐTERJESZTÉS!

515/Res Eln. XII-31

Siménfalvy Tihamér (1878–1929) ezredes, később tábornok, az első világháború után a Székely Hadosztály vezérkari főnöke volt, majd az ellenforradalom idején Horthy Miklós fővezér belső katonai körének tagja lett, és kezdetben a Fővezérség titkosszolgálati feladatokat ellátó, II/b osztályának belszervezeti alosztályát vezette. A rendelkezésre álló történeti adatok szerint az 1920-as években ő volt a Honvéd Vezérkar által alapított, titkos irreguláris katonai szervezet, a Kettőskereszt Vérszövetség parancsnoka, amely részben a honvédelmi, részben a külügyi, később pedig, átszervezett formában részben a belügyi tárcának tartozott elszámolással, és valahol a mai értelemben vett katonai és polgári titkosszolgálatok határterületén helyezkedett el és tevékenykedett. Siménfalvy az 1920-as évek elején vezérkari tisztként részt vett a katonai titkosszolgálatok, a későbbi 2. vkf. osztály, illetve az ugyancsak titkosszolgálati feladatokat is ellátó későbbi 5. vkf. sajtó- és propagandaosztály megszervezésében is. A Horthy-korszak mára egyik elfeledett, mégis igen fontos katonai titkosszolgálati vezetője, „árnyéktábornoka" volt (noha a tábornoki rendfokozatot csak élete végén kapta meg ténylegesen), akinek igen nagy szerep jutott a magyar titkos irreguláris katonai alakulatok és az általuk a kisantant államok ellen általuk végrehajtott, irredenta indíttatású diverziós tevékenység megszervezésében. 1929-ben, váratlanul hunyt el szívrohamban. A jelen kötet olyan hadtörténeti és titkosszolgálat-történeti forrásokat közöl (részben újra, ám tágabb szakmatörténeti kontextusba helyezve), amelyek Siménfalvy Tihamér személyéhez, illetve az általa irányított, többek között Kettőskereszt Vérszövetség néven is ismert szervezethez kötődnek. Mindezek együtt talán rávilágíthathatnak Siménfalvy Tihamér a magyar titkosszolgálatok történetében betöltött jelentőségére, illetve az általa vezetett titkos katonai szervezet(ek) „tárcaközi", a korszak eddig ismert titkosszolgálati rendszerén kívüli működésére is...

dályt képeznek.Katonai lőszer és anyag raktárak,laktányák,pénzintézetek,